

JAD

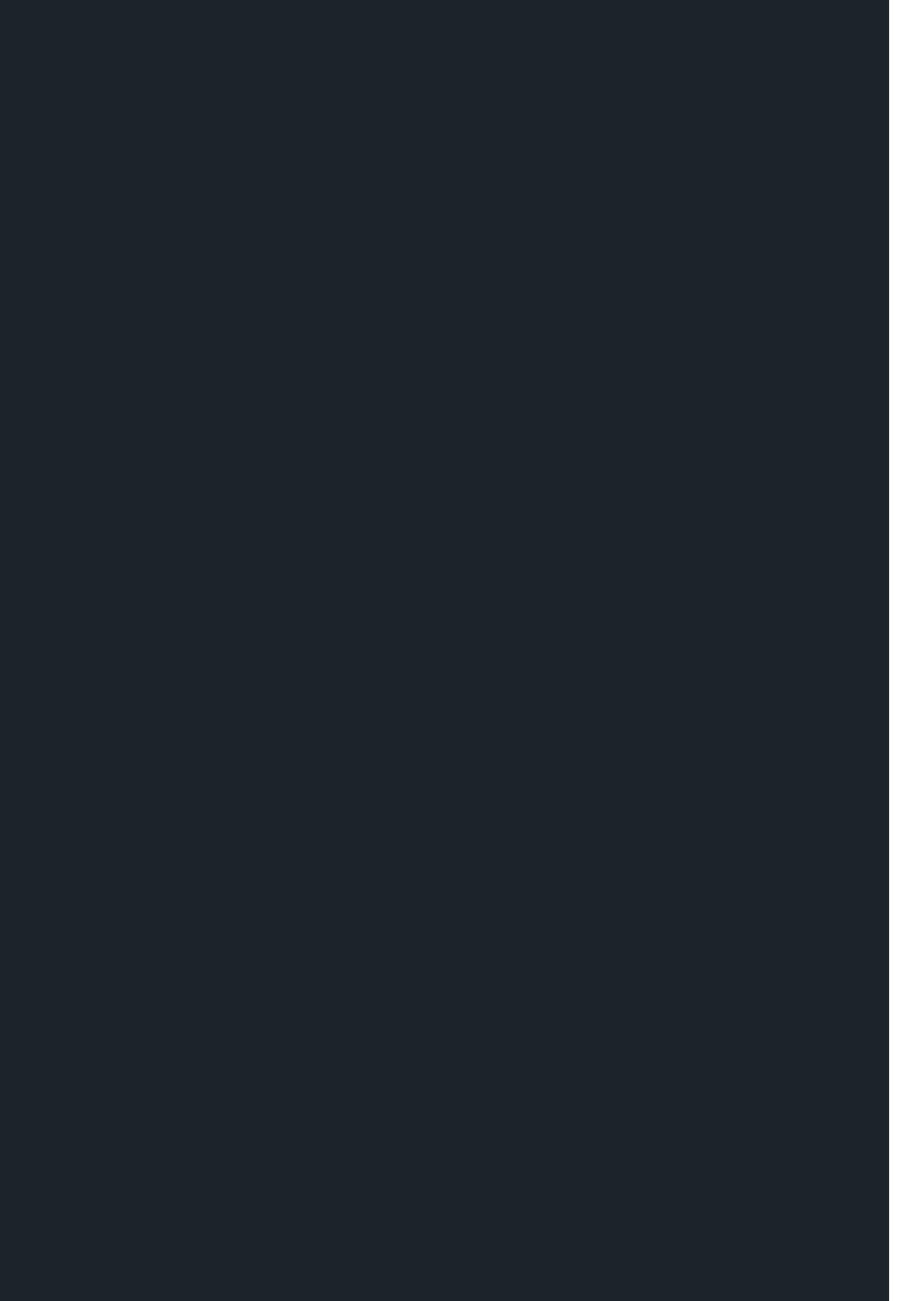
JOURNAL of ASIA
ARTS and DESIGN

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

Vol. 3 No. 2 July - December 2022

ISSN : 2730-213X (Print) ISSN : 2730-3381 (Online)

JOURNAL of ASIA
ARTS and DESIGN

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

ISSN : 2730-213X (Print)

ISSN : 2730-3381 (Online)

JOURNAL of ASIA
ARTS and DESIGN

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย (JAAD)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

JOURNAL of ASIA ARTS and DESIGN

Vol. 3 NO. 2 July - December 2022

ISSN : 2730-213X (Print)

ISSN : 2730-3381 (Online)

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี

จัดรูปเล่ม ออกแบบปก : มารีญา ทรงปัญญา

จำนวนการจัดพิมพ์ : จำนวน 200 เล่ม

สถานที่พิมพ์ : โรงพิมพ์บ้านเหล่า 333 ถ.บ้านเหล่า ต.หมากแข้ง

อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000 โทร. 042-325938

เว็บไซต์วารสาร : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jaad/index>

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย (JAAD)

JOURNAL of ASIA ARTS and DESIGN

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ประธานศูนย์ออกแบบสร้างสรรค์ผ้าและสิ่งทอ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระยุทธ เพ็งชัย

กองบรรณาธิการภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ พลประดม

รองศาสตราจารย์นาวา วงษ์พรม

รองศาสตราจารย์พฤษมงคล จุลพูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ เสารยะวิเศษ

ดร.ศิลปชัย เจริญ

ดร.สุภัทรา วันเพ็ญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล สิงห์คำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิงขร ภัคดี

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ Assistant Editor

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชวิทย์ ทิพย์เสนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรืองศักดิ์ ปัดถาวะโร

อาจารย์มาริญา ทรงปัญญา

อาจารย์จรัสรัตน์ โยระคง

อาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ บัวคำ

อาจารย์อัมรินทร์ บุพศิริ

อาจารย์ชจรฤทธิ์ ศิริมาก

อาจารย์อโนทัย สิงห์คำ

อาจารย์นิติ นิมะลา

อาจารย์พรรษา แสนวัง

อาจารย์เอกพันธ์ พิมพาที

**กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ
พิจารณาบทความจากภายนอก**

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ เสริมศักดิ์ นาคบัว

ศาสตราจารย์ ดร.สามารถ จัปโจร

ศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตต์ อินทร์คง

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์บุศย์

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์

รองศาสตราจารย์ ดร.สิงห์ อินทรชูโต

รองศาสตราจารย์ ดร.สันต์ สุวัจนรามิรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา

รองศาสตราจารย์ อุดมศักดิ์ สาริบุตร

รองศาสตราจารย์ ปรีชา ปั่นกล้า

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤทธิ วัฒนภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนสิทธิ์ จันทะรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรรคะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา สาคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แห มังกรวงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชมพัทธ์ พัทธวิชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต เหล่าวัฒนพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชา พิจักขณา

ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา

ดร.กนิษฐา พวงศรี

ศิลปินแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ประจำปี 3 ฉบับที่ 1

มกราคม - มิถุนายน 2565

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ เสริมศักดิ์ นาคบัว
ศิลปินแห่งชาติ

Professor Serm Sak Nakbua
National Artist, Thailand.

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง
มหาวิทยาลัยบูรพา

Assoc. Prof. Dr. Kriangsak Khiaomang
Burapha University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนสิทธิ์ จันทะรี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Asst. Prof. Dr. Thanasit Chantaree
Khon Kaen University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระยุทธ์ เฟิงชัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Asst. Prof. Dr. Teerayut Pengchai
Udon Thani Rajabhat University, Thailand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Asst. Prof. Dr. Kanittha Rungwannasak
Udon Thani Rajabhat University, Thailand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา ทองสุพล
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Asst. Prof. Dr. Mantana Tongsupon
Kalasin University, Thailand

ผศ.ดร.ประพนธ์ เนียมসা
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Asst. Prof. Dr. Praphon Niamsa
Kalasin University, Thailand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษม อมันตกุล
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Asst. Prof. Dr. Kasama Amantakul
Khon Kaen University, Thailand.

ดร.ธนกฤต แก้วพิลารมย์
มหาวิทยาลัยราชชมงคลกรุงเทพ

Dr. Tanakrit Kaewpilarom
Rajamangala University of Technology
Kungthep, Thailand.

ดร.ปาริชาติ ศรีสนาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Dr. Parichat Srisanam
Mahasarakham University, Thailand.

ดร.วิญญู ศักดาทร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Dr. Vinyoo Sakdatorn
Chiang Mai University, Thailand.

ดร.กฤษณ์ วิลไอพาร์
มหาวิทยาลัยราชชมงคลอีสาน

Dr. Krid Wilaiolarn
Rajamangala University of Technology
Isan, Thailand.

เกี่ยวกับวารสาร และข้อแนะนำการตีพิมพ์

1. นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ (Focus and Scope)

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย : JOURNAL of ASIA ARTS and DESIGN (JAAD) เป็นวารสารที่เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยทางด้านศิลปกรรมและการออกแบบ เพื่อให้เป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานศิลปกรรมและการออกแบบของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการและส่วนเกี่ยวข้อง เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะและด้านนวัตกรรมการออกแบบที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในวงกว้างทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และเป็นพื้นที่สำหรับนักศึกษา อาจารย์ นักวิชาการอิสระ ได้นำเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าและการสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมและผลงานการประดิษฐ์สร้างสรรค์สู่สาธารณชน เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ในวงกว้าง โดยวารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย (JAAD) รับผิดชอบตีพิมพ์รายงานการวิจัย (original research paper) การวิจัยเชิงอธิบาย (expository research) บทความวิชาการ (Academic article) การวิจัยเชิงสำรวจ (survey article) บันทึกการวิจัย (research note) ในสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้

1) ด้านศิลปกรรม

1.1) กลุ่มสาขาวิชาทัศนศิลป์ ได้แก่ สาขาวิชาทัศนศิลป์, สาขาวิชาจิตรกรรม, สาขาวิชาประติมากรรม, สาขาวิชาภาพพิมพ์, สาขาวิชาศิลปะไทย, สาขาวิชาศิลปะสื่อผสม และสาขาวิชาทัศนศิลป์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2) กลุ่มสาขาวิชาศิลปะการแสดง ได้แก่ สาขาวิชาศิลปะการแสดง, สาขาวิชาการละคร, สาขาวิชานาฏศิลป์, สาขาวิชานาฏกรรมไทย และสาขาวิชาศิลปะการแสดงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3) กลุ่มวิชาดุริยางคศิลป์ ได้แก่ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์, สาขาวิชาคีตศิลป์, สาขาวิชาดนตรีไทย, สาขาวิชาดนตรี, และสาขาวิชาดุริยางคศิลป์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านการออกแบบ

กลุ่มสาขาวิชาออกแบบ ได้แก่ สาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม, สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์, สาขาวิชาออกแบบกราฟิก, สาขาวิชาออกแบบมัลติมีเดีย, สาขาวิชาออกแบบเครื่องปั้นดินเผา, สาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น, สาขาวิชาออกแบบเครื่องเรือน, สาขาวิชาออกแบบเครื่องประดับ, สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์ และสาขาวิชาออกแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. เกณฑ์และกระบวนการเผยแพร่บทความ (Peer Review Process)

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย (JAAD) ต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (Double-blind review)

3. ภาษาที่รับตีพิมพ์ (Language)

ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

4. กำหนดการเผยแพร่ (Publication Frequency)

กำหนดตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี ในช่วงระยะเวลาดังนี้ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

5. การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์ (Publisher)

1. การส่งบทความเพื่อพิจารณาผู้เขียนบทความวิจัยหรือบทความวิชาการได้ตลอดเวลา โดยต้องส่งบทความต้นฉบับ (Manuscript) ในระบบลงทะเบียนวารสารออนไลน์ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jaad/index>

2. ผู้เขียนต้องใช้รูปแบบฟอร์ม (Format) ตามที่วารสารกำหนดในการจัดทำต้นฉบับของบทความรวมถึงรูปแบบการอ้างอิงเนื้อหา ภาพและตาราง

3. การพิจารณาบทความโดยกองบรรณาธิการเมื่อได้รับบทความแล้ว โดยพิจารณาเบื้องต้นในกรอบขอบข่ายของบทความอยู่ในกลุ่มของศิลปกรรมและการออกแบบหรือไม่ โดยถ้าอยู่ในขอบข่ายของวารสารจะเข้ากระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน แล้วจึงจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบผลการพิจารณา และแจ้งให้ผู้เขียนปรับปรุง (ในกรณีที่มีการปรับแก้) ระยะเวลา 1 - 4 สัปดาห์

ข้อความทุกข้อความที่ปรากฏในเนื้อหาบทความซึ่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการเล่มนี้ เป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่ละท่าน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ กองบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย (JAAD) เดินทางมาถึงปีที่ 3 ถือเป็นฉบับลำดับที่ 6 ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้นำเสนอบทความอย่างสร้างสรรค์มาโดยตลอด โดยฉบับนี้จะเป็นฉบับสุดท้ายของการใช้ระบบการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เพื่อให้เข้ากรอบเกณฑ์ของคุณภาพวารสารตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 ว่าต้องเป็นวารสารวิชาการที่มีการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบบทความ (peer reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คน ดังนั้นตั้งแต่ฉบับปีที่ 4 เป็นต้นไปวารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชียจะใช้ระบบผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบบทความ (peer reviewer) จำนวน 3 คน เพื่อให้ผู้เขียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ในฉบับนี้มีบทความรวม 6 เรื่อง เป็นบทความวิจัยจำนวน 4 เรื่อง คือเรื่องการออกแบบเก้าอี้เซรามิกส์แรงบันดาลใจวัดลายจากพรรณไม้ใบสกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์ ฟิโลเดนดรอน ต่อมาเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพื้นถิ่นศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ลำดับต่อมาเป็นเรื่องการพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์และภาชนะจากเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานกับวัสดุท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตถ้วยจานกาบหมากบ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย และเรื่องการบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน ส่วนบทความทางวิชาการจำนวน 2 เรื่อง นั้นเป็นการนำเสนอบทวิเคราะห์การพัฒนาผ้าทอเรื่อง การพัฒนาผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มค้ำบังแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ และเรื่องการวิเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมเพื่อจำแนกจุดอ่อนสู่การออกแบบสร้างสรรค์ในอนาคต ซึ่งทั้ง 6 เรื่องล้วนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และแฟชั่นสิ่งทอได้เป็นอย่างดี

บทความวิจัย

- การออกแบบเก้าอี้เซรามิกส์แรงบันดาลใจลดลายจากพรรณไม้ใบสกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา ฟิโลเดนดรอน 12
Ceramic Chair Design Inspired by Patterns of Gerperitia, Monstera and Philodendron
นพมาส จุลกิจถาวร, ณัฐรพงค์ พรหมพงศธร
Noppamas Jullakittavon, Nattapong Prompongsaton
- การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพันธุ์ถิ่นศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 33
The Branding and Packaging Design for Local Rice of Kalasin Rice Seed Center in Mueang District, Kalasin Province
ทักษ์ดนัย เหล่าจุม, กิตติศักดิ์ ธรรมศักดิ์ชัย
Thakdanai Laochum, Kittisak Tammasakchai
- การพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์และภาชนะจากเยื่อใบยางพาราผสมผสานกับวัสดุท้องถิ่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตถ้วยจานกาบหมากบ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย 55
The Material Development of Food Packaging and Containers from Rubber-Leaf Fiber and Local Materials of Kap Mak Dish Community Enterprise in Tha Dee Mee Village, Pak Tom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province
ผกามาศ มณีศรี, กฤษณา ดูปันดุง
Phakamat Maneesri, Krissada Dupandung
- การบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน 74
Management and development of community potential and community members
รจนา จันทราสา Rosjana Chandhasa

บทความวิชาการ

- การพัฒนาผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ 93
Eco-friendly Textile and Textile Products Development of Khambong Handcraft Group, Kalasin Province
กิตติธันต์ ญาณพิสิษฐ์, จุมพล ทองจำรูญ
Kittanut Yanpisit, Joompol Thonjumroon
- การวิเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมเพื่อจำแนกจุดอ่อนสู่การออกแบบสร้างสรรค์ในอนาคต 122
Analysis of Industrial Crafts Design Framework to Identify Weaknesses for Future Creative Design
กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค Kittipong Keativipak

การออกแบบเก้าอี้เซรามิกส์แรงบันดาลใจ ลวดลายจากพรรณไม้ใบสกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา ฟิลิเดนดรอน

Ceramic Chair Design Inspired by Patterns of Gerpertia, Monstera and Philodendron

นพมาส จุลกิจถาวร¹, ณัฐฐพงศ์ พรหมพงศธร²

Noppamas Jullakittavon¹, Nattapong Prompongsaton²

Noppamas.j@kkumail.com

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำวิชาการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ *Master's degree students, Master of Design, Faculty of Architecture Khon kaen University.*

² *Lecturer, Faculty of Architecture Khon kaen University.*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อคุณสมบัติและปรับปรุงคุณภาพเนื้อดินเหนียวบ้านกงเพื่อผลิตแผ่นรองนั่งเซรามิกส์ 2) เพื่อศึกษาลักษณะของพรรณไม้สกุล เกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน 3) เพื่อศึกษารูปแบบแก้อีหวักลมสำหรับ ออกแบบอิฐเซรามิกส์ด้วยแรงบันดาลใจจากพืชพรรณไม้ใบสกุล เกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน โดยมีพื้นที่วิจัยด้านวัตถุคือ ดินผลิตเตาอั้งโล่ ต.บ้านกง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น โดยวิธีขึ้นรูปด้วยการอัดแท่งดินตาม ผลการออกแบบครั้งนี้ผู้วิจัยได้ผลิต แผ่นรองที่นั่งเซรามิกส์ทั้งหมด 6 ชิ้น มีรูปทรงกลม หกเหลี่ยม และแปดเหลี่ยม อย่างละ 2 ชิ้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 29 เซนติเมตร มีความหนา 3.5 เซนติเมตร ขึ้นรูปโดยใช้วิธีการอัดดินลงแม่พิมพ์พลาสติก ใช้เนื้อดินพื้นบ้านในการขึ้นรูป ซึ่งในครั้งนีผู้วิจัยได้ ทดลองเนื้อดินในโดยใช้ส่วนผสมดินเชื้อ 60% ดินพื้นบ้าน 40% สำหรับเคลือบที่ใช้ใน การตกแต่งนั้นผู้วิจัยได้ใช้เคลือบกึ่งมันกึ่งด้าน โดยมีส่วนผสม หินปูน 20% โซดาเฟลสปาร์ 35% ดินขาว 25% โดย เพิ่มสีโดยใช้ออกไซด์ สีเขียวโครม และ โทเทเทียม เผาขึ้นงาน ที่อุณหภูมิ 1,200 องศาในบรรยากาศสันดาปสมบูรณ์ (Oxidation Fire) โดยพบว่าเนื้อดิน พื้นบ้านเมื่อผสมดินเชื้อ สามารถขึ้นรูปด้วยเทคนิคอัดดินลงแม่พิมพ์ได้ด้วยมีความหนา 3.5 เซนติเมตร โดยหลังเคลือบขึ้นงานมีความสมบูรณ์ของงาน พบรอยร้าวเล็กน้อย ผลการออกแบบแก้อีเซรามิกส์หวักลมมีน้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม แต่มีความแข็งแรง เมื่อนั่ง ให้ความรู้สึกมั่นคง

คำสำคัญ : แก้อีเซรามิกส์, พรรณไม้ใบ, เกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน

ABSTRACT

The research project of ceramic chair design inspired by patterns of Gerperitia, Monstera and Philodendron aimed 1) to test and improve the properties of Ban Kong local clay be able to withstand high temperatures to produce a ceramic seat pad; 2) to investigate characteristics of popular foliage plants including Gerperitia, Monstera and Philodendron to develop creative patterns for ceramic chair; and 3) to study patterns of round chairs for designing a ceramic chair inspired by patterns of Gerperitia, Monstera and Philodendron. The material used was clay for making braziers in Ban Kong Sub-district, Nong Ruea District, Khon Kaen Province, and it was compressed for the design. The patterns were designed by emphasizing feelings of softness and comfortability through using curves with natural tones and cool castes representing relaxation. It was expected that the design would make the product unique and useful simultaneously. The result exhibited that there were 6 ceramics seat pads including 2 round seat pads, 2 hexagonal seat pads and 2 octagonal seat pads with a diameter of 25 cm. and a thickness of 3.5 cm. The seat pads were formed through soil compression in plaster mold technique by using 60:40 grog and local-clay mixture. The semi-glossy coating used for the ceramic chairs contained a mixture of 20-percent limestone, 35-percent soda felspar and 25-percent kaolin by adding chrome-green and titanium oxide colors. The products were burned at 1,200 degrees in a completely combustion atmosphere (Oxidation Fire). It was elucidated that the local clay after mixing with grog could be formed using the soil compression in plaster mold having 3.5-cm thickness. The coating of the 3.5-kg round ceramic chairs revealed a few cracks; however, they were strong and gave a feeling of stability when seated.

Keyword: Ceramics chair, Foliage plant, Gerperitia, Monstera, Philodendron

บทนำ

ดินเหนียวที่บ้านจัดอยู่ในดินประเภทไฟต่า สามารถเผาได้อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส หรือบางพื้นที่อาจจะมีเนื้อดินที่มีคุณภาพเผาได้ในอุณหภูมิสูง เห็นได้จากการนำดินเผามาเป็นภาชนะใส่อาหาร กระจาดต้นไม้ โอ่งใส่น้ำ ตั้งแต่อดีตกาลจวบจนทุกวันนี้ก็ยังมีผลิตภัณฑ์เหล่านี้ให้เห็นกันอยู่บ้างตามแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา และก่อนอิฐ ที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ก็ทำจากดินเผาเช่นกัน นอกเหนือไปกว่านั้น ยังมีอีกผลิตภัณฑ์หนึ่งก็คือ เต้าเผาอั้งโล่ แหล่งผลิตเต้าเผาอั้งโล่นั้น มักจะมีดินที่บ้านที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นที่ดีสามารถผลิตชิ้นงานที่หนาได้ จึงมีความน่าสนใจที่จะนำมาเข้าสู่กระบวนการเผาเป็นเซรามิกส์หากนำเนื้อดินดังกล่าวมาทดลองคุณสมบัติของมัน

เมื่อย้อนดูถึงลักษณะของเต้าเผาอั้งโล่นั้น จะเห็นว่าเต้าเผาอั้งโล่เองมีการขึ้นรูปที่หนาเพื่อความแข็งแรงของรูปทรงและการเก็บความร้อนในการใช้งาน ดังนั้นเองผู้วิจัยจึงสนใจนำจุดเด่นดังกล่าวมาค้นหาถึงรูปแบบในการออกแบบ กล่าวถึง เฟอร์นิเจอร์แล้วนั้น เราจะนึกถึงโต๊ะ เก้าอี้ เก้าอี้เป็นเฟอร์นิเจอร์สำหรับรองนั่งเพื่อผ่อนหลายจากการเหนื่อยล้าหรือเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ตามที่มนุษย์มีกิจกรรมและยังใช้สำหรับตกแต่งให้เกิดความสวยงามทางด้านรูปทรง จังหวะ ขนาดสัดส่วน ความสมดุล ความกลมกลืน รวมถึงประโยชน์ใช้สอย ก่อให้เกิดความสุขสบายทั้งบ้าน อาคาร สำนักงาน การออกแบบเฟอร์นิเจอร์นั้นมีหลายลักษณะ เช่น มีลักษณะเหมือนธรรมชาติ มีลักษณะเหลี่ยม กลม หรือแสดงให้เห็นเพียงเส้นขอบเขต (อุดมศักดิ์ สาริบุตร, 2550) เมื่อเก้าอี้เป็นส่วนหนึ่งที่เพิ่มความสวยงามให้แก่บ้านเรือนทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการออกแบบสร้างสรรค์เก้าอี้เซรามิกส์ลักษณะของเก้าอี้หนึ่งเป็นรูปแบบเก้าอี้หัวลิ้น แต่วัสดุส่วนขาเก้าอี้ อาจจะยังเหมาะในการใช้วัสดุเซรามิกส์ จึงออกแบบส่วนขาเป็นวัสดุ เหล็ก และไม้ ซึ่งในส่วนของแผ่นรองนั่งนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้วัสดุดินเผาที่บ้านเข้าสู่กระบวนการเผาเป็นเซรามิกส์ เก้าอี้จากวัสดุเซรามิกส์นั้น ตัววัสดุยังไม่เป็นที่นิยมในตลาด ผู้วิจัยจึงได้สร้างสรรค์ลวดลายให้เป็นที่สนใจของกลุ่มลูกค้าคนทำงาน วัยรุ่น หรือกลุ่มคนที่รักผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นกระแสนิยมของกลุ่มคนรักต้นไม้ และกลุ่มคนที่ชอบความเป็นธรรมชาติ หรือกลุ่มคนที่ชอบวัสดุแปลกใหม่ เพื่อสร้างสีสัน และความสวยงามให้กับบ้าน ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบแผ่นรองนั่งเซรามิกส์ โดยได้แรงบันดาลใจจากแผ่นรองเก้าอี้โบราณ

ลายดอกโบตัน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับขวดลายของพรรณไม้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ขวดลายในครั้งนี้ ได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงของพืชพรรณไม้ใบ ใช้วัสดุดินเหนียวพื้นบ้าน ขึ้นรูปโดยการอัดดินลงบนแม่พิมพ์ ตกแต่งสีด้วยเคลือบกึ่งมันกึ่งด้าน โทนสีธรรมชาติเพื่อความสอดคล้องกับลายที่นำมาสร้างสรรค์ กำหนดอุณหภูมิในการเผาที่ 1,200 องศา โดยแผ่นรองนั่งเซรามิกส์นั้นสามารถแยกส่วนประกอบออกจากขาเก้าอี้ได้ ซึ่งสามารถเลือกใช้งานได้หลายลาย ผลการดำเนินโครงการในครั้งนี้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์แผ่นรองนั่งที่ผลิตจากวัสดุเซรามิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดในการผลิตสู่ผู้บริโภค

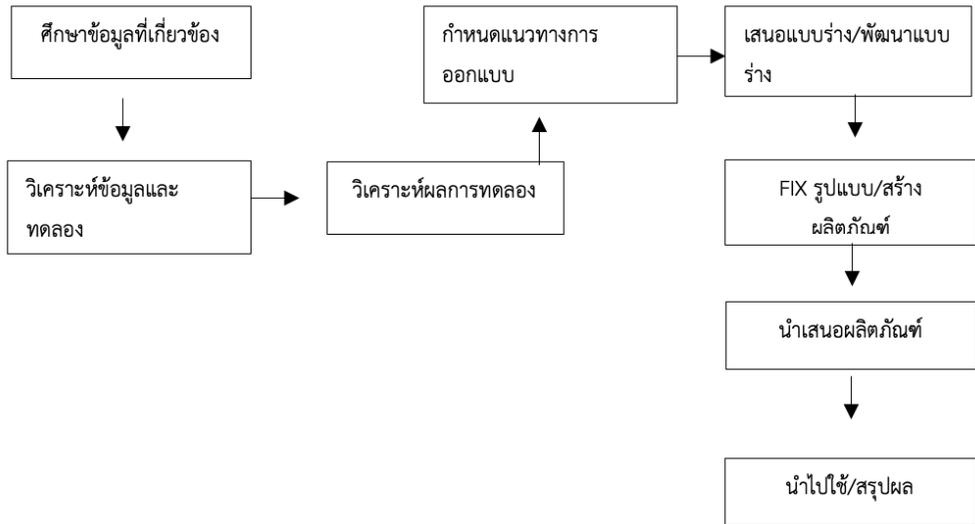
วัตถุประสงค์

1. เพื่อคุณสมบัติและปรับปรุงคุณภาพเนื้อดินเหนียวบ้านกงเพื่อผลิตแผ่นรองนั่งเซรามิกส์
2. เพื่อศึกษาลักษณะของพรรณไม้สกุล เกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน
3. เพื่อศึกษารูปแบบเก้าอี้ห้วงลมสำหรับออกแบบอื่นนั่งเซรามิกส์ด้วยแรงบันดาลใจจากพืชพรรณไม้ใบสกุล เกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษาข้อมูล
ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาทดลองเนื้อดินบ้านกงเพื่อเป็นนำผลมาทดลองในการออกแบบผลิตภัณฑ์เก้าอี้เซรามิกส์ โดยมีขอบเขตในการศึกษาข้อมูลดังนี้
2. ขอบเขตด้านพื้นที่
 - 2.1 พื้นที่วิจัยด้านการออกแบบ ประกอบด้วยร้านขายต้นไม้จำนวน 5 ร้าน
พื้นที่วิจัยด้านวัสดุ ได้แก่ บ้านกง เลขที่ 67 หมู่ 4 ต.บ้านกง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น โดยวัตถุประสงค์ คือ ดินผลิตเตาอั้งโล่ ต.บ้านกง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงแผนภูมิการดำเนินงานวิจัย

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้รวบรวมการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านเอกสารและการทดลองเพื่อใช้ในการนำข้อมูลไปใช้ในวิธีการดำเนินการออกแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

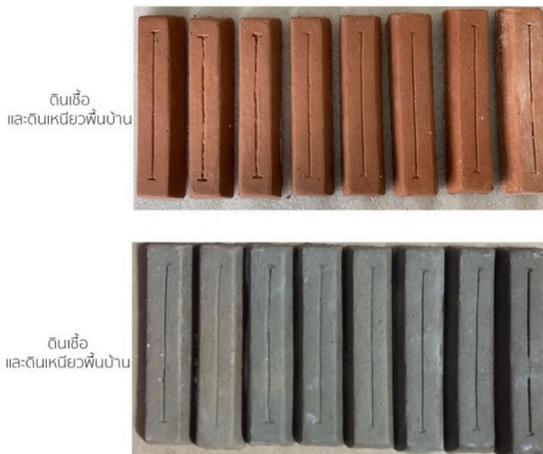
1. การศึกษาคุณสมบัติและปรับปรุงคุณภาพเนื้อดินเหนียวบ้านกงเพื่อผลิตแผ่นรองนั่งเซรามิกส์

1.1 ค้นหาแหล่งดินเหนียวโดยเลือก ดินเหนียวบ้านกง ต.หนองเรือ อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

1.2 ทดสอบสมบัติทางกายภาพของเนื้อดิน บ้านกง ต.หนองเรือ อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

โดยใช้ทฤษฎีเชิงเส้น (Line Blend) (Kosiyapan, 1991) อัตราส่วนผสมโดยใช้ส่วนผสม 2 รูปแบบ คือ 1. ดินขาวลำปาง และดินเหนียวที่บ้านกง 2. ดินเชื้อ และ

ดินเหนียวบ้านกง โดยดินเชื้อ คือดินที่เผาจนสุกตัวเป็นเม็ดละเอียด เป็นสารที่มีความเหนียวน้อย ช่วยลดความหดตัวในเนื้อดินลดความแตกร้าวในเนื้อดินได้ดี ทั้งก่อนเผาและหลังเผาโดยวิธีขึ้นรูปด้วยการอัดแท่งดินตัวอย่างตามส่วนผสมในแต่ละสูตร เผาที่อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส และ 1,200 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 2 ภาพแสดงเนื้อดินอัด

จากภาพที่ 2 ภาพด้านบนแสดงแท่งอัดของส่วนผสมดินเหนียวพื้นบ้านและดินเชื้อ ในการเผาอุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียส ภาพด้านล่างแสดงแท่งอัดของส่วนผสมดินเหนียวพื้นบ้านและดินเชื้อ ในการเผาอุณหภูมิ 1200 องศาเซลเซียส

ตารางที่ 1 ตารางการทดลองส่วนผสมของเนื้อดินเหนียวพื้นบ้านและดินเชื้อโดยการหาอัตราส่วนผสมโดยการสุมตัวอย่างจากทฤษฎีเชิงเส้น (Line Blend) ทั้งหมด 10 สูตร

สูตรที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ดินเหนียวพื้นบ้าน	90	80	70	60	50	40	30	20	10
ดินเชื้อ	10	20	30	40	50	60	70	80	90

ตารางที่ 2 ผลการทดลองเนื้อดิน อัตราการหดตัวและการดูดซึมน้ำหลังเผา

อุณหภูมิ (องศา เซลเซียส)	สูตร ที่	วัด ความ ยาว ก่อน เผา (cm)	วัด ความ ยาว หลัง เผา (cm)	การ หด ตัว หลัง เผา (ร้อยละ)	การ โก่ง งอ หลัง เผา (cm)	การ ดูด ซึมน้ำ (ร้อยละ)	อุณหภูมิ (องศา เซลเซียส)	สูตร ที่	วัด ความ ยาว ก่อน เผา (cm)	วัด ความ ยาว หลัง เผา (cm)	การ หด ตัว หลัง เผา (ร้อยละ)	การ โก่งงอ หลัง เผา (cm)	การ ดูด ซึมน้ำ (ร้อยละ)
800	1	10	9	10	-	16.3	1,200	1	9	8.5	15	-	5.2
	2	10	9.1	9	-	15.9		2	9.1	8.5	15	-	5.4
	3	10	9.1	9	-	15.7		3	9.1	8.5	15	-	5.4
	4	10	9	10	-	15.6		4	9	8.5	15	-	5.4
	5	10	9	10	-	15.4		5	9	8.5	15	-	5.4
	6	10	9	10	-	13.6		6	9	9	10	-	6.2
	7	10	9	10	-	13.3		7	9	9	10	-	6.2
	8	10	9.5	5	-	11.3		8	9.5	9	10	-	6.2
	9	10	9.7	3	-	10.5		9	9.7	9	10	-	6.2
	10	-	-	-	-	-		10	-	-	-	-	-

1.3 สรุปผลการทดลองเนื้อดินบ้าน ต.บ้านกง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

1.3.1 ความทนไฟของเนื้อดินดูได้จากการโค้งงอของตัวอย่างดินหลังการเผา ตัวอย่างดินที่มีช่วงของการเผา ระยะยาว เมื่อสุกตัวแล้วไม่พบการโก่งงอ ตัวอย่างดินหลังการเผาที่อุณหภูมิ 800, 1200 องศาเซลเซียส พบว่าตัวอย่างดินไม่มีการโก่งงอ และแห้งตัวอย่างหดตัวเล็กน้อย สมมุติฐานได้ว่าเมื่อผสมดินตามอัตราส่วนดินมีความทนไฟที่อุณหภูมิสูง 1,200 องศาเซลเซียส แล้วสามารถเผาสูงขึ้นไปยังอุณหภูมิที่สูงขึ้นได้เนื่องจากการยังมีการดูดซึมน้ำ ถึงร้อยละ 6.7 จัดได้ว่าเป็นดินพื้นบ้าน

ประเภทไฟสูง แต่ยังไม่เหมาะสำหรับการนำไปขึ้นรูปเป็นภาชนะสำหรับอาหารได้ ผู้วิจัย จึงศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ประโยชน์จากคุณสมบัติของดินชนิดนี้ และ ผสมส่วนผสมดินเชื้อที่เข้ากับเนื้อดินในอัตราส่วนดินเหนียว 40 ดินเชื้อ 60 สูตรที่ 6 เพื่อสามารถขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม ด้วยเทคนิคการขึ้นรูปด้วยการอัดดินลง แม่พิมพ์

1.3.2 เตรียมดินด้วยเครื่องบด (ดินแบบผง) ให้เพียงพอสำหรับการขึ้นรูป โดยมีขั้นตอนการเตรียมดินดังนี้

- 1) นำดินที่ได้มาตากดินให้แห้ง
- 2) นำเข้าเครื่องบดและกรองออกในรูปแบบฝุ่น
- 3) นำเนื้อดินผสมเข้ากับน้ำจนสามารถนวดได้หลังจากนั้นนำ

ดินไปใช้ในการขึ้นรูปขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 3 ภาพดินเชื้อและดินพื้นบ้านสำหรับขึ้นรูปชิ้นงาน

2. การศึกษาลักษณะของพรรณไม้สกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา ฟิโลเดนดรอน

2.1 การศึกษาพรรณไม้สกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา ฟิโลเดนดรอน โดยการศึกษาลักษณะพรรณไม้สกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา ฟิโลเดนดรอน เป็นไม้ประดับที่โดดเด่นสวยงามกว่าดอก ทั้งรูปร่าง สลวยดลวย โดยจัดจำแนกเป็นประเภทย่อย ๆ ตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพรรณไม้ใบ 2 วงศ์ 1) วงศ์มาแรนทาซีอี (Marantaceae) ซึ่งได้ศึกษาสกุลเกอเพอร์เทีย โดยเลือกศึกษาลักษณะของไบออร์บิโฟเลีย หรือ เรียกกันว่าคล้าใบตอง 2) วงศ์อราซีอี (Araceae) ซึ่งได้ศึกษาสกุล มอนสเตอร์รา ฟิโลเดนดรอน โดยเลือกศึกษาลักษณะของไบมอนสเตอร์รา และฟิโลสามใบ ส่วนออร์บิโฟเลีย (คล้าใบตอง) มีลักษณะกลมโค้งมนเป็นรูปคล้ายใบบัว มีลักษณะเส้นของใบเรียงเป็นเส้นถี่ สีขาวสลับเขียว และไบมอนสเตอร์รา เมื่อใบเล็กใบเป็นรูปหัวใจ เมื่อโตขึ้นข้างใบแตกเป็นริ้วมีรูตรงกลาง และใบมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ผู้คนต่างเรียกว่า “ราชินีแห่งต้นไม้” ฟิโลสามใบ มีลักษณะของใบค่อนข้างชัดเจน มีใบประกอบ 3 ใบย่อย โค้งปลายเรียวยาว

ภาพที่ 4 ออร์บิโฟเลีย (คล้าใบตอง), มอนสเตอร์รา, ฟิโลสามใบ

3. ผลการศึกษารูปแบบเก้าอี้หัวกลมสำหรับออกแบบอั่งเซรามิกส์ด้วยแรงบันดาลใจจากพืชพรรณไม้ใบสกุล เกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา ฟิโลเดนดรอน

3.1 การศึกษารูปแบบและวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการออกแบบเก้าอี้เพื่อนำไปผลิตแผ่นรองนั่งเซรามิกส์ อุดมศักดิ์ สาริบุตร (2549: 19-20) กล่าวว่าทฤษฎีออกแบบสมัยใหม่หรือ SMART ประกอบด้วยหลักการออกแบบดังนี้ S = Style เอกลักษณะเฉพาะตัว

M = Multi-function อรรถประโยชน์ใช้สอย

A = Adaptation การปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม

R = Revolution การปรับเปลี่ยนเพื่อสิ่งสร้างใหม่

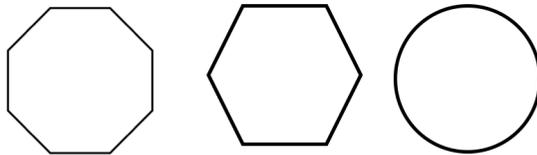
T = Trend อยู่ในกระแสนิยมทันสมัยรูปแบบสีวัสดุประโยชน์

3.2 การกำหนดสัดส่วนค่าตัวเลขมานั่ง ในการกำหนดค่าตัวเลขต่างๆ ของมานั่งนั้น ขึ้นอยู่กับค่าเฉลี่ยของสัดส่วนทางกายศาสตร์ของมนุษย์ ซึ่งผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว สามารถกำหนดค่าต่างๆของมานั่งได้ดังนี้ ความกว้างของที่นั่ง 45-53 เซนติเมตร โดยประมาณความกว้างของเก้าอี้ ไม่ต้องยึดถือตัวเลขตายตัวมากนัก อาจขยายความกว้างหรือค่านิ่งถึงสัดส่วนที่ก่อให้เกิดความสวยงาม ความสูงของที่นั่ง 30-43 เซนติเมตร โดยประมาณ

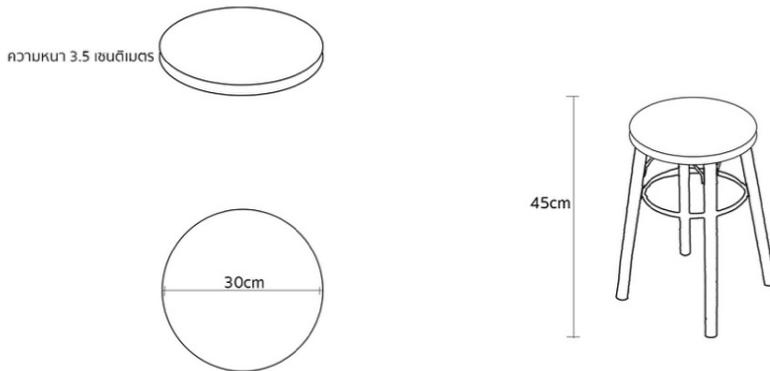
3.3 กำหนดแนวทางรูปแบบ วัสดุและสัดส่วนของแผ่นรองนั่งเซรามิกส์แรงบันดาลใจจลวดลายจากพรรณไม้ใบสกุลเกอเพอร์เทียมอนสเตอร์อา พิโลเลนดรอน จากการศึกษารูปทรงของเก้าอี้สตูล โดยส่วนใหญ่มีการใช้วัสดุที่หลากหลาย ทั้งไม้ เหล็กและอลูมิเนียม มีการออกแบบรูปทรง ด้วยรูปทรงที่เรียบง่าย และมีเรื่องราวแรงบันดาลใจในการออกแบบ มีการแยกส่วนประกอบของเก้าอี้ให้สามารถเปลี่ยนได้หลากหลายการใช้งาน ความกว้างของแผ่นรองนั่งมีการปรับตามความเหมาะสมกับการความงามของการออกแบบ สีที่ใช้มีทั้งสีที่เกิดจากตัววัสดุและเกิดจากการสีคู่ตรงข้ามตามวรรณะของสีทั้งสีโทนเย็นและโทนร้อน

สามารถสรุปผลการดำเนินงานและรวบรวมไว้ในกระบวนการการออกแบบและผลงานการสร้างสรรค์ดังนี้

ผลการกำหนดแนวทางรูปแบบและสัดส่วนของแผ่นรองนั่งเซรามิกส์ โดยกำหนดแผ่นรองนั่งเซรามิกส์ให้มี 3 ลักษณะ แปดเหลี่ยม หกเหลี่ยม และวงกลม ซึ่งกำหนดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 30 เซนติเมตร หน้า 3.5 เซนติเมตร

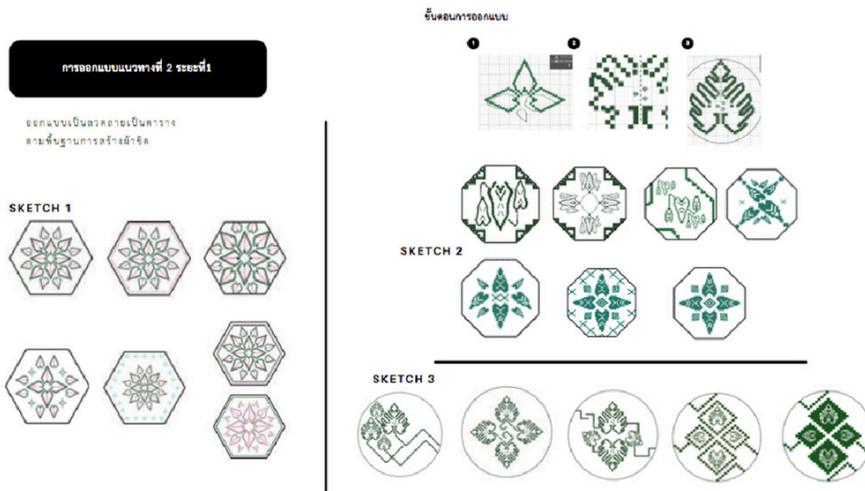
ภาพที่ 5 รูปทรงที่กำหนดเพื่อสร้างสรรค์แผ่นรองที่นั่งเซรามิกส์

ภาพที่ 6 ขนาดและสัดส่วนแผ่นรองที่นั่งเซรามิกส์

3.4 แนวคิดและแรงบันดาลใจที่ใช้ในงานออกแบบ เก้าอี้โบราณลายดอกโบตันเป็นเก้าอี้ที่ได้รับอิทธิมาจากประเทศจีน พบมากในร้านอาหารสไตล์โบราณ เช่น ร้านกาแฟโบราณ ร้านอาหารเช้า หรือร้านที่ขนานนามว่าเป็นตำนาน เป็นเก้าอี้ที่คงทนแข็งแรง เลยกถูกนำมาใช้รื้อรื้อ ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบของเก้าอี้โบราณลายดอกโบตันมาออกแบบและสร้างสรรค์โดยนำแรงบันดาลใจจากการสร้างลวดลายบนแผ่นรองนั่งของเก้าอี้ดังกล่าวมาออกแบบลวดลายใหม่ ซึ่งเป็นการนำของเก่าที่มีอยู่มาปรับเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

3.5 การออกแบบลวดลาย โดยการนำลวดลายของลายขีดอิสาน มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบลวดลายจากพรรณไม้ใบโดยนำลักษณะลายเส้นของพรรณไม้ใบมาเพิ่มลวดองค์ประกอบ โดยได้นำลักษณะเหมือนจริงของใบไม้ใช้ในการออกแบบจัดองค์ประกอบลด ทอน ให้มีองค์ประกอบที่ให้ความรู้สึกสบายตา ด้วยลักษณะของเส้นในแต่ละใบมีความพลิ้วไหวของเส้นในตัวของแต่ละใบจึงเพิ่มในการเพิ่มเติมทัศนธาตุขององค์ประกอบเล็กใหญ่ ให้มีความเหมาะสมเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 7 ภาพร่างแนวทางการออกแบบ

3.6 สรุปผลการออกแบบลวดลาย ผู้วิจัยได้เลือกการออกแบบลวดลายแนวทางที่ 2 เพราะเส้นให้ความรู้สึกสบาย สามารถตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าได้หลายกลุ่ม ผู้วิจัยมีได้เลือกพรรณไม้ในหมวดหมู่ ไม้ใบ (Foliage Plants) สกุลที่เลือกได้แก่ สกุลเกอเพอร์เทีย โดยเลือกใบคล้าใบตอง มาใช้ในการออกแบบมอนสเตอร์รา (Monstera) โดยเลือกใบมอนสเตอร์รา มาใช้ในการออกแบบฟิลิเดนดรอน (Philodendron) โดยเลือกฟิลิสามใบ มาใช้ในการออกแบบมาใช้ในการออกแบบ การตกแต่งใช้เคลือบเผาที่อุณหภูมิ 1,200 องศา โดยใช้เคลือบกึ่งมันกึ่งด้าน

ตารางที่ 3 ภาพแบบร่าง 3 แบบที่ได้เลือกเพื่อนำไปสร้างสรรค์ผลงาน

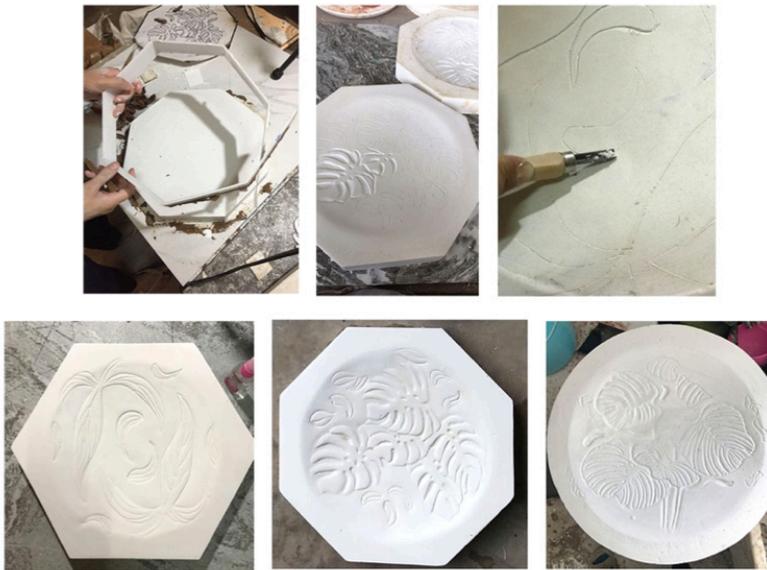
FIX SKETCH	วิเคราะห์ลวดลาย
 <p>ออร์บิเฟเลีย หรือ เรียกกันว่าคล้าใบตอง</p>	<p>ลวดลายที่ 1 คล้าใบตองมีลักษณะลวดลายของใบที่ชัดเจนและใบมีรูปทรงที่เรียบง่าย ลวดลายของใบจะทำให้การขึ้นรูปชิ้นงานมีความน่าสนใจ และการตกแต่งเคลือบสามารถนำไปตกแต่งได้หลายวิธี</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

FIX SKETCH	วิเคราะห์ลวดลาย
 <p data-bbox="388 666 536 695">มอนสเตอร์รา</p>	<p data-bbox="721 372 869 411">ลวดลายที่ 2</p> <p data-bbox="721 421 1199 600">ใบมอนสเตอร์รา(Monstera) ลักษณะของใบมีความใหญ่เป็นจุดเด่นของต้นมอนสเตอร์รา และการฉีกของใบ ก็เป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ของใบทำให้เกิดจังหวะที่ลงตัว</p>
 <p data-bbox="395 1051 526 1081">ฟิลิโอสามใบ</p>	<p data-bbox="721 763 869 801">ลวดลายที่ 3</p> <p data-bbox="721 811 1085 850">ฟิลิโเลนดรอน (Philodendron)</p> <p data-bbox="721 859 1188 1039">เอกลักษณ์ของใบมีความอ่อนโยนเป็นใบเดี่ยว มีเส้นของใบที่เรียงตัวสวยงาม ส่งเสริมให้การทำต้นแบบมีความอ่อนโยนตามลักษณะของใบ</p>

3.7 กระบวนการผลิต ขั้นตอนการผลิตแผ่นรองนั่งเซรามิกส์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนกระบวนการผลิตดังนี้

- 1) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการขึ้นรูป
- 2) ขึ้นรูปต้นแบบของผลิตภัณฑ์
- 3) สร้างต้นแบบด้วยปูนพลาสเตอร์โดยใช้แผ่นฟิวเจอร์บอร์ดกันเป็นรูปทรงตามแบบสำหรับเทปูนพลาสเตอร์ลงไป
- 4) ร้างแบบที่ออกแบบไว้ลงบนต้นแบบ
- 5) แกะร่อง หนุนต่ำ ตามลวดลายที่ออกแบบไว้

ภาพที่ 8 ภาพวิธีการการทำบล็อกต้นแบบ

3.8 สร้างแม่พิมพ์เพื่อทำการผลิต

1) เมื่อได้ต้นแบบปูนปาสเตอร์เรียบร้อยแล้ว ทาพิมพ์ด้วย Potassium soap เพื่อเทปูนสำหรับทำแม่พิมพ์ในครั้งนี้อย่างได้ทำแม่พิมพ์ทั้งหมด 2 ชั้น สำหรับอัดดินเพื่อสร้างชิ้นงาน

2) สร้างแม่พิมพ์ชั้นที่ 1 โดยกำหนดแนวกันสำหรับเทให้ใหญ่กว่าต้นแบบประมาณ 1-1.5 นิ้ว

3) เมื่อได้พิมพ์ชั้นแรก ให้แกะตัวลวด ขนาดเหมาะสมกับแม่พิมพ์

4) ทำ Potassium soap ลงบนพิมพ์ชั้น 1 และต้นแบบ ให้ยังคงต้นแบบไว้ในพิมพ์เสมอ ในขั้นตอนการพิมพ์

5) เมื่อได้พิมพ์ทั้งสองชั้น เก็บมูมรอบ ๆ พิมพ์ให้มัน เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายเมื่อใช้งาน และนำไปพิมพ์ตากแดด หรือให้แห้ง จึงนำมาใช้งาน

ภาพที่ 9 ขั้นตอน การสร้างแม่พิมพ์

3.9 ขั้นตอนการผลิตชิ้นงาน และตกแต่ง

- 1) นวดดิน ที่เตรียมไว้สำหรับขึ้นรูป
- 2) นำดินอัดลงบนแม่พิมพ์ให้พอดี สำหรับการนำแม่พิมพ์ชั้นที่ 2 มากดทับ
- 3) ใช้แม่พิมพ์ชั้นที่ 2 อัดลงไป ให้พิมพ์ทั้ง 2 แนบสนิทกัน ในขั้นตอนดังกล่าว อาจมีการใช้ตัวช่วยด้วยเครื่องทุ่นแรง เพื่อให้ถ่ายน้ำหนักลงไป แต่ควรระวังไม่ให้ดินแตก

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการอัดดิน เพื่อผลิตชิ้นงาน

4) เมื่ออัดจนได้รูปแบบตามต้นแบบแล้ว ให้รอดินทรงตัว และตัดตัวเล็กน้อยจึงถอดชิ้นงานออกจากแม่พิมพ์

5) เมื่อถอดชิ้นงานออกจากพิมพ์แล้ว เจาะรูเพื่อเตรียมติดตั้งกับขา เมื่อเสร็จรอให้ดินแห้งไม่หลงหลงเหลือความชื้นในดิน และเข้าสู่กระบวนการเผา

ภาพที่ 11 ภาพชิ้นงานที่ถอดออกจากแม่พิมพ์ และภาพการเจาะรูเพื่อประกอบขาเก้าอี้

6) เมื่อดินแห้ง ไม่มีความชื้นในชิ้นงานและ นำชิ้นงานเข้าเผาที่อุณหภูมิ 700-800 องศา เพื่อให้ดินสุกตัว หรือเรียกว่าการเผา บิสกิส

3.10 การตกแต่งชิ้นงาน

1) เมื่อเผาบิสกิสเสร็จแล้ว เข้าสู่ขั้นตอนการตกแต่งก่อนเคลือบชิ้นงาน โดยใช้ยางพารากันในจุดที่ไม่ต้องการเคลือบ

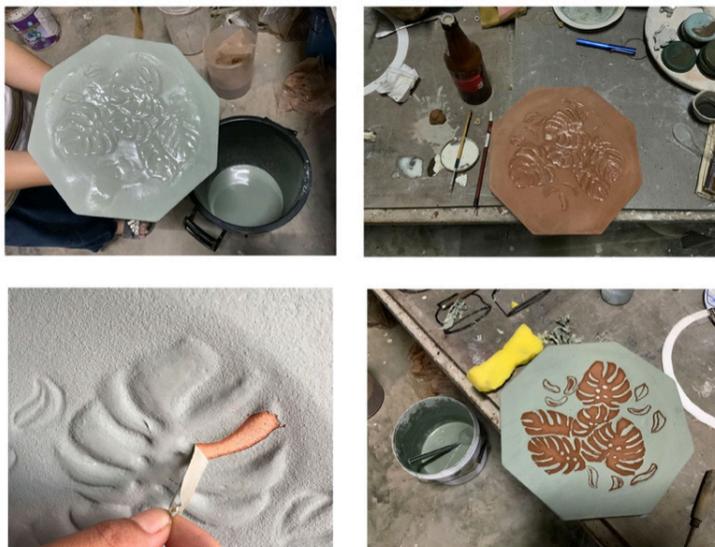
2) ทำการจุ่มเคลือบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การจุ่มน้ำเคลือบเพื่อให้เคลือบมีความเสมอกัน

3) เผาเคลือบ ผู้วิจัยกำหนดอุณหภูมิเครื่องที่ 1,200 องศา

4) เมื่อได้ชิ้นงานที่ทำการเคลือบเรียบร้อยแล้วนำไปประกอบกับขาเก้าอี้ที่ได้ทำการเตรียมไว้และนำเสนอในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสี Oxide/color Stain เเผาที่อุณหภูมิ 1200 องศาเซลเซียส
บรรยากาศสันดาปสมบูรณ์ (Oxidation)

ลำดับ	Oxide/Color Stain	ปริมาณสี(%) ตามลำดับ			
1	 สีเขียวโครม	7 %	5%	4 %	3%
2	 สีเขียว	6 %	4 %	3 %	
3	 Titanium	10 %	8%	6 %	5 %

ภาพที่ 12 ภาพกระบวนการตกแต่งและเคลือบชิ้นงานตามข้อที่ 4.5.1-4.5.4

สรุปผลการออกแบบ

การออกแบบเก้าอี้เซรามิกส์แรงบันดาลใจลวดลายพรรณไม้ใบสกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และได้ผลสรุปผลการดำเนินงานดังนี้

1. แก้วอี้สตูลที่ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยออกแบบให้แผ่นรองนั่งผลิตจากวัสดุเซรามิกส์ โดยใช้วัตถุดิบดินเหนียวพื้นบ้าน ผสมเข้ากับดินเชื้อ และได้เลือกอัตราส่วนสูตรที่ 6 มีส่วนผสมของ ดินเชื้อ 60 ดินเหนียวพื้นบ้าน 40 ขึ้นรูปด้วยการอัดเนื้อดินลงแม่พิมพ์ ออกแบบลวดลายแรงบันดาลใจจากลวดลายพรรณไม้ใบสกุลเกอเพอร์เทีย มอนสเตอร์รา พิโลเลนดรอน เเผที่อุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส

2. ผู้วิจัยได้สร้างแม่พิมพ์ทั้งหมด 3 ชั้น จาก 3 ลวดลาย และผลิตชิ้นลวดลายละ 2 ชั้น รวมทั้งหมด 6 ชั้น แผ่นรองนั่งดังกล่าวมีความแข็งแรงดี จากการเผาตินให้แกร่งในอุณหภูมิ 1,200 องศาเซลเซียส พบการแตกร้าวเล็กน้อยเกิดขึ้นจากเทคนิคในการเผาในช่วงที่ปล่อยให้ลมเข้าไปในเตาเผามากเกินไป ตัวชิ้นงานออกแบบให้สามารถเปลี่ยนรูปแบบของลวดลายได้จากการแยกส่วนประกอบแผ่นรองนั่งออกจากขาเก้าอี้ โดยใช้น็อตเป็นส่วนประกอบในการยึดเข้าด้วยกัน ในส่วนของข้อเสียนั้น ตัวแผ่นรองนั่งเมื่อรวมกับขาเก้าอี้แล้วมีน้ำหนัก มากถึง 4 กิโลกรัม ทำให้เคลื่อนย้ายได้ลำบาก

ภาพที่ 13 ภาพแผ่นรองนั่ง 6 ชั้น

ภาพที่ 14 ภาพผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 15 ภาพการประกอบน็อต ได้ออกแบบให้แผ่นรองเก้าอี้นั้นสามารถเปลี่ยนถอดขึ้นแผ่นรองได้

ภาพที่ 16 ภาพผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 17 ภาพทดลองการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำงานในเรื่องของการออกแบบลวดลาย ควรมีการทดลองแบบร่างในเรื่องของการเพิ่มเติมองค์ประกอบให้มากกว่านี้ ในเรื่องของการตกแต่งควรมีการทดลองการใช้สี ให้สีมีความโดดเด่น

ในเรื่องของการออกแบบเก้าอี้ควรคำนึงถึงลักษณะการใช้งานเนื่องจากการออกแบบในครั้งนี้ยังมีการออกแบบที่ไม่เข้ากับลักษณะการใช้งานอยู่บ้าง

เอกสารอ้างอิง

วรวิฑูรย์ สุธีวีระขจร. (2563). การนำเสนอเชิงภาพการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

สุขุมล สาระเกษตริณ. (2564). เครื่องปั้นดินเผาการออกแบบและปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : 50 Press Printing.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2549). เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2550). ออกแบบเฟอร์นิเจอร์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพื้นถิ่น
ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์

The Branding and Packaging Design for
Local Rice of Kalasin Rice Seed Center
in Mueang District, Kalasin Province

ทักษ์ดนัย เหล่าจุม¹, กิตติศักดิ์ ธรรมศักดิ์ชัย¹

Thakdanai Laochum¹, Kittisak Tammasakchai¹

Email: lolvrzo32@gmail.com, kittisak54630710@gmail.com

¹ สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

¹ Program Packaging Design, Rajamangala University of Technology Isan

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพื้นถิ่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอมือทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพื้นถิ่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอมือทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ โดยผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน จากการสัมภาษณ์ความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าจากตัวแทนในศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ พบว่าปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ ยังขาดความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงข้าวพื้นถิ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ อีกทั้งยังไม่สามารถช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เกิดความโดดเด่นและแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นของจังหวัดอื่นๆ ร่วมกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อทำการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และนำไปประเมินกับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน เพื่อเลือกรูปแบบที่ดีที่สุด หลังจากผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบแล้ว ผู้วิจัยจึงนำไปผลิตเป็นต้นแบบบรรจุภัณฑ์ จากนั้นนำไปประเมินความพึงพอใจ ณ บริเวณศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว อำเภอมือทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอมือทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 169 คน พบว่า ผลจากการประเมินความพึงพอใจการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ พบว่าการออกแบบตราสินค้า อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 การออกแบบลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และความพึงพอใจโดยรวมจากกลุ่มผู้บริโภค อยู่ในระดับ ความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ผลของงานวิจัยในครั้งนี้ ทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์มีความสนใจและมีแนวคิดที่จะนำผลงานการออกแบบไปพัฒนาต่อยอดไปสู่การผลิตและจำหน่ายได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: บรรจุภัณฑ์, ตราสินค้า, ข้าวพื้นถิ่น, ข้าวสินธุ์ทอง

Abstract

This research aimed 1) to study the problems and needs towards branding and packaging of local rice of Kalasin Rice Seed Center in Mueang District, Kalasin Province, and 2) to design branding and packaging for local rice of Kalasin Rice Seed Center in Mueang District, Kalasin Province. The research instruments consisted of an interview to study the problems and needs of representatives in Kalasin Rice Seed Center, a questionnaire for evaluating consumers' satisfaction, and an evaluation form for prototypes by 3 product design experts. According to the interview to study problems and needs towards branding and packaging of local rice of Kalasin Rice Seed Center, the packaging lacked uniqueness representing the identity of local rice of Kalasin and was unable to distinguish the products from those of competitors in other provinces. The data were analyzed and synthesized by integrating with data from reviewing relevant research to design branding and packaging prototypes before evaluating by 3 product design experts to select the most suitable prototype. The branding and packaging were then designed based on the experts' suggestions and evaluated satisfaction towards the designed branding and packaging of 169 consumers in Kalasin Rice Seed Center in Mueang District, Kalasin Province. The result showed that there was a high level of overall satisfaction towards branding with an average of 3.98, a high level of overall satisfaction towards packaging with an average of 4.03, a high level of satisfaction towards the graphic on packaging with an average of 4.04, and a high level of overall consumer satisfaction towards branding and packaging with the average of 4.01. As the Kalasin Rice Seed Center was interested in the designed branding and packaging, the result of the current research would be designed and further developed for the actual production and distribution.

Keyword: Branding, Packaging, Local rice, Sinthong Ric

บทนำ

สายพันธุ์ข้าวที่ได้จดทะเบียนเป็นสายพันธุ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 3 สายพันธุ์ ได้แก่ ข้าวเหนียว กข 6 ซึ่งจุดเด่นของข้าวสายพันธุ์นี้คือ มีเปลือกสีน้ำตาล เมล็ดมีขนสั้น เป็นสายพันธุ์ข้าวเหนียวหอม ไรต่อช่วงแสง เป็นพันธุ์ข้าวเหนียวที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์มาจากข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เมื่อนำไปหุงแล้วข้าวจะนุ่ม มีกลิ่นหอม ทนแล้ง และมีคุณภาพการหุงต้มรับประทานดี เป็นข้าวเหนียวที่ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวเหนียวที่นิยมปลูกกันในจังหวัดกาฬสินธุ์ ข้าวเหนียวขาว ซึ่งจุดเด่นของข้าวสายพันธุ์นี้คือ เป็นข้าวเหนียวที่ได้ขึ้นทะเบียนและได้รับการรับรองว่าเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรที่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ (Gi) และข้าวเหลือง 11 ซึ่งจุดเด่นของข้าวสายพันธุ์นี้คือ เป็นพันธุ์ข้าวที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานราชการเมื่อปี พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบัน ข้าวเหลือง 11 จะนิยมเพาะปลูกในช่วงของการทำนาปี และมีเฉพาะในจังหวัดกาฬสินธุ์เท่านั้น ซึ่งปลูกเพื่อการบริโภคโดยตรง และเพื่อส่งโรงงานแปรรูปเป็นแป้งข้าวเจ้า ขนมจีน และเส้นก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ เป็นสำนักงานที่ส่งออกเมล็ดพันธุ์ข้าว และข้าวสาร ให้กับชาวเกษตรกรในพื้นที่ หรือชาวเกษตรกรที่มีความสนใจที่ต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าวหรือข้าวสาร ซึ่งทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์นั้น จะไม่มีบรรจุกฎเกณฑ์เฉพาะหน่วย หรือไม่มี การแบ่งขาย แต่จะเป็นการขายที่ส่งออกเป็นกระสอบ ซึ่งทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ ได้มีการจัดจำหน่ายพันธุ์ข้าวและข้าวที่แปรรูปเพื่อการบริโภคให้กับบุคคลทั่วไป เพื่อส่งเสริม และหารายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรอีกทางหนึ่ง แต่ทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ยังไม่มี ตราสินค้าและบรรจุกฎเกณฑ์ที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ที่แสดงถึงผลิตภัณฑ์ได้อย่าง ชัดเจนและรวมไปถึงปัญหาทางด้านการส่งเสริมการขายเพื่อกระตุ้นยอดขายให้ดียิ่งขึ้น

ทางผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวของ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีแนวคิดที่ต้องการจะพัฒนาทางด้านบรรจุกฎเกณฑ์และตราสินค้า เพื่อให้เกิดการยกระดับสินค้าให้มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์ ส่งเสริมศักยภาพในการ แข่งขันทางด้านการค้า การบริการ และเป็นแนวทางในการนำไปใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ของสินค้าได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพื้นถิ่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าข้าวพื้นถิ่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีดำเนินการเป็นการจัดทำวิจัยเชิงประยุกต์ที่ได้นำผลมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อการตัดสินใจ ผู้จัดทำโครงการวิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิตลอดจนทำการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีขั้นตอน

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ผู้บริโภคหรือผู้ที่สนใจในผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามทฤษฎีของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งเท่ากับ 169 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 300 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค พร้อมทั้งข้อมูลประกอบการออกแบบ

2.2 แบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้รูปแบบการประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและกลุ่มผู้บริโภคหรือผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา ความต้องการของผู้ประกอบการ ร่วมกับ

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปประเด็นโดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลปัญหาและแนวทางแก้ไข จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ

3.2 การประเมินรูปแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่ดีที่สุด จากนั้นนำไปผลิตภัณฑ์เป็นต้นแบบบรรจุภัณฑ์

3.3 การประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มผู้บริโภคและผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์และตามสินค้าที่ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใหม่ที่เหมาะสม

สรุปผลการออกแบบ

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ข้าวสาร

จากการศึกษาและการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาของบรรจุภัณฑ์ข้าวสาร ส่วนใหญ่ พบว่า รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ข้าวสารที่มีวางจำหน่ายโดยทั่วไป จะมีลักษณะที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์มากกว่าการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์และสถานที่ต่างที่มีความเชื่อมโยงกัน หรือ ข้อมูลที่มีลักษณะเชิงชวน น่าสนใจ ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่นั้นๆ และบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถช่วยในเรื่องของการส่งเสริมตัวผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าและราคาเท่าที่ควร อีกทั้งการนำเสนอในรูปแบบของการนำศิลปวัฒนธรรมมาใช้ในการออกแบบทั้งรูปร่างและลวดลายต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ และสื่อถึงที่มาของตัวผลิตภัณฑ์ที่ดียิ่งขึ้นได้ และจากการสอบถามความต้องการขนาดบรรจุเพื่อการขายปลีก ซึ่งทางศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ ได้กำหนดไว้ดังนี้

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ชั้นที่ 1 ประกอบไปด้วย ข้าวเหนียว กข 6 (ขนาดบรรจุ 1 กิโลกรัม, 3 กิโลกรัม และ 5 กิโลกรัม) ข้าวเหนียวขาว (ขนาดบรรจุ 1 กิโลกรัม, 3 กิโลกรัม และ 5 กิโลกรัม) และข้าวเหลือง 11 (ขนาดบรรจุ 1 กิโลกรัม, 3 กิโลกรัม และ 5 กิโลกรัม)

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ชุดของฝาก ข้าว 3 สายพันธุ์ ประกอบด้วย ข้าวเหนียว กข 6 ขนาด 250 กรัม 1 ซึ้น ข้าวเหนียวขาว ขนาด 250 กรัม 1 ซึ้น และข้าวเหลือง 11 ขนาด 250 กรัม 1 ซึ้น

2. วิเคราะห์ข้อมูลวัสดุเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลวัสดุที่ใช้ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ชั้นที่หนึ่งและรวมหน่วยซึ่งวัสดุที่มีความเหมาะสมมากที่สุดที่ใช้ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ชั้นที่ 1 คือ พลาสติก ชนิด LDPE เนื่องจากพลาสติกชนิดนี้ มีความเหนียว ความทนทานต่อการป้องกันการซึมผ่านของไอน้ำได้ดี นิ่มและยืดหยุ่น สามารถใช้กับอาหารและยาได้ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีราคาไม่สูงนัก และมีน้ำหนักเบาสามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ได้ดี พิมพ์สีได้สวยงาม และสามารถรีไซเคิล (Recycle) ได้ ถือได้ว่าเป็นวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่มีการใช้งานมากที่สุดในระบบอุตสาหกรรม และวัสดุบรรจุภัณฑ์เซตของฝาก พบว่ากระดาษคราฟท์มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งเป็นกระดาษที่มีความเหนียวและแข็งแรงกว่ากระดาษธรรมดา สามารถป้องกันแรงอัดและการตีบแท่งจากการกระทบกระแทกจากภายนอกได้เป็นอย่างดี มีด้วยกันหลายประเภท สามารถพิมพ์ตกแต่งได้ง่าย และสวยงาม โดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก

3. วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินการออกแบบตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น

ผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้าจำนวน 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบตราสินค้าแนวทางที่ 1

แนวความคิดที่ใช้ในการออกแบบตราสินค้าแบบที่ 1 ผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้าโดยการนำลักษณะของผ้าขาวม้ามาออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21

ภาพที่ 2 รูปแบบตราสินค้าแนวทางที่ 2

แนวความคิดที่ใช้ในการออกแบบตราสินค้าแบบที่ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้า โดยการนำลักษณะของรูปทรงของเมล็ดข้าวร่วมกับ ผ้าขาวม้า และโปงลางมาออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

ภาพที่ 3 รูปแบบตราสินค้าแนวทางที่ 3

แนวความคิดที่ใช้ในการออกแบบตราสินค้าแบบที่ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้า โดยการนำลักษณะของรูปทรงของรวงข้าวมารวมกับ ผ้าขาวม้า และโปงลางมาออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28

สรุปผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับตราสินค้า พบว่าตราสินค้าแบบที่ 2 มีความเหมาะสมมากที่สุดในการนำมาใช้เป็นตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินการออกแบบรูปทรงบรรจุภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น

ผู้วิจัยออกแบบรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นจำนวน 3 รูปแบบ และออกแบบรูปทรงของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นเซตของฝาจำนวน 3 รูปแบบ ดังนี้

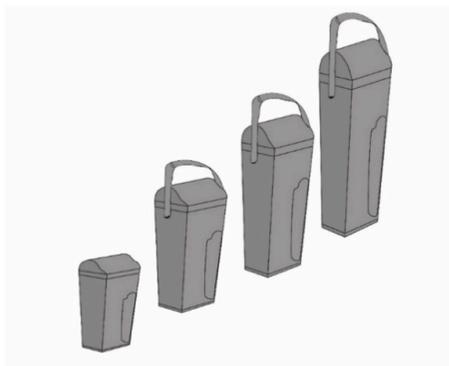
ภาพที่ 4 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นแนวทางที่ 1

การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 โดยใช้แนวคิดจากรูปทรงของโปงลาง มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35

ภาพที่ 5 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นที่ 2

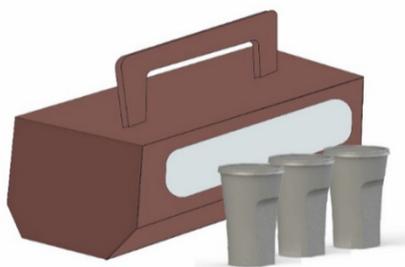
การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 โดยใช้แนวคิดจากรูปทรงของ กระสอบใส่ข้าวสาร มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49

ภาพที่ 6 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นแนวทางที่ 3

การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3 โดยใช้แนวคิดจากรูปทรง ของเมล็ดข้าว มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการ ออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35

สรุป ค่าเฉลี่ยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์แบบที่ 1 บรรจุภัณฑ์ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ดีมีความแปลก ใหม่ รูปทรงมีความงาม เหมาะสมกับสินค้า สามารถปกป้องคุ้มครองสินค้าได้เป็นอย่างดี สามารถชักจูงในการซื้อสินค้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.35 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

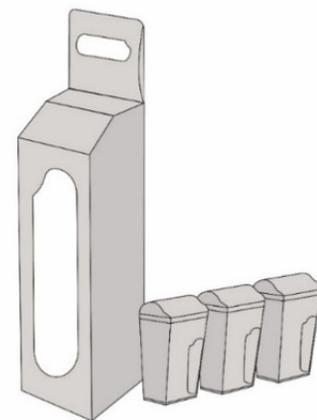
ภาพที่ 7 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น เขตของปากแนวทางที่ 1

การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เซตของฝากรูปแบบที่ 1 โดยใช้แนวคิดจากรูปทรงของโปงกลางมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.6 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29

ภาพที่ 8 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น เซตของฝากแนวทางที่ 2

การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เซตของฝากรูปแบบที่ 2 โดยใช้แนวคิดจากรูปทรงของกระสอบใส่ข้าวสาร มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23

ภาพที่ 9 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น เซตของฝากสร้างแนวทางที่ 3

การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เซตของฝากรูปแบบที่ 3 โดยใช้แนวคิดจากรูปทรงของเมล็ดข้าวมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.4 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

สรุป ค่าเฉลี่ยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับโครงสร้างบรรจุภัณฑ์เซตของฝากแบบที่ 3 บรรจุภัณฑ์ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ดี มีความแปลกใหม่ รูปทรงมีความงาม เหมาะสมกับสินค้า สามารถปกป้องคุ้มครองสินค้าได้เป็นอย่างดีสามารถชักจูงในการซื้อสินค้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 4.4 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.25 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

5. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น

ผู้วิจัยออกแบบลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นจำนวน 3 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 10 ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์แนวทางที่ 1

การออกแบบลวดลายบนบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 ผู้วิจัยได้ออกแบบในลักษณะของการนำภาพสถานที่สำคัญ และวิถีชีวิตของชาวกาฬสินธุ์มาออกแบบให้เป็นเรื่องราวให้มีความน่าสนใจ โดยกำหนดคาแรคเตอร์ของตัวละครชาวภูไทขึ้นมาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาวกาฬสินธุ์ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53

ภาพที่ 11 ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์แนวทางที่ 2

การออกแบบลวดลายบนบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบในลักษณะของการนำภาพสถานที่สำคัญ และวิถีชีวิตของชาวกาฬสินธุ์มาออกแบบให้เป็นเรื่องราวให้มีความน่าสนใจ โดยกำหนดคาแรคเตอร์ของตัวละครชาวภูไทขึ้นมาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาวกาฬสินธุ์ ลักษณะลายเส้นเป็นโทนสีน้ำตาล ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23

ภาพที่ 12 ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์แนวทางที่ 3

การออกแบบลวดลายบนบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 ผู้วิจัยได้ออกแบบในลักษณะของการนำภาพถ่ายของนาข้าว หรือต้นข้าว มาออกแบบ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31

สรุปผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ พบว่ารูปแบบ
ลดลายบนบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38
และมีค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

6 สรุปการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น

ภาพที่ 13 แสดงลักษณะภาพรวมบรรจุภัณฑ์ข้าวสินธุ์ทองที่ผ่านการพัฒนาขึ้น
ใหม่

ภาพที่ 14 เซตบรรจุภัณฑ์ข้าวสินธุ์ทอง สายพันธุ์ ข้าวเหนียว กข6

ภาพที่ 15 เซตบรรจุภัณฑ์ข้าวสินธุ์ทอง สายพันธุ์ ข้าวเหนียวขาวง

ภาพที่ 16 เซตบรรจุภัณฑ์ข้าวสินธุ์ทอง สายพันธุ์ ข้าวเจ้าเหลือง 11

ภาพที่ 17 บรรจุภัณฑ์เซตของฝาก

ภาพที่ 18 ตราสินค้าข้าวสินธุ์ทองที่ผ่านการพัฒนาขึ้นใหม่

7. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่ออกแบบใหม่ของผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่น

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าที่พัฒนาขึ้น

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ตราสินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์	4.00	0.87	พอใจมาก
2. ตราสินค้าสามารถจดจำได้ง่าย	3.95	0.77	พอใจมาก
3. ตราสินค้าสามารถสื่อสารและสร้างความเข้าใจในตัวสินค้าได้อย่างเหมาะสม	3.92	0.75	พอใจมาก
4. ตราสินค้ามีความเหมาะสมกับตราสินค้า	4.01	0.79	พอใจมาก
5. ตราสินค้ามีความแตกต่างจากตราสินค้าคู่แข่ง	3.93	0.74	พอใจมาก
6. ตราสัญลักษณ์สามารถสื่อความหมายได้ง่ายแม้มีขนาดเล็ก	3.97	0.78	พอใจมาก
7. ตราสัญลักษณ์มีความเด่นชัดถึง ข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์	4.05	0.78	พอใจมาก
เฉลี่ย	3.98	0.78	พอใจมาก

สรุป ผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภคในด้านตราสินค้า อยู่ใน
ระดับที่พอใจมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78
โดยผู้บริโภคให้เหตุผลเกี่ยวกับตราสินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ สามารถจดจำได้ง่าย มี
ความแตกต่างจากตราสินค้าคู่แข่ง มีความเด่นชัดถึง ข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น

รายการ	ค่า เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D	ระดับความ พึงพอใจ
1. บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องคุ้มครอง สินค้าได้เป็นอย่างดี	4.02	0.86	พอใจมาก
2. บรรจุภัณฑ์ให้การหีบห่อสะดวกต่อ การขนส่ง การเรียง จับถือ พกพา ได้ดี	4.00	0.69	พอใจมาก
3. บรรจุภัณฑ์ตราสินค้าสามารถสื่อสาร และสร้างความเข้าใจในตัวสินค้าได้อย่าง เหมาะสม	4.07	0.80	พอใจมาก
4. บรรจุภัณฑ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	4.08	0.80	พอใจมาก
5. บรรจุภัณฑ์สามารถจดจำง่าย อ่านง่าย สามารถออกเสียงได้อย่างชัดเจน	3.98	0.81	พอใจมาก
เฉลี่ย	4.03	0.79	พอใจมาก

สรุป การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจจากผู้บริโภคในด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์
พบว่าอยู่ในระดับพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย
เท่ากับ 0.79 โดยผู้บริโภคให้เหตุผลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องคุ้มครองสินค้า
ได้เป็นอย่างดีมากที่สุด

ตารางที่ 3 ตารางแสดงความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. กราฟิกให้ข้อมูลรายละเอียดของตัวผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภค	4.04	0.82	พอใจมาก
2. กราฟิกสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์	4.01	0.72	พอใจมาก
3. กราฟิกสร้างภาพพจน์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์	3.97	0.77	พอใจมาก
4. กราฟิกสร้างความประทับใจเมื่อพบเห็นได้มากน้อยเพียงใด	4.11	0.75	พอใจมาก
5. กราฟิกมีความเด่นชัดถึง ข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์	4.07	0.81	พอใจมาก
เฉลี่ย	4.04	0.78	พอใจมาก

สรุป การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจจากผู้บริโภคในด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ พบว่าอยู่ในระดับพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 0.78 โดยผู้บริโภคให้เหตุผลเกี่ยวกับกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ สร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์ เป็นอย่างดีมากที่สุด

สรุปผลงานวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สรุปผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์

1) ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผลิตภัณฑ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้าวพื้นถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าวเหนียวขาวง ข้าวเหนียว กข6 ข้าวเจ้าเหลือง 11 เป็นข้าวทั้งสามสายพันธุ์ที่มีการขึ้นทะเบียน โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ ว่าเป็นข้าวของจังหวัดกาฬสินธุ์

2) เลือกใช้วัสดุพลาสติกชนิด LDPE เนื่องจากพลาสติกชนิดนี้ มีความเหนียว ความทนทานต่อการป้องกันการซึมผ่านของไอน้ำได้ดี นิ่มและยืดหยุ่น สามารถใช้กับอาหารและยาได้ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีราคาไม่สูงนัก และมีน้ำหนักเบาสามารถปกป้องผลิตภัณฑ์ได้ดี พิมพ์สีได้สวยงาม และสามารถรีไซเคิล (Recycle) ได้

โดยได้เลือกการผลิตเป็น การขึ้นรูปแบบฉีด (Injection Molding) การขึ้นรูปแบบฉีด จะเริ่มจากวัตถุดิบจำพวกผงหรือเม็ดพลาสติกลงในฮอปเปอร์จากนั้นจะถูกเสียด้านหน้าของกระบอกสูบ ซึ่งมีแผ่นความร้อนไฟฟ้าทำให้พลาสติกหลอมเหลว จากนั้นจะเคลื่อนเกลียวหนอนให้ดันพลาสติกผ่านหัวฉีด ไปยังแม่พิมพ์ซึ่งปิดอยู่ แม่พิมพ์จะมีการหล่อเย็นด้วยน้ำเย็นที่ผลิตจากเครื่องทำน้ำเย็นจะทำให้ได้ชิ้นงานมา

3) จากคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ได้เลือกแบบที่ 1 เพื่อใช้กับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และเลือกใช้วัสดุพลาสติกที่มีขายในท้องตลาดเพื่อต่อการหาซื้อ สามารถผลิตบรรจุภัณฑ์ออกมาได้หลายรูปแบบ มีความแปลกใหม่ และสามารถผลิตขึ้นรูปทรงที่มีความซับซ้อนได้ อีกทั้งยังได้สีกราฟิกที่สวยงาม นอกจากนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้แนวคิดมาจากรูปทรงของ โปงกลาง ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ที่มีที่มาจากจังหวัดกาฬสินธุ์

4) สรุปผลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในส่วนของบรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องคุ้มครองสินค้าได้เป็นอย่างดี บรรจุภัณฑ์ให้การหีบห่อสะดวกต่อการขนส่ง การเรียง จับถือ พกพา ได้ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อ อยู่ที่ 4.03 หมายถึงมีความพึงพอใจมาก

1.2 สรุปผลการออกแบบตราสินค้า

1) การออกแบบตราสินค้า จะใช้แนวคิดเรื่องการสะท้อนภาพลักษณ์ของพื้นถิ่น ซึ่งมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน น่าชวนมอง มีเอกลักษณ์มากที่สุด

2) จากคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับตราสินค้า ได้เลือกตราสินค้าแบบที่ 2 สำหรับใช้เป็นตราสินค้าของข้าวพื้นถิ่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตราสินค้าเป็นการออกแบบ โดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับข้าวเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ มาผสมผสานให้มีความสอดคล้องกัน ด้วยการนำเมล็ดข้าวมาใช้ เป็นองค์ประกอบของตราสินค้าซึ่งมี

ความเป็นชุมชน และเข้าใจง่าย เพื่อให้เข้ากับตัวข้าวพื้นถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

3) สรุปผลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าที่พัฒนาขึ้น พบว่าตราสินค้าสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ได้ดี มีความสอดคล้องกัน จัดจำได้ง่าย มีความสวยงาม และตราสัญลักษณ์มีความเด่นชัดถึง ข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อ อยู่ที่ 3.89 หมายถึงมีความพึงพอใจมาก

1.3 สรุปผลการออกแบบกราฟิก

1) การออกแบบแบบกราฟิก จะใช้แนวคิดเรื่องการสะท้อนภาพลักษณ์ของของพื้นถิ่น ซึ่งมี เอกลักษณ์ ภาพพจน์ ความประทับใจเมื่อพบเห็น มีความเด่นชัดถึง ข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในส่วนของกราฟิกจะมีตัวละครที่เป็นผู้หญิงทั้ง 3 คนตามข้าวทั้ง 3 สายพันธุ์ที่เป็นชาวภูไทในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์มากที่สุด

2) จากคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับกราฟิก ได้เลือกกราฟิกแบบที่ 3 สำหรับใช้เป็นกราฟิกของผลิตภัณฑ์ข้าวสินธุ์ทอง

3) สรุปผลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อกราฟิกที่พัฒนาขึ้น พบว่ากราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม กราฟิกให้ข้อมูลรายละเอียดของตัวผลิตภัณฑ์กับผู้บริโภค กราฟิกสร้างความประทับใจเมื่อพบเห็นได้มากน้อยเพียงใด กราฟิกมีความเด่นชัดถึง ข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 หมายถึงมีความพึงพอใจมาก

2. อภิปรายผล

โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ข้าวพื้นถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์มีรูปแบบเป็นกระป๋องพลาสติกทรงกระบอกมีการออกแบบที่คำนึงถึงความสะดวกต่อการขนส่ง ทั้งยังประหยัดพื้นที่ในการจัดวางจำหน่าย มีความแข็งแรงต่อการวางทับซ้อนในระหว่างการขนส่งในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณธกร อุไรรัตน์ (2559) การวิจัยเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเจ๊กเซย เส้าไห่ ที่กล่าวว่าสำหรับโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ข้าวจะทำหน้าที่ป้องกันสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในไม่ให้นับสูญหาย เสียรูป หรือเสียหายอันเกิดจากสภาพแวดล้อม โดยบรรจุภัณฑ์สามารถรักษาคุณภาพสินค้าให้คงเดิม ตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงมือผู้บริโภค ทนทานต่อการขนย้ายขนส่ง และยังสอดคล้องกับ พบพร เอี่ยมใส, อภิสักดิ์ สินธุ์ภาค และ อุตมศักดิ์ สาริบุตร (2558) ปัจจัยด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์

กับการรับรู้ประเภทและคุณค่าของสินค้า: กรณีศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้บรรจุภัณฑ์ประเภทสินค้าอุปโภคบริโภคข้ามวัฒนธรรม กล่าวไว้ว่าปัจจัยด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่สื่อถึงอัตลักษณ์และคุณค่าของสินค้านั้นเป็น รูปทรงสูง รูปทรงอิสระ และรูปทรงเว้าเข้า

การออกแบบกราฟิก เราสามารถเพิ่มเติมคุณค่าผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบตราสินค้า และกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ โดยได้ออกแบบฉลากด้านในมีกราฟิกที่สื่อถึงข้าวพื้นถิ่น ได้ทำการวิเคราะห์แนวทางจากการนำความเป็นพื้นถิ่นวิถีชีวิตของชาวนา และคนพื้นถิ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีส่วนที่แสดงถึงรายละเอียดให้ความรู้แก่ผู้บริโภคได้ทราบถึงสายพันธุ์ข้าวแต่ละชนิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรชา ศรีภักลา (2564) ได้กล่าวไว้ว่าการออกแบบกราฟิกผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสามารถเพิ่มเติมคุณค่าผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบที่สื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว หรือบรรยากาศมาเป็นส่วนประกอบของกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ ที่แสดงถึงรายละเอียดและให้ความรู้แก่ผู้บริโภคได้ทราบถึงลักษณะของสถานที่นั้นๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ณิชกร อุไรรัตน์ (2559) การวิจัยเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเจ้ากขย เส้าให้ ได้กล่าวว่าการสร้างเอกลักษณ์ทางด้านงานออกแบบกราฟิกที่โดดเด่นของบรรจุภัณฑ์ข้าว แจ้งข้อมูล รายละเอียดต่างๆ ของสินค้าเกี่ยวกับชนิด คุณภาพแหล่งที่มา หรือจุดหมายปลายทางโดยหีบห่อจะแสดงและช่วยโน้มน้าวให้เกิดการตัดสินใจซื้อ

ด้านการออกแบบตราสินค้า ได้ออกแบบให้มีลักษณะเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวสีทองที่แสดงถึงความเป็น จังหวัดกาฬสินธุ์ ตำบลโพธิ์ทอง สอดแทรกเครื่องดนตรีโปงลางซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมไปถึงผ้าขาวม้าที่แสดงถึงความเป็นภาคอีสาน พันรอบเมล็ดข้าวสีทอง สื่อถึงความรัก ความเอาใจใส่ของชาวนาในการเพาะปลูก แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ รวงข้าวสีทองเป็นส่วนประกอบอยู่ภายนอกล้อมรอบเมล็ดพันธุ์ข้าว แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา ดูพันธุ์ (2561) การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านดงเย็น ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่รู้จักที่สามารถจดจำได้ง่ายผ่านตัวอักษร รูปภาพ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะของงานวิจัย ควรมึงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ข้าวเพื่อใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพิ่มเติม อีกทั้งควรหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบด้านการเก็บรักษาคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ข้าว เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้

1.2 สีของลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ที่มีสีเข้มเกินไปและเมื่อมองโดยรวมกราฟิกทั้งสามรูปแบบนั้นมีความคล้ายคลึงกันอาจทำให้เกิดความสับสนของผู้บริโภคได้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวซึ่งมีความหลากหลาย ทุกเพศ ทุกวัย จึงควรปรับสีกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจและแบ่งสีให้มีความแตกต่างและชัดเจนว่าเป็นบรรจุภัณฑ์ข้าวชนิดอะไรบ้าง

1.3 ควรมีบรรจุภัณฑ์แบบรีฟิลเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับลูกค้าที่มาซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการช่วยลดต้นทุนและส่งเสริมการขายให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา ดูพันธุ์. (2561). การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านดงเย็น. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 10(1)
- ณธร อุไรรัตน์. (2559). การศึกษาเพื่อพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเจ้าเกษมสาให้จังหวัดสระบุรี. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2563, จาก <http://www.tnrr.in.th>.
- นिरชา ศรีภิลลา และ กิตติศักดิ์ ธรรมศักดิ์ชัย. (2564). การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกฮายักษ์. วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย, 2(1)
- พพบร เอี่ยมใส, อภิสักก์ สินธุ์ภาค และ อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2558). ปัจจัยด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ กับการรับรู้ประเภทและคุณค่าของสินค้า: กรณีศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้บรรจุภัณฑ์ประเภท สินค้าอุปโภคข้ามวัฒนธรรม. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 6(1)

การพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์และภาชนะจากเยื่อใบ
ยางพาราผสมผสานกับวัสดุท้องถิ่น
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตถ้วยจานกาบหมากบ้านท่าดีหมี
ตำบลปากตม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

The Material Development of Food Packaging
and Containers from Rubber-Leaf Fiber and
Local Materials of Kap Mak Dish Community
Enterprise in Tha Dee Mee Village,
Pak Tom Subdistrict, Chiang Khan District,
Loei Province

พกามาศ มณีศรี¹, กฤษฏา ดูพันดุง¹

Phakamat Maneesri¹, Krissada Dupandung¹

E-mail: ammpakamat2542@gmail.com

¹ สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

¹ Packaging Design Program, Rajamangala University of Technology Isan

บทคัดย่อ

การพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์และภาชนะจากเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานกับวัสดุท้องถิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตถ้วยจานกาบหมากบ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์ภาชนะกระดาษขึ้นรูปจากเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานวัสดุท้องถิ่น 2) เพื่อทดสอบวัสดุบรรจุภัณฑ์จานกระดาษขึ้นรูปที่พัฒนาขึ้นใหม่ 3) เพื่อประเมินเปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้งานกาบหมากแบบเดิมและจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่ ซึ่งมีสมมติฐานการวิจัยคือ ภาชนะขึ้นรูปจากวัสดุกาบหมากและภาชนะกระดาษจากวัสดุใหม่มีความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ใช้งานไม่แตกต่างกัน ในการดำเนินวิจัยได้ศึกษากระบวนการในการผลิตกระดาษและศึกษาข้อมูลของวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดเลย จากการศึกษาพบว่าพืชเศรษฐกิจที่มีจำนวนมากในท้องถิ่นมีด้วยกัน 3 ชนิด คือ เปลือกข้าวโพด ฟางข้าวและใบอ้อย โดยนำวัสดุทั้ง 3 ชนิดนี้มาเป็นวัตถุดิบผสมผสานกับเยื่อไผ่อย่างพาราซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตกระดาษ มีการคิดค้นสูตรกระดาษออกมามีด้วยกัน 4 สูตรได้แก่ สูตรที่ 1 เยื่อไผ่อย่างพาราผสมเปลือกข้าวโพด ในอัตราส่วน 60:40 สูตรที่ 2 เยื่อไผ่อย่างพาราผสมฟางข้าว ในอัตราส่วน 60:40 สูตรที่ 3 เยื่อไผ่อย่างพาราผสมใบอ้อย ในอัตราส่วน 60:40 สูตรที่ 4 เยื่อไผ่อย่างพาราผสมเปลือกข้าวโพด, ฟางข้าวและใบอ้อยในอัตราส่วน 40:20:20 สรุปผลการวิจัยวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น เป็นภาชนะจานกระดาษสำหรับใส่อาหาร ที่สามารถย่อยสลายได้โดยธรรมชาติ จากการศึกษาความพึงพอใจต่อภาชนะจานกระดาษจากวัสดุที่พัฒนาขึ้น ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 คน สรุปได้ว่า ภาชนะกระดาษจากวัสดุใหม่มีระดับความเหมาะสมในการใช้งานได้ดีมาก และจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าจานขึ้นรูปจากวัสดุกาบหมากและจานกระดาษจากวัสดุที่ใหม่ มีความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ใช้งานไม่แตกต่างกันเป็นจริงตามสมมติฐาน ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับ 0.05 เหตุที่สมมติฐานเป็นเช่นนี้ เป็นไปได้ว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้เหตุว่า ภาชนะทั้งสองชนิดเป็นภาชนะที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติเหมือนกัน ทั้งนี้ภาชนะทั้งสองยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไม่ก่อให้เกิดมลพิษกับโลก และยังช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: การพัฒนาบรรจุภัณฑ์, ไผ่อย่างพารา, วัสดุท้องถิ่น, วิสาหกิจชุมชน, จังหวัดเลย

Abstract

This research was the material development of food packaging and containers from rubber-leaf fiber and local materials of Kap Mak Dish Community Enterprise in Tha Dee Mee Village, Pak Tom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province, aiming 1) to develop food packaging and containers from rubber leaves mixed with local materials, 2) to test the materials of the developed food packaging and containers, and 3) to evaluate satisfaction between original betel-nut dishes and the developed food packaging and containers using new materials. The hypothesis was that there was no significant difference in satisfaction between the original betel-nut dishes and the developed food packaging and containers using new materials. The process of paper production and information on local materials in Loei Province were reviewed. The review showed that there were 3 materials from local economic plants, including corn husks, rice straw and sugarcane leaves. Therefore, these 3 materials were mixed with the rubber-leaf fiber for paper production, resulting in 4 formulas of new materials. The formulas were: 1) rubber leaves mixed with corn husks 60:40, 2) rubber leaves mixed with rice straw 60:40, 3) rubber leaves mixed with sugarcane leaves 60:40, and 4) rubber leaves mixed with corn husks, rice straw and sugar cane leaves (40:20:20:20). The result exhibited that the developed material for food packaging and containers was naturally degradable. The result of evaluating satisfaction towards the developed food packaging and containers from 66 participants using accidental sampling showed that the new material had the highest level of suitability in terms of usability. The result of hypothesis testing illustrated that there was no significant difference in satisfaction between original betel-nut dishes and the developed food packaging and containers using new materials proving that the hypothesis is true with a statistical confidence of 0.05 which was

assumed that it was due to the fact that both food packaging and containers were similar in terms of natural degradability, eco-friendly properties and enhancing income of farmers in the community.

Keywords: Packaging development, Rubber leaf, Local material, Community enterprise, Loei province

บทนำ

ขณะนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศไทย เพราะสถานการณ์ปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของชุมชนทั้งในเมืองและชนบทมีจำนวนมากขึ้น อีกทั้งวิถีชีวิตในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ ประชาชนประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น พฤติกรรมการบริโภคของคนส่วนใหญ่จึงมีการเปลี่ยนแปลงไป เลือกที่จะรับประทานอาหารนอกบ้าน หรือหาอาหารสำเร็จรูปตามท้องตลาด โดยอาหารสำเร็จรูปมีความสะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ จึงส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้าออกในพื้นที่ต่างๆ และมีการบริโภคสินค้าต่างๆ รวมถึงอาหารสำเร็จรูปจากผู้ประกอบการที่จำหน่ายอาหารในแหล่งท่องเที่ยว หนึ่งในจำนวนนั้นคือ อาหารบรรจุถุงและอาหารบรรจุกล่อง ซึ่งนิยมใช้กล่องโฟมและถุงพลาสติกใส่อาหารให้กับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก (กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

จังหวัดเลยเป็นหนึ่งในหลายจังหวัดที่ประสบปัญหาขยะล้นเมือง เหตุเพราะเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย จึงส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่ปริมาณขยะจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยขยะที่เกิดขึ้นเฉลี่ย 576 ตันต่อวัน หรือประมาณ 207,360 ตันต่อปี (สยามธุรกิจออนไลน์, 2562) จังหวัดเลยมีแนวทางในการใช้วัสดุธรรมชาติมาทดแทนการใช้กล่องโฟม ได้แก่ วัตกรรมการผลิตจานกาบหมาก ซึ่งสามารถลดขยะได้ร้อยละ 21 และลดมลพิษที่เกิดจากขยะพลาสติกในจังหวัดเลยได้ แต่หลังเริ่มดำเนินการผลิตไม่นาน วัตถุดิบที่สำคัญซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักได้แก่กาบหมาก ซึ่งในท้องถิ่นมีไม่เพียงพอในการใช้ผลิต กลุ่มผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบมาจากจังหวัดอื่นๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง จึงไม่เป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการทั่วไปในการซื้อไปใช้ในธุรกิจ (Mgronline, 2562)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะพัฒนาวัสดุกระดาษจากเศษใบยางพารา ผสมผสมกับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่น เพื่อนำมาขึ้นรูปเป็นบรรจุภัณฑ์จานกระดาษ โดยวัสดุดังกล่าวเป็นวัสดุจากธรรมชาติ ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและยังช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ในคราวเดียวกัน

1. สมมติฐานการวิจัย

งานขึ้นรูปจากวัสดุกากหมากและจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ใช้ไม่แตกต่างกัน

2. ขอบเขตแนวของการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านการพัฒนาวัสดุในการขึ้นรูปภาชนะจากเยื่อใบยางพารา ผสมกับวัสดุท้องถิ่น

2.2 ขอบเขตด้านการทดสอบวัสดุบรรจุภัณฑ์เบื้องต้น

2.3 ขอบเขตด้านการทดสอบวัสดุบรรจุภัณฑ์จากศูนย์ทดสอบ

2.4 ขอบเขตด้านการขึ้นรูปภาชนะ

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์จานกระดาษขึ้นรูปจากเยื่อใบยางพาราผสมผสมกับวัสดุท้องถิ่นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจันทกาหมากท่าดีหมี อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อทดสอบวัสดุบรรจุภัณฑ์จานกระดาษขึ้นรูปที่พัฒนาขึ้นใหม่
3. เพื่อประเมินเปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้งานกากหมากแบบเดิมและจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการพัฒนาวัสดุบรรจุภัณฑ์จากเยื่อใบยางพาราผสมผสมกับวัสดุท้องถิ่น สำหรับการขึ้นรูปภาชนะ ผู้จัดทำโครงการวิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ตลอดจนทำการศึกษาดังปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีขั้นตอน ผู้ดำเนินโครงการจึงแบ่งเป็นขั้นตอนในการศึกษาข้อมูลออกดังนี้

1. กลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มทดลองคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ใช้ตัวอย่างวัสดุเยื่อไผ่ใยพาราผสมผสานวัสดุท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 สูตร ประกอบไปด้วย

- 1) สูตรเยื่อไผ่ใยพาราผสมเปลือกข้าวโพด ในอัตราส่วน 60:40
- 2) สูตรเยื่อไผ่ใยพาราผสมฟางข้าว ในอัตราส่วน 60:40
- 3) สูตรเยื่อไผ่ใยพาราผสมใบอ้อย ในอัตราส่วน 60:40
- 4) สูตรเยื่อไผ่ใยพาราผสมเปลือกข้าวโพด, ฟางข้าวและใบอ้อยใน

อัตราส่วน 40:20:20:20

โดยมีการทดสอบ ความหนา น้ำหนัก การพับ การพิมพ์อย่างง่าย เพื่อการทดสอบวัสดุทางกายภาพเบื้องต้น

1.2 กลุ่มทดลองคุณสมบัติทางกายภาพของภาชนะที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้นำวัสดุกระดาษที่ได้จากวัสดุเยื่อไผ่ใยพาราผสมผสานวัสดุท้องถิ่น มาขึ้นรูปเป็นภาชนะ

1.3 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจด้านวัสดุใหม่สำหรับบรรจุภัณฑ์จานกระดาษ จากผู้สนใจภาชนะจานกาบหมาก มีการขายของกลุ่มเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 80 คนและใช้กลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ได้จำนวนประชากรตัวอย่าง 66 คน

2. เครื่องมือที่ใช้

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตถ้วยจานกาบหมากบ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นแบบสัมภาษณ์ในลักษณะของคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะเชิงคุณภาพ

2.2 เครื่องมือทดสอบเบื้องต้น

2.3 เครื่องมือการทดสอบวัสดุที่ได้มาตรฐานจาก MHESI กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม

2.4 การสร้างเครื่องมือวิจัยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบประเมินการใช้งานจากกลุ่มตัวอย่างที่สนใจจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุใหม่ที่พัฒนาขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญการสร้างและทดสอบหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (ICO) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มผู้บริโภค 5 ระดับที่มีต่อวัสดุใหม่สำหรับขึ้นรูปบรรจุภัณฑ์จานกระดาษจากกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ถ้วยจานกาบหมากบ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณสมบัติจานกบหมากแบบเดิมและจานครดาษขึ้นรูปจากวัสดุใหม่ ใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ส่วนแบ่งเบนมาตรฐานและค่าสถิติเพื่อการเปรียบเทียบความพึงพอใจ T – test independent samples

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สอบถามซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อเท็จจริงจากแหล่งกำเนิดข้อมูลโดยตรงซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการถ่ายภาพประกอบ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับใบยางพารา ทั้งประวัติความเป็นมา ข้อดีข้อเสียและปัญหาของยางพารา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตข้อมูลด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ข้อมูลด้านวัสดุที่ใช้ในการออกแบบและข้อมูลกรรมวิธีการผลิตเป็นต้น

3.2 การพัฒนาวัสดุเยื่อใบยางพาราผสมผสานวัสดุท้องถิ่น และทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพเบื้องต้นเพื่อเลือกสูตรที่เหมาะสมที่สุด สำหรับทำกระดาษเพื่อนำไปขึ้นรูปเป็นบรรจุภัณฑ์จานครดาษ

3.3 การวิเคราะห์การทดสอบวัสดุจากศูนย์ทดสอบวัสดุ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์โดยการส่งวัสดุไปทดสอบที่ห้องแลป จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ศูนย์การบรรจุหีบห่อไทย

3.4 การประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อวัสดุใหม่สำหรับขึ้นรูปบรรจุภัณฑ์จานครดาษ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณสมบัติจานกบหมากแบบเดิมและจานครดาษขึ้นรูปจากวัสดุใหม่

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์วัสดุบรรจุภัณฑ์จานครดาษขึ้นรูปจากเยื่อใบยางพาราผสมผสานวัสดุท้องถิ่นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจานครดาษทำดีหมี อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.1 การวิเคราะห์กระบวนการผลิตจานครดาษ

มีด้วยกัน 2 แบบ คือ แบบซ้อนและแบบตะหรือแบบหล่อ

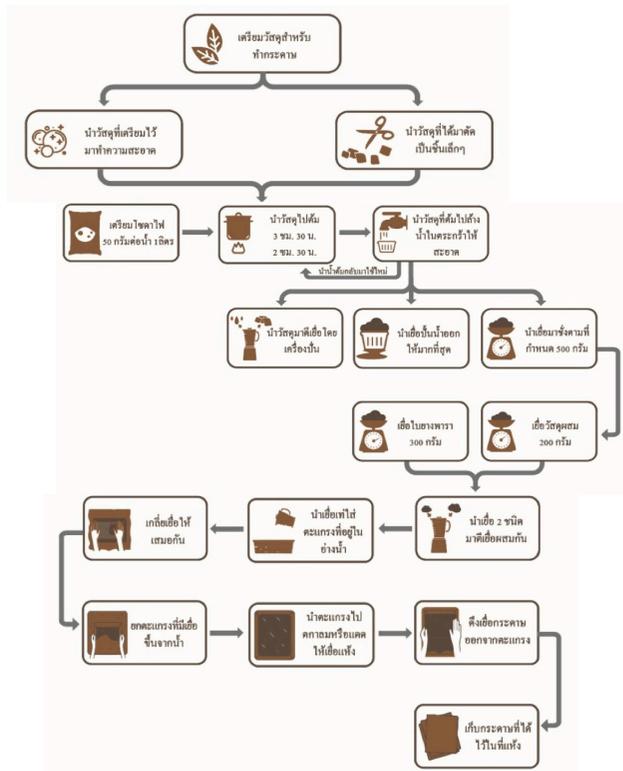
1) แบบซ้อนเป็นกระบวนการผลิตกระดาษที่มีข้อดีคือสามารถผลิตกระดาษได้จำนวนมาก แต่กระบวนการผลิตกระดาษแบบซ้อนก็มีข้อเสียคือกระดาษที่ได้จะมีความหนาที่ไม่สม่ำเสมอและแต่ละแผ่นจะได้เยื่อที่มีน้ำหนักไม่เท่ากัน

2) แบบแตะเป็นกระบวนการผลิตกระดาษที่สามารถควบคุมความหนาของกระดาษให้สม่ำเสมอได้ และแต่ละแผ่นจะมีเยื่อกระดาษที่เท่ากัน

สรุปการวิเคราะห์กระบวนการผลิตกระดาษ วิธีที่เหมาะสมกับกระบวนการผลิตกระดาษมากที่สุดคือ แบบแตะ เพราะเป็นกระบวนการผลิตกระดาษที่สามารถกำหนดความหนาของกระดาษได้และได้กระดาษที่มีความสม่ำเสมอ

1.2 การวิเคราะห์ขั้นตอนการผลิตกระดาษ

วิเคราะห์ขั้นตอนการผลิตกระดาษ 4 สูตร คือ สูตรเยื่อไผ่อย่างพาราผสมเปลือกข้าวโพด สูตรไผ่อย่างพาราผสมฟางข้าว สูตรไผ่อย่างพาราผสมใบอ้อยและสูตรไผ่อย่างพาราผสมเปลือกข้าวโพด, ฟางข้าวและใบอ้อย โดยสรุปมีขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพสรุปขั้นตอนการผลิตกระดาษ

สรุป การวิเคราะห์ขั้นตอนการทำกระดาษ พบว่าในการผลิตกระดาษโดยใช้หม้อต้มขนาด 30×30 เซนติเมตร สามารถผลิตวัสดุกระดาษขนาด 40×55 เซนติเมตรได้ 11 แผ่นต่อ 1 ครั้ง

1.3 การวิเคราะห์การทดสอบวัสดุเบื้องต้นทางกายภาพ

จากการทดสอบวัสดุเบื้องต้นทางกายภาพในด้านการทดสอบความหนาของวัสดุ ผลปรากฏว่าสูตรที่ 4 มีความหนามากที่สุดและสูตรที่ 2 มีความหนาน้อยที่สุด ด้านการทดสอบน้ำหนักของวัสดุ ผลปรากฏว่าสูตรที่ 4 มีน้ำหนักมากที่สุดและสูตรที่ 2 มีน้ำหนักน้อยที่สุด ด้านการทดสอบการพับของวัสดุโดยประเมินการพับของวัสดุเป็น 3 ระดับ ผลปรากฏว่าสูตรที่ 4 มีการพับที่ทนต่อการฉีกขาดมากที่สุด สูตรที่ 2 สูตรที่ 3 ทนต่อการฉีกขาดรองลงมาตามลำดับ และสูตรที่ 1 มีการพับที่ไม่ทนต่อการฉีกขาดมากที่สุด ด้านการทดสอบการพิมพ์แบบง่ายโดยมีการวิเคราะห์การทดสอบการพิมพ์สกรีนและวิเคราะห์การทดสอบการพิมพ์เลตเตอร์เพรส ผลปรากฏว่าวัสดุไม่เหมาะต่อการพิมพ์สกรีนเนื่องจากวัสดุมีผิวที่มีรูพรุนมาก ทำให้วัสดุดูดซึมสีสกรีนมากเกินไป แต่วัสดุเหมาะต่อการพิมพ์เลตเตอร์เพรสเนื่องจากการพิมพ์แบบเลตเตอร์เพรสใช้สีหมึกไม่เยอะเหมาะสำหรับวัสดุ

1.4 การวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเลือกสูตรวัสดุในการขึ้นรูปภาชนะ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเลือกสูตรวัสดุในการขึ้นรูปภาชนะ โดยให้คะแนนเป็น 3 ระดับ

สูตรวัสดุ	สูตรที่ 1 เยื่อใบ ยางพารา ผสม เปลือก ข้าวโพด	สูตรที่ 2 เยื่อใบ ยางพารา ผสมพวง ข้าว	สูตรที่ 3 เยื่อใบ ยางพารา ผสมใบ อ้อย	สูตรที่ 4 เยื่อ ใบยางพารา ผสมเปลือก ข้าวโพดพวง ข้าวและใบ อ้อย
ข้อคำถาม				
วัสดุสามารถหาได้ง่าย	3	2	1	1
ขั้นตอนในการผลิตไม่ยุ่งยาก	2	3	1	1
ความเรียบของวัสดุ	1	2	2	3
สรุป	6	7	4	5

จากตารางที่ 1 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมในการเลือกสูตรวัสดุในการขึ้นรูปภาชนะ พบว่าสูตรที่เหมาะสมในการนำมาขึ้นรูปภาชนะมากที่สุดคือ สูตรที่ 2 เยื่อไผ่อย่างพาราผสมฟางข้าว ได้คะแนนรวม 7 คะแนน

2. ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัสดุบรรจุภัณฑ์จานกระดาษขึ้นรูปที่พัฒนาขึ้นใหม่

2.1 การวิเคราะห์การทดสอบวัสดุจากศูนย์ทดสอบวัสดุ

โดยได้นำวัสดุเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานฟางข้าวในอัตราส่วน 60:40 ภาวการณ์ทดสอบ อุณหภูมิ (27 ± 1) °ซ. ความชื้นสัมพัทธ์ (65 ± 2) % เข้ารับการทดสอบกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ศูนย์การบรรจุหีบห่อไทย ซึ่งทดสอบสมบัติเชิงกลด้านการต้านแรงฉีกขาด (ISO 1974-2012) การต้านแรงดึงขาด (ASTM D828) การดูดซึมน้ำ (ISO 321) และการต้านแรงดันทะเล (ISO 2758-2014) พบว่าวัสดุสามารถต้านแรงฉีกขาดได้อยู่ที่ 14,566 มิลลินิวตัน ต้านแรงดึงขาดได้อยู่ที่ 2.32 กิโลนิวตันต่อเมตร การต้านแรงดันทะเลอยู่ที่ 130 กิโลปาสคาลและการดูดซึมน้ำด้านสีกหลาดวัสดุสามารถดูดซึมน้ำได้อยู่ที่ 2.5 วินาทีต่อหยด ด้านตะแกรงวัสดุสามารถดูดซึมน้ำได้อยู่ที่ 2.12 วินาทีต่อหยด ซึ่งวัสดุสามารถต้านแรงฉีกขาด ต้านแรงดึงและแรงดันทะเลได้ค่อนข้างดี แต่วัสดุที่พัฒนาขึ้นมีการดูดซึมน้ำได้มากเพราะวัสดุมีความพรุนมาก

2.2 การวิเคราะห์กระบวนการเลือกใช้วัสดุปิดผิว

โดยใช้กระบวนการลามิเนตในการวิเคราะห์กระบวนการเลือกใช้วัสดุปิดผิว กาวที่ใช้ในการลามิเนตครั้งนี้เป็นกาวที่ได้จากแป้งมันสำปะหลังหรือเรียกว่ากาวแป้งเปียก เป็นกาวที่ทำจากธรรมชาติซึ่งวัสดุที่ทำมาใช้ปิดผิวเป็นใบตอง ใบสีกและใบบัว เนื่องจากเป็นวัสดุธรรมชาติที่สามารถนำมาเป็นภาชนะบรรจุอาหารได้

จากตารางผลการทดลองกระบวนการเลือกใช้วัสดุปิดผิวทั้งสามชนิด ผลปรากฏว่า ใบตองไม่สามารถใช้ในการลามิเนตได้ ใบสีกสามารถนำมาใช้งานเป็นวัสดุปิดผิวได้ดีมากที่สุดและใบบัวสามารถนำมาใช้งานเป็นวัสดุปิดผิวได้แต่ไม่สามารถยึดติดได้นานเท่าใบสีก ดังนั้นใบสีกจึงเหมาะที่จะนำมาเป็นวัสดุปิดผิว

ภาพที่ 2 การทดลองวัสดุปิดผิว

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้จานกาบหมากแบบเดิม และจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อ ภาชนะจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

จากการเก็บข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค จำนวน 66 คน จึงสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าคะแนนในการประเมินความพึงพอใจต่อภาชนะจานกระดาษขึ้นรูปจาก วัสดุที่พัฒนาขึ้นมาใหม่จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค

ลำดับ	ข้อคำถามจากแบบประเมิน	\bar{X}	S.D	หมายเหตุ
1	เนื้อวัสดุที่ใช้ในการผลิตมีความสวยงาม	4.63	0.57	เหมาะสมมากที่สุด
2	วัสดุที่ใช้ในการผลิตมีความแข็งแรง	4.04	0.83	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อความคำถามจากแบบประเมิน	\bar{X}	S.D	หมายเหตุ
3	วัสดุที่ใช้ในการผลิตมีความเหมาะสมในการใช้บรรจุอาหาร	4.45	0.63	เหมาะสมมาก
4	รูปแบบของภาชนะมีความเหมาะสมในการใช้งาน	4.43	0.78	เหมาะสมมาก
5	รูปแบบของภาชนะมีความสวยงาม	4.50	0.80	เหมาะสมมาก
6	ขนาดของภาชนะมีความเหมาะสมในการใช้งาน	4.42	0.76	เหมาะสมมาก
7	โครงสร้างของภาชนะสามารถซ้อนทับกันได้ดี	4.63	0.64	เหมาะสมมากที่สุด
8	ภาชนะมีรอยต่อประกบพื้นผิวที่เรียบเนียน	4.30	0.72	เหมาะสมมาก
9	ภาชนะสามารถบรรจุอาหารได้	4.39	0.82	เหมาะสมมาก
10	ภาชนะสามารถทนการร้าวซึมได้ดี	4.30	0.87	เหมาะสมมาก
11	ภาชนะสามารถทนต่อความร้อนของอาหารได้ดี	4.24	0.92	เหมาะสมมาก
12	ภาชนะมีความแข็งแรงทนต่อการหยิบจับใช้งาน	4.63	0.62	เหมาะสมมากที่สุด
	เฉลี่ย	4.41	0.74	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคภาชนะงานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่พบว่ามีความเหมาะสมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41 และมีคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยอยู่ที่ 0.74 หมายถึงงานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีระดับความพึงพอใจในระดับความเหมาะสมมากในการใช้งาน

3.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้งานหมากแบบเดิมและงานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน งานขึ้นรูปจากวัสดุหมากและงานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ที่ไม่แตกต่าง จากการเก็บข้อมูลจำนวน

กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค จึงสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้จานกาบหมากแบบเดิมและจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

Group Statistics	t-test for Equality of Means						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
						Lower	Upper
จานกาบหมากแบบเดิม	-1.464	130	0.146	-0.25	0.17	-0.60	0.90
จานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่	-1.464	129.98	0.146	-0.25	0.17	-0.60	0.90

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าคะแนนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 สรุปสมมติฐานการวิจัย จานขึ้นรูปจากวัสดุกาบหมากและจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ที่ไม่แตกต่างกันเป็นจริง ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติในระดับ 0.05

3.3 สรุปผลการวิจัย

3.3.1 ผลการวิจัยวัสดุบรรจุภัณฑ์จากกระดาษขึ้นรูปจากเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานวัสดุท้องถิ่นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจานกาบหมากท่าดีหมี อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1) กระบวนการผลิตกระดาษ กระบวนการผลิตกระดาษมี 2 รูปแบบ คือ แบบซ้อนและแบบตะ วิธีที่เหมาะสมกับกระบวนการผลิตกระดาษมากที่สุดคือแบบตะ เพราะเป็นกระบวนการผลิตกระดาษที่สามารถกำหนดความหนาของกระดาษได้ และได้กระดาษที่มีความสม่ำเสมอ

2) การผสมผสานส่วนผสมในการผลิตวัสดุทดแทนกาบหมาก แบ่งเป็น 4 สูตร คือ

ก) สูตรเยื่อไผ่อย่างพาราผสมเปลือกข้าวโพด ในอัตราส่วน 60:40

ข) สูตรเยื่อไผ่อย่างพาราผสมฟางข้าว ในอัตราส่วน 60:40

ช) สูตรเยื่อไผ่อย่างพาราผสมใบอ้อย ในอัตราส่วน 60:40

ค) สูตรเยื่อไผ่อย่างพาราผสมเปลือกข้าวโพด, ฟางข้าวและใบอ้อยในอัตราส่วน 40:20:20:20

3) ขั้นตอนการผลิตกระดาษ ขั้นตอนที่ใช้ในการผลิตกระดาษสำหรับนำมาขึ้นรูปเป็นบรรจุภัณฑ์จานกระดาษมีดังนี้ เตรียมวัสดุที่ใช้ในการทำกระดาษนำมาทำความสะอาดแล้วตัดเป็นชิ้นเล็กๆ เตรียมสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ ในอัตราส่วน 50 กรัม ต่อ น้ำ 1 ลิตร นำวัสดุที่เตรียมไว้ใส่ลงในหม้อ ต้มด้วยอุณหภูมิ 100°C ระยะเวลาที่ใช้ในการต้มจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของวัสดุ โดยเยื่อไผ่อย่างพาราใช้ระยะเวลาในการต้ม 3 ชั่วโมง 30 นาที เพราะเยื่อมีความเหนียว ส่วนวัสดุอื่นๆใช้ระยะเวลาในการต้ม 2 ชั่วโมง 30 นาที เมื่อถึงกำหนดเวลาเทวัสดุใส่ตะกร้าเพื่อกรองน้ำต้มเดิมกลับมาใช้ใหม่ในการต้มรอบต่อไป จากนั้นล้างวัสดุด้วยน้ำสะอาดจนจับดูแล้วไม่ลื่น นำไปตีเยื่อด้วยเครื่องจักรเป็นเวลา 5-10 นาทีแล้วปั่นน้ำออกจากเยื่อให้มากที่สุดนำเยื่อที่ได้มาชั่งน้ำหนักในอัตราส่วนที่กำหนดให้ถึง 500 กรัม โดยสูตรที่ 1-3 ใช้เยื่อไผ่อย่างพาราปริมาณ 300 กรัม เยื่อวัสดุอื่นๆใช้ปริมาณ 200 กรัม และสูตรที่ 4 ใช้เยื่อไผ่อย่างพาราปริมาณ 200 กรัม เยื่อวัสดุอื่นๆใช้ปริมาณ 100 กรัม จากนั้นนำเยื่อแต่ละสูตรมาตีเยื่อผสมกันแล้วนำไปทำกระดาษด้วยกระบวนการผลิตกระดาษแบบตะ นำเยื่อเปียกที่อยู่บนตะแกรงไปทำ

แห้งด้วยการฝังลมฝังแดด เมื่อกระดาษแห้งตั้งกระดาษออกจากตะแกรงแล้วเก็บไว้ในที่แห้ง

4) การทดสอบวัสดุเบื้องต้นทางกายภาพในด้านการทดสอบความหนาของวัสดุ ผลปรากฏว่าสูตรที่4มีความหนามากที่สุดและสูตรที่ 2 มีความหนาน้อยที่สุด ด้านการทดสอบน้ำหนักของวัสดุ ผลปรากฏว่าสูตรที่4มีน้ำหนักมากที่สุดและสูตรที่ 2 มีน้ำหนักน้อยที่สุด ด้านการทดสอบการพับของวัสดุโดยประเมินการพับของวัสดุเป็น 3 ระดับ ผลปรากฏว่าสูตรที่ 4 มีการพับที่ทนต่อการฉีกขาดมากที่สุด สูตรที่ 2 สูตรที่ 3 ทนต่อการฉีกขาดรองลงมาตามลำดับ และสูตรที่1มีการพับที่ไม่ทนต่อการฉีกขาดมากที่สุด ด้านการทดสอบการพิมพ์แบบง่ายโดยมีการวิเคราะห์การทดสอบการพิมพ์สกรีนและวิเคราะห์การทดสอบการพิมพ์เลตเตอร์เพรส ผลปรากฏว่าวัสดุไม่เหมาะต่อการพิมพ์สกรีนเนื่องจากวัสดุมีผิวที่มีรูพรุนมาก ทำให้วัสดุดูดซึมสีสกรีนมากเกินไป แต่วัสดุเหมาะต่อการพิมพ์เลตเตอร์เพรสเนื่องจากการพิมพ์แบบเลตเตอร์เพรสใช้สีหมึกไม่เยอะเหมาะสำหรับวัสดุ

3.3.2 ผลการวิจัยการทดสอบวัสดุบรรจุภัณฑ์จานกระดาษขึ้นรูปที่พัฒนาขึ้นใหม่

1) ความเหมาะสมในการเลือกสูตรวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่สำหรับขึ้นรูปบรรจุภัณฑ์จานกระดาษ จากการทดสอบวัสดุเบื้องต้น พบว่าสูตรเยื่อใบยางพาราผสมผสมกับฟางข้าว เพราะมีความหนาและน้ำหนักน้อยที่สุดแต่มีความทนต่อการฉีกขาดได้ดี และยังเป็นสูตรที่สามารถหาวัสดุในท้องถิ่นได้ง่าย ขั้นตอนในการเตรียมวัสดุในการผลิตไม่ยุ่งยาก สามารถผลิตวัสดุได้รวดเร็วและวัสดุมีผิวที่เรียบเนียนเหมาะสำหรับนำไปขึ้นรูปภาชนะ

2) ความเหมาะสมในการเลือกใช้วัสดุปิดผิวในการขึ้นรูปภาชนะ พบว่าใบสักมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะมีลักษณะผิวของของใบสักมีความสาบส่งผลให้กาบแปงเปียกยึดติดใบสักกับวัสดุได้ดีมาก

3.3.3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้จานกาบหมากแบบเดิมและจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่

1) การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อสินค้าที่มีต่อภาชนะจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่ พบว่าจานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีระดับความพึงพอใจในระดับความเหมาะสมมากในการใช้งาน

2) การทดสอบสมมติฐานจานขึ้นรูปจากวัสดุกาบหมากและจาน

กระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีความพึงพอใจในการใช้งานจากผู้ที่ไม่แตกต่างกัน พบว่าสมมติฐานเป็นจริง ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติในระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาโครงการพบว่า การนำเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานกับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่น โดยวัสดุดังกล่าวเป็นวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรในจังหวัดเลย ได้แก่ เปลือกข้าวโพด ฟางข้าวและใบอ้อย เพื่อพัฒนาเป็นวัสดุบรรจุภัณฑ์กระดาษสำหรับทดแทนกบหมากที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ในคราวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับลิวลี นอร์ทูเอลลี (Leulee Nortoualee, 2564) ที่กล่าวไว้ว่าการนำฟางข้าวที่เหลือทิ้งจากภาคเกษตรกรรมมาใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยนำมาผลิตเป็นกระดาษนั้นนอกจากเป็นการนำฟางข้าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังเป็นอีกทางหนึ่งซึ่งช่วยลดมลพิษสู่ชั้นบรรยากาศ รวมทั้งลดปัญหาการตัดไม้ได้ด้วย โดยกระบวนการที่ใช้ในผลิตกระดาษเป็นกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหมดมี 4 สูตร โดยใช้สารละลายโซเดียม ไฮดรอกไซด์ อัตราส่วน 50 กรัม ต่อ น้ำ 1 ลิตร เมื่อทำการต้มเสร็จในแต่ละรอบ จะนำน้ำต้มเดิมกลับมาใช้ใหม่ในการต้มรอบต่อไป ซึ่งเป็นการผลิตกระดาษที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์และคณะ (2562) ที่กล่าวไว้ว่าหลักเทคโนโลยีสะอาดในกระบวนการผลิตต้องยึดหลัก 3 ข้อ คือ การประหยัด การลดของเสียและการใช้ซ้ำ ซึ่งเป็นวิธีที่เน้นการลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด ซึ่งในแต่ละสูตรนั้นใช้กระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในการผลิตกระดาษ ที่มีส่วนผสมที่ต่างกัน จึงทำให้กระดาษจากเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นนั้นมีคุณสมบัติที่ต่างกัน สูตรที่มีความเหมาะสมในการขึ้นรูปภาชนะ คือสูตรเยื่อไผ่อย่างพาราผสมผสานกับฟางข้าว ซึ่งเป็นสูตรที่มีขั้นตอนในการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก วัสดุที่นำมาผสมผสานในท้องถิ่นสามารถหาได้ง่าย วัสดุมีผิวที่เรียบเนียนสวยงามสีเป็นธรรมชาติ มีความบางน้ำหนักเบาและมีความแข็งแรงทนต่อการฉีกขาดได้ค่อนข้างดี ซึ่งสอดคล้องกับชยาภาส ทับทอง (2549) กล่าวไว้ว่าลักษณะที่ดีของกระดาษจะต้องมีน้ำหนักเบาตามมาตรฐาน มีความหนาที่สม่ำเสมอ เนื้อกระดาษมีความเรียบ ทนทานต่อการใช้งานและมีความสามารถในการต้านทานแรงการแปรรูปจนถึงการใช้งานต่างๆ

ซึ่งสามารถทดสอบสมบัติเชิงกล พบว่าวัสดุสามารถต้านแรงฉีกขาด ต้านแรงดึง และแรงดันทะลุได้ค่อนข้างดี แต่วัสดุที่พัฒนาขึ้นมีการดูดซึมน้ำได้มากเพราะวัสดุมีความพรุน ซึ่งเป็นปัญหาในการขึ้นรูปเป็นภาชนะสำหรับใส่อาหารประเภทของทอดและของเหลว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กระบวนการลามิเนตในการปิดผิววัสดุ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณภา อาบสุวรรณ (2562) ที่กล่าวไว้ว่ากระบวนการลามิเนตเป็นกระบวนการเคลือบวัสดุชนิดหนึ่งเข้ากับวัสดุ อีกชนิดหนึ่งด้วยการใช้ความร้อนหรือการเป็นตัวผสม เพื่อช่วยป้องกันรอยขีดข่วนที่จะทำให้ วัสดุเสียหาย สามารถกั้นน้ำได้มากขึ้น ช่วยเพิ่มความแข็งแรงให้กับวัสดุ ซึ่งได้นำเอาใบสัก ที่เป็นวัสดุธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น นำมาเป็นวัสดุสำหรับการลามิเนตผสมกับวัสดุที่พัฒนา ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มาลินี ทวีศรี (2556) ที่กล่าวไว้ว่า ใบไม้ที่นำมาทำหีบห่อนั้นเป็น ผลผลิตที่ธรรมชาติสร้างมาพร้อมกับกระบวนการย่อยสลาย ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งใบสักมีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับนำมาเป็นวัสดุลามิเนตปิดผิว โดยใช้กาวแบ่งเปียกที่ได้จาก ธรรมชาติเป็นตัวประสาน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณวิภา ไชยชาญ (2561) ที่กล่าวไว้ว่ากาว แบ่งเปียกเป็นกาวที่ทำจากธรรมชาติ ลงทุนไม่มาก มีประสิทธิภาพในการยึดเกาะได้ดี เหมาะเป็นกาวผสมใบสักกับวัสดุในการขึ้นรูปภาชนะ โดยใช้การขึ้นรูปแบบอัดร้อน ซึ่งใช้ เวลาในการขึ้นรูป 5 นาที สอดคล้องกับ ไกรสร วงษ์ปู้และปรีดา จีปัญญา (2564) ที่ ศึกษาการอัดขึ้นรูปภาชนะจากใบบัวกล่าวไว้ว่าสภาวะที่เหมาะสมในกระบวนการอัดขึ้นรูป ขึ้นงานจากใบบัว คือ อุณหภูมิ 150 องศาเซลเซียส แรงกด 300 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว จำนวนใบบัวที่ใช้ในการขึ้นรูปจำนวน 4 ชั้นโดยใช้กาวแบ่งเปียกเป็นตัวผสมและใช้เวลาใน การขึ้นรูป 5 นาที ซึ่งการอัดขึ้นรูปโดยนำใบสักมาลามิเนตกับวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่ พบว่า ภาชนะใช้งานได้ดี โดยผลวิเคราะห์ความพึงพอใจจากผู้บริโภคภาชนะงานกระดาษขึ้นรูป จากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่ในด้านต่างๆ พบว่าพบว่างานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้น ใหม่มีระดับความพึงพอใจในระดับความเหมาะสมมากในการใช้งาน จากสมมติฐานงานขึ้น รูปจากวัสดุภาพมากและงานกระดาษขึ้นรูปจากวัสดุที่พัฒนาขึ้นใหม่มีความพึงพอใจใน การใช้งานจากผู้ที่ไม่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ t-Test แบบ Independent ซึ่งสอดคล้องกับ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2534) ที่กล่าวไว้ว่าการใช้ t-Test แบบ Independent เป็นสถิติที่ใช้ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน สถิตินี้ใช้มากทั้ง ในการวิจัยเชิงเปรียบเทียบและการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผลสรุปสมมติฐานการวิจัยนี้เป็นจริง ไปตามสมมติฐาน ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติในระดับ 0.05 เหตุที่สมมติฐานเป็นเช่นนี้เป็น

ไปได้ว่าผู้บริโภคมองว่าภาชนะทั้งสองชนิดเป็นภาชนะที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติได้เหมือนกัน ทั้งนี้ภาชนะทั้งสองยังเป็นภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษกับโลกปลอดภัยไร้สารพิษ เพิ่มจุดขายและยังช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา เรื่องวรรณคดี. (2562). คำ : วัสดุเหลือทิ้งจากงานจักสาน สู่อุตสาหกรรม
สร้างงานผลิตภัณฑ์แนวใหม่. อุดรธานี: โครงการวิจัย สกสว. คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ. ค้นหามีเมื่อ 13
ธันวาคม 2564, จาก <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2561>.
- ไกรสร วงษ์ปู้ และปรีดา จีปัญญา. (2564). การออกแบบและพัฒนาเครื่องขึ้นรูป
ภาชนะจากไผ่บ้าว. วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา, 6(1), 19-27.
- ชยาภาส ทับทอง. (2549). กระดาษทำมือจากต้นกล้วย. โครงการวิจัย วศ.บ.
(วิศวกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2534). สถิติเพื่อการวิจัย:การใช้ t-test แบบ Independent.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญพร.
- มาลินี ทวีศรี. (2556). การศึกษาภูมิปัญญาหีบห่อใบตองสู่การออกแบบภายในศูนย์การ
ออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาออกแบบภายใน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณภา อาบสุวรรณ. (2562). การพัฒนากระดาษฟางข้าวเคลือบฟิล์มลามิเนตสำหรับ
ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรรณวิภา ไชยชาญ และคณะ. (2561). การผลิตแผ่นรองแก้วจากก้อนเชื้อเห็ดใช้แล้ว.
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย

- สยามธุรกิจออนไลน์. (2562). ขยะ “เลย” ทะลักปีละ 2 แสนตัน กรมควบคุมมลพิษ เต็ม/ดิ่งท้องถื่นนครลัดปริมาณ. ค้นหาเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.siamturakij.com/news/3627>.
- Leulee Nortoualee. (2564). การเพิ่มมูลค่าฟางข้าวโดยการผลิตเป็นกระดาษบรรจุภัณฑ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Mgronline. (2562). ปลุกขยะให้เป็นเงิน แจกเกิดงานกาหมาก “บ้านท่าดีหมี” ดีต่อใจ ดีต่อโลก. ค้นหาเมื่อ 22 ธันวาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/smes/detail/9620000027569>.

การบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน

Management and development of community potential and community members

รจนา จันทราสา¹

Rosjana Chandhasa¹

E-mail: rosjana.ch@ssru.ac.th

¹ สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการ 2) เพื่อนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการ 3) เพื่อขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สู่เชิงพาณิชย์ของกลุ่มโอท็อปวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงกลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) วิเคราะห์งานวิจัยจำนวน 33 เรื่อง ผลวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่ม มีข้อค้นพบ คือ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน การพัฒนาและยกระดับ การเพิ่มศักยภาพงานหัตถกรรมแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดสินค้า การพัฒนารูปแบบระบบ โลจิสติกส์ และโซ่อุปทาน การนำกลับมาใช้ใหม่ของวัสดุ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร การพัฒนากระบวนการต้นน้ำ การผลิต นโยบายแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามกรอบธรรมาภิบาล การปรับปรุงกระบวนการผลิต การใช้ศักยภาพของทรัพยากรชุมชนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดระบบซัพพลาย การยกระดับคุณภาพมาตรฐาน การลดความสูญเสียในกระบวนการ โลจิสติกส์ 2) การนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการ มีข้อค้นพบ คือ การพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือในห่วงโซ่อุปทานเฉพาะส่วนการตลาด การจัดจำหน่าย และการขนส่งกระจายสินค้าระยะบูทีกัด การออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับของสินค้าเพื่อการส่งออก เพื่อขยายตลาดและเพิ่มผลผลิตเป็นการสร้างเทคโนโลยีใหม่ ให้มีความแตกต่างและเป็นการเพิ่มมูลค่า ผ่านช่องทาง ออนไลน์บนระบบแอปพลิเคชันบนมือถือ เพื่อให้กลุ่มลูกค้าได้เข้าถึงมากขึ้น 3) การขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สู่เชิงพาณิชย์มีข้อค้นพบ คือ ผลสำเร็จขององค์การธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเลิศ นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของธุรกิจเกิดใหม่ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนในบริบทต่างๆ โดยใช้กรอบแนวความคิดทางด้านวัฒนธรรม และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นำมาขับเคลื่อนเพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการชุมชน และเพิ่มศักยภาพชุมชน

คำสำคัญ: ศักยภาพของชุมชน, สมาชิกชุมชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop the potential of the community and community members. Creation of product and service innovations 2) To introduce new technologies that can increase productivity, value of products and services 3) To drive products into commercialization of OTOP Group community enterprise and small and medium enterprises including emerging business groups A descriptive analysis method was used to analyze 33 research papers. Creation of innovative products and services that create value and added value. The findings are village fund management. development and upgrade Increasing the Potential of Participatory Handicrafts product marketing promotion strategy system model development, logistics and supply chain, material recycling food product development Process development upstream of production Policies to solve social inequality based on good governance production process improvement Potential use of community resources based on local wisdom Supply System enhancing quality standards Reducing losses in the logistics process. 2) Implementing new technologies that can increase productivity, value of goods and services. There are findings in the development of mobile applications in the supply chain specific to the marketing segment. Distribution and distribution of coordinated goods distribution Information

system design for product traceability for export To expand the market and increase productivity is the creation of new technologies. To be different and to add value through online channels on mobile applications. 3) Driving the product to commercialization has findings, which are the results of business organizations to become excellent entrepreneurs. Creative innovation of emerging businesses Development of creative product designs to add value Applying the Sufficiency Economy Philosophy to develop the potential of communities and community members in various contexts using a cultural conceptual framework. and the concept of sufficiency economy be driven as a guideline for community management and increase community potential

Keywords: Potential of Community, Community Member

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชนนั้นต้องพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของผู้ประกอบการไทยในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ให้มีจุดเด่นเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตลอดจนส่งเสริมสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งรวบรวมและศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อสนองตอบผู้บริโภคทุกระดับและรณรงค์ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญในการสร้างเครื่องหมายการค้าของตนเองและสร้างภาพลักษณ์สินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก สนับสนุนผู้ประกอบการเดิมให้สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมสำหรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจใหม่ๆ และมาตรการทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ พัฒนาและยกระดับผลผลิตภาพแรงงาน เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พัฒนาวีสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่สากลให้มีการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ที่เข้มแข็งเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยด้วยการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเพื่อเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตบริการและ

อุตสาหกรรมดิจิทัล ยกย่องศักยภาพของสินค้าประจํารัฐ (OTOP) ไทยให้ก้าวไกลสู่สากล ซึ่งในต่างประเทศมีงานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนที่ยั่งยืนโดย Schmidt (2006) ได้ทำงานวิจัยชุมชนที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาของสหกรณ์เรอูนิส Mujeres ในอิตาลีโก ประเทศเม็กซิโก ซึ่งชุมชนพื้นเมืองในประเทศเม็กซิโกกำลังมีการพัฒนาและประยุกต์ใช้แนวคิดของการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จและยั่งยืนที่เอื้อประโยชน์แก่สมาชิกที่แข่งขันของชุมชน แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในต่างประเทศ ไม่ใช่แค่ในประเทศไทย

จุดเน้นของการพัฒนาและการเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการของกลุ่มโอท็อป (OTOP) วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ปัจจัยที่จะสร้างคุณภาพเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการ โดยใช้ต้นทุนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ รวมถึงการนำอัตลักษณ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตมาร่วมใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสมดุลไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างนวัตกรรมการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการทั้งจากผลิตผลเดิมผลิตภัณฑ์ใหม่ผลิตผลพลอยได้ระหว่างการผลิตและบริการเดิม หรือบริการใหม่ๆ ให้มีความเหมาะสมทางเศรษฐศาสตร์ โดยอาจเป็นการพัฒนาหรือต่อยอดวัสดุ/วัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูปหรือขั้นกลางในกระบวนการผลิตทั้งในระดับชุมชนและอุตสาหกรรมจนถึงปลายน้ำ การเพิ่มขีดความสามารถของกระบวนการการผลิตของสินค้าและบริการ โดยการนำศักยภาพของพื้นที่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างพื้นที่ โดยครอบคลุมทั้งมิติด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงการเข้าถึงชุมชนโดยงานวิจัยของ Ahmed & Eklund (2019) ซึ่งให้เห็นว่าการปรับปรุงการเข้าถึงชุมชนควรเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ของการพัฒนาประเทศเนื่องจากการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ Forrest (2017) ได้กล่าวว่าทุนทางสังคมภายในชุมชนนั้นมีบทบาทที่สำคัญต่อการสร้างความก้าวหน้าไปสู่การพัฒนาชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจ

เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้ชุมชนไทยมีศักยภาพและความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการเกื้อกูลกัน ในอุตสาหกรรม รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมภาคบริการ ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ตั้งแต่ต้นน้ำ แต่ก็ยังอยู่ในระดับต่ำ ความสามารถในการบริหารจัดการและพึ่งตนเองของ

องค์กรชุมชนในระยะยาวยังคงเป็นประเด็นที่ต้องเร่งส่งเสริมชุมชนที่เข้มแข็งเป็นปึกแผ่น มีความสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน มีศักยภาพในการพึ่งตนเองและเรียนรู้เพื่อปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง เป็นเงื่อนไขและปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการมีสุขภาวะที่ดีของคนที่ยึดในชุมชนนั้นๆ “ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ชุมชนไทยมีความเข้มแข็งในระดับที่ต้องเร่งแก้ไขและปรับปรุง อย่างไรก็ตามจากการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ความเข้มแข็งของชุมชนปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง โดยสูงขึ้นเกือบเท่าตัวในช่วง ค.ศ. 2006–2009 โดยเฉพาะในด้านการถือภูกันของชุมชนที่มีทิศทางดีขึ้นอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม องค์กรชุมชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพึ่งตนเองของชุมชนกลับพบว่าอ่อนแอลง องค์กรชุมชน เช่น กลุ่มสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ โดยสามารถบริหารจัดการการเงินภายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับมั่นคงดีขึ้น มีเพียงประมาณ 1 ใน 4 ของทั้งหมดแม้ในภาพรวม การรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มธุรกิจ วิสาหกิจและการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจะมีเพิ่มมากขึ้น แต่พบว่าความต่อเนื่องและความยั่งยืนของกิจกรรมการดำเนินงานยังอยู่ในอัตราที่ต่ำซึ่งเป็นประเด็นที่ยังคงต้องให้ความสำคัญการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทย ควรมุ่งเน้นการสร้างศักยภาพของชุมชนในการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้แข็งแรง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนการจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญา รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายชุมชน เพื่อความต่อเนื่องและการพึ่งตนเองของชุมชนได้ในระยะยาว

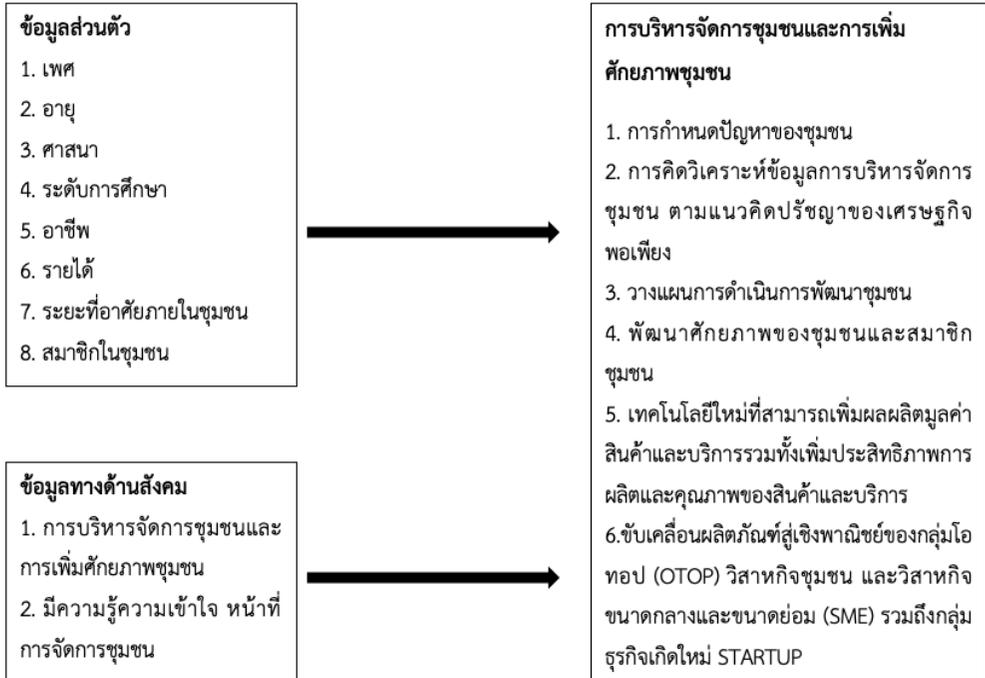
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชนด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน การพัฒนาต้นแบบ การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่ม
2. เพื่อนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการรวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ
3. เพื่อขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สู่เชิงพาณิชย์ของกลุ่มโอท็อป (OTOP) วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) รวมถึงกลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP

บททวนวรรณกรรม

หทัยชนก คะตะสมบุรณ์ (2562) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จังหวัดชัยนาท เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ณรงค์ อนันต์เลิศสกุล และจิรศักดิ์ จิยะจันทร์ (2561) ได้ทำการศึกษา แนวทางการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิตสินค้าโอท็อป กรณีศึกษาประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารในพื้นที่ภาคใต้ ในการบริหารจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชนที่ดี ผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการกระจายอำนาจที่ชัดเจน กลุ่มต้องมีการจัดทำแผนธุรกิจ และมีการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ รวมทั้งการควบคุมกระบวนการที่ชัดเจนในทุกมิติ เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม และควบคุมให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม เกศสุดา โภคานิตย์ และคณะ (2562) ทำการศึกษา ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากโดยแนวทางพระราชรัฏตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดชัยภูมิ คนในชุมชนมีความรู้ที่หลากหลายเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของแต่ละคนและคนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันจากการลงมือปฏิบัติร่วมกันและนำผลที่ได้ขึ้นมาเป็นบทเรียนและองค์ความรู้ของชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ พิสิษฐ์ พงศาปรมัตต์ และคณะ (2561) ทำการศึกษาการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนเข้มแข็งจากการจัดการความรู้ของมูลนิธิโครงการหลวงมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตพื้นที่สูงให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยการส่งเสริมภาคเกษตร ผ่านการสนับสนุนการทดสอบ สาธิต วิจัย ด้วยวิธีการจัดการความรู้ผ่านระบบการจัดการของโครงการหลวงส่งผลทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งโดยประชาชนชาวไทยภูเขาหรือเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนในชุมชนมีนึกถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตสำนึกมีความรับผิดชอบ ชุมชนภายในโครงการหลวงมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้วยความพอเพียง ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ชุมชนภายในโครงการหลวงมีจิตเอื้ออาทรต่อกันและชุมชนภายในโครงการหลวงสามารถใช้ทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และวิธีวิเคราะห์งานวิจัย ที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติปีงบประมาณ 2562 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 33 เรื่อง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน การพัฒนาต้นแบบ การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่ม ได้ทำการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน การพัฒนาต้นแบบ การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่ม ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดสินค้าข้าวไรซ์เบอร์รี่ จังหวัดยโสธร ศึกษากลยุทธ์การตลาดในการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ ในประเทศไทย ศึกษากระบวนการโลจิสติกส์ของส้มโอ ในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายเพื่อการส่งออก ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ประกอบการวิสาหกิจกับการออกแบบอย่างยั่งยืน ในบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทอาหารและขนมไทย ศึกษาการดำเนินนโยบายแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามกรอบธรรมาภิบาล ในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ศึกษาการบริหารจัดการโซ่อุปทานของกุ้งขาวแวนนาไมในจังหวัดนครปฐม มีแผนงานบูรณาการเพื่อเพิ่มศักยภาพงานหัตถกรรมของกลุ่มจังหวัดเศรษฐกิจพิเศษ แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน และการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้วและจังหวัดตราด มีการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่อุตสาหกรรมเฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 พัฒนารูปแบบระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของตลาดน้ำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารกลุ่มขนมไทยและเบเกอรี่จากมันสำปะหลัง พัฒนาระบบการโลจิสติกส์ของการผลิตมะพร้าว น้ำหอมเพื่อการส่งออก พัฒนาระบบการต้นน้ำการผลิตมะพร้าว น้ำหอมไทยเพื่อส่งออกไปสู่ประเทศจีน พัฒนาการผลิตสินค้าชุมชนของอำเภอโพธารมย์ จังหวัดหนองคาย โดยใช้ศักยภาพของทรัพยากรชุมชนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแข่งขันสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาชุมชนวิถีประชาธิปไตยตามหลักธรรมาภิบาล: หลักความโปร่งใสและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีการนำกลับมาใช้ใหม่ของวัสดุเหลือใช้ในโรงงานการผลิตเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ประเภทของตกแต่ง ทำการสร้างความภาคภูมิใจให้กับกลุ่มผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ใน กรุงเทพมหานคร ได้ทำการปรับปรุงกระบวนการผลิตวัสดุก่อสร้างจากดินเผาของชุมชนผู้ผลิตอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อโอกาสการแข่งขันและความเข้มแข็งของชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโซ่อุปทานบัวหลวงตัดดอกในจังหวัดนครปฐม เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการโลจิสติกส์และการขนส่งของมะพร้าว น้ำหอมเพื่อการส่งออก ไปสู่ประเทศจีน ยกย่องคุณภาพมาตรฐานมะพร้าว น้ำหอมไทยเพื่อการส่งออกสู่ประเทศจีน ลดความสูญเสียในกระบวนการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนของชมพู่ทับทิมจันทร์ และมีแนวทางด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งออกกล้วยหอมทองของประเทศไทยสู่ประเทศญี่ปุ่น จากที่กล่าวมานั้นจึงครอบคลุมวัตถุประสงค์ การพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ ได้ทำการพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือในห่วงโซ่อุปทานเฉพาะส่วน การตลาด การจัดจำหน่ายและการขนส่งกระจายสินค้าระบุพิถีพิถันสำหรับ เกษตรกรสูงอายุและผู้ซื้อและผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จ เศรษฐกิจแนวใหม่ ประเทศไทย 4.0 และออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับของมะพร้าว น้ำหอมเพื่อการส่งออกไปสู่ประเทศจีน ซึ่งครอบคลุมวัตถุประสงค์ การนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สู่เชิงพาณิชย์ของกลุ่มโอท็อป (OTOP) วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) รวมถึงกลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP ได้ทำการศึกษาผลสำเร็จขององค์การธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเลิศ ศึกษานวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP ในยุคไทยแลนด์ 4.0 และศึกษานวัตกรรมและเทคโนโลยีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นำตาลมะพร้าวในยุค Thailand 4.0 มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก จังหวัดอุดรธานี พัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP ผ้าพื้นเมืองของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้สู่ธุรกิจที่ยั่งยืน และเพิ่มมูลค่าผลสำเร็จขององค์การธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เป็น

เลิศ และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการ จังหวัดระนอง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาคุณภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน ด้านการสนับสนุน การดำเนินงาน การพัฒนาต้นแบบ การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่า และคุณค่าเพิ่ม มีงานวิจัยจำนวน 24 เรื่องได้แก่

1) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2) การพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้อย่างยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

3) แผนงานบูรณาการเพื่อเพิ่มศักยภาพงานหัตถกรรมของกลุ่มจังหวัดเศรษฐกิจพิเศษ แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน และการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้วและจังหวัดตราด

4) การศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดสินค้าข้าวไรซ์เบอร์รี่ จังหวัดยโสธร

5) การสร้างความภักดีให้กับกลุ่มผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ในกรุงเทพมหานคร

6) กลยุทธ์การตลาดในการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ ในประเทศไทย

7) การพัฒนารูปแบบระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของตลาดน้ำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

8) การนำกลั้มมาใช้ใหม่ของวัสดุเหลือใช้ในโรงงานการผลิตเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทของตกแต่ง

9) การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารกลุ่มขนมไทยและเบเกอรี่จากมันสำปะหลัง

10) การพัฒนากระบวนการโลจิสติกส์ของการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออก

11) กระบวนการโลจิสติกส์ของส้มโอ ในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายเพื่อการส่งออก

- 12) การพัฒนากระบวนการต้นน้ำการผลิตมะพร้าวนำหอมไทยเพื่อส่งออกไปสู่ประเทศจีน
- 13) การมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ประกอบการวิสาหกิจกับการออกแบบอย่างยั่งยืนในบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกประเภทอาหารและขนมไทย
- 14) การดำเนินนโยบายแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามกรอบธรรมาภิบาลในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว
- 15) การปรับปรุงกระบวนการผลิตวัสดุก่อสร้างจากดินเผาของชุมชนผู้ผลิตอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อโอกาสการแข่งขันและความเข้มแข็งของชุมชน
- 16) การพัฒนาการผลิตสินค้าชุมชนของอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย โดยใช้ศักยภาพของทรัพยากรชุมชนบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแข่งขันสู่ประชาคมอาเซียน
- 17) การบริหารจัดการโซ่อุปทานของกุ้งขาวแวนนาไมในจังหวัดนครปฐม
- 18) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโซ่อุปทานบัวหลวงตัดดอกในจังหวัดนครปฐม
- 19) การพัฒนาชุมชนวิถีประชาธิปไตยตามหลักธรรมาภิบาล: หลักความโปร่งใสและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมพิเศษ กรุงเทพมหานคร
- 20) การจัดระบบซัพพลายเชนของฝรั่งและกล้วยร่วมแปลงจากเกษตรกร กรณีกลุ่มเกษตรกรเพื่อสอดคล้องกับแนวคิดเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครปฐม
- 21) การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการโลจิสติกส์และการขนส่งของมะพร้าวนำหอมเพื่อการส่งออกไปสู่ประเทศจีน
- 22) การยกระดับคุณภาพมาตรฐานมะพร้าวนำหอมไทยเพื่อการส่งออกไปสู่ประเทศจีน
- 23) การลดความสูญเสียในกระบวนการโลจิสติกส์และซัพพลายเชนของชมพู่ทับทิมจันทร์
- 24) แนวทางด้านจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งออกกล้วยหอมทองของประเทศไทยสู่ประเทศญี่ปุ่น

ตอนที่ 2 การนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ มีงานวิจัยจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่

1) การพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือในห่วงโซ่อุปทานเฉพาะส่วนการตลาด การจัดจำหน่ายและการขนส่งกระจายสินค้าระบุงักัดสำหรับ เกษตรกรสูงอายุผู้ซื้อและผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จ เศรษฐกิจแนวใหม่ ประเทศไทย 4.0

2) การออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับของมะพร้าว น้ำหอมเพื่อการส่งออกไปสู่ประเทศจีน

ตอนที่ 3 การขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สู่เชิงพาณิชย์ของกลุ่มโอท็อป (OTOP) วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) รวมถึงกลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP มีงานวิจัยจำนวน 7 เรื่อง ได้แก่

1) ผลสำเร็จขององค์การธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเลิศ

2) นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP ในยุคไทยแลนด์ 4.0

3) นวัตกรรมและเทคโนโลยีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) น้ำตาลมะพร้าวในยุค Thailand 4.0

4) การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก จังหวัดอุดรธานี

5) การพัฒนากลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP ผ้าพื้นเมืองของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้สู่ธุรกิจที่ยั่งยืน

6) การเพิ่มมูลค่าผลสำเร็จขององค์การธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเลิศ

7) การเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการ จังหวัดระนอง

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 จากสรุปผลการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสมาชิกชุมชน ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน การพัฒนาต้นแบบ การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่ม ในการศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย กองทุนได้มีการกระจายอำนาจให้คนในหมู่บ้านเลือกคณะกรรมการตามหลักประชาธิปไตย คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับราชการ มีการแบ่งงานตามความถนัดและความเหมาะสม จัดสรรสิทธิประโยชน์แก่สมาชิกอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สมาชิกมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ทำให้มีความเชื่อมั่นในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งของแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนเข้มแข็งต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ชัดเจน มีเป้าหมายการดำเนินการ สมาชิกชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์ สามารถใช้ทรัพยากรภายในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สู่ผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ซึ่งแนวทางการพัฒนาและยกระดับเกลือสินเธาว์ปรับเปลี่ยนความคิด สร้างค่านิยมแก่ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนอำเภอบ้านดุง, พัฒนาแหล่งผลิตเกลืออำเภอบ้านดุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว, พัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์เกลือสินเธาว์อำเภอบ้านดุง, มุ่งเน้นเกษตรกรรมทำนาเกลือสินเธาว์ยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภาครัฐและภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 5 ประชารัฐ

ตอนที่ 2 จากสรุปผลการนำเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มผลผลิตมูลค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ ได้ทำการพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือในห่วงโซ่อุปทานเฉพาะส่วนการตลาด การจัดทำหน่วยและการขนส่งกระจายสินค้าระบุพิภักสำหรับเกษตรกรสูงอายุและผู้ชื้อและผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จ เศรษฐกิจแนวใหม่ประเทศไทย 4.0 เพื่อจะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับเกษตรกรตั้งแต่การประกาศจำหน่ายสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรของตน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างรายได้จากการเกษตร การนำเทคโนโลยีมาช่วยสร้างรายได้ให้

แก่ผู้สูงอายุจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่จะช่วยให้สังคมผู้สูงอายุที่มีจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นสังคมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันสอดคล้องกับ ภัทริกา วงศ์อนันต์นันท์ และสรานันท์ อนุชน (2561) ได้ทำการศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศต่อสังคมผู้สูงอายุ พบว่า การพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ทำให้เทคโนโลยีอยู่กับผู้สูงอายุได้ สามารถพัฒนาการทำงาน การจัดการ การบริการให้เหมาะสมแก่ประชาชนทั่วไปและสามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้เพื่อการตัดสินใจ รวมไปถึงก้าวนั้นการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศได้ และการศึกษาการออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับของมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออกไปสู่ประเทศจีน ซึ่งการทำระบบตรวจสอบย้อนกลับนี้เป็นการลดความสูญเสียทั้งเชิงของความปลอดภัยด้านอาหารและความปลอดภัยในด้านการค้าของประเทศ เมื่อทำการลดความสูญเสียของระบบได้ ทำให้ลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้แก่ผู้ประกอบการและชุมชน ซึ่งโมเดลที่ได้นั้นมีความเหมาะสม รวมถึงถึงการเลือกใช้เทคโนโลยีระบบตัวตน การออกแบบฐานข้อมูล การออกแบบหน้าจอรระบบตรวจสอบย้อนกลับ การออกแบบส่วนติดตามประสานงานกับผู้ใช้งาน ความถูกต้องของระบบ และความสะดวกในการใช้งาน มีความเหมาะสมทุกด้าน สำหรับผู้ใช้งานเห็นว่า ความครบถ้วนของข้อมูลในการส่งออก ความถูกต้องของข้อมูลในการส่งออก และความสะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับมีความเหมาะสมทุกด้าน

ตอนที่ 3 การขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สู่เชิงพาณิชย์ของกลุ่มโอท็อป (OTOP) วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) รวมถึงกลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP ได้ทำการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ผ้าพื้นเมืองของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ธุรกิจที่ยั่งยืน ศึกษานวัตกรรมและเทคโนโลยีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นำตาลมะพร้าวในยุค Thailand 4.0 และศึกษานวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของธุรกิจเกิดใหม่ STARTUP ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยเทคโนโลยีสารสนเทศกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2017) ที่มียุทธศาสตร์ในการพัฒนานวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ในผู้ประกอบการของธุรกิจเกิดใหม่ Startup โดยการผลักดันและสนับสนุนด้านการลงทุน การวิจัยและพัฒนา การยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อพัฒนาให้ผู้ประกอบการให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับ สามารถใช้สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มากขึ้น และติดตามการใช้จ่ายเงินของผู้กู้อย่างต่อเนื่องว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้เสียหรือประสบปัญหาหนี้ค้างชำระและ/หรือเงินขาดบัญชีเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งในประเด็นนี้ จึงเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาทบทวนนโยบายของรัฐบาล กรณีหากจะมีการพิจารณาเพิ่มเงินทุนให้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระยะต่อไป ต้องพิจารณารายละเอียดผลการดำเนินการในทางปฏิบัติให้ชัดเจน หรือกำหนดเป็นมาตรการและแนวทางการสนับสนุนเงินทุนเพิ่มเติม

2. จากการศึกษาแผนงานบูรณาการเพื่อเพิ่มศักยภาพงานหัตถกรรมของกลุ่มจังหวัดเศรษฐกิจพิเศษแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนและการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้วและจังหวัดตราด ทำให้ทราบว่าการพัฒนางานหัตถกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งหนึ่งๆ ไม่จำเป็นต้องดำเนินในทุกขั้นตอนด้วยตัวเอง แต่การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อจัดหาวัตถุดิบ หรือการนำเอาวัตถุดิบที่ไม่มีคุณค่าของชุมชนหนึ่งมาแปรรูป และพัฒนาในอีกชุมชนหนึ่ง ถือเป็น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และร่วมกันแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง นำจุดแข็งของชุมชนมาต่อยอด แก้ปัญหาจุดอ่อนด้วยนวัตกรรมและความคิด

3. จากการศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดสินค้าข้าวไรซ์เบอร์รี่ จังหวัดยโสธร ผู้ประกอบการควรจัดสรรงบประมาณด้านการส่งเสริมการตลาดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการตลาดผ่านอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายน้อยหรือบางช่องทางไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งจากปัจจุบันผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว เช่น การแจ้งข้อมูลโปรโมชั่นหรือส่วนลดต่างๆ และผู้ประกอบการควรปรับลดการให้พนักงานขายเป็นตัวแทนในการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพราะมีค่าใช้จ่ายสูง

4. ในการศึกษา การดำเนินนโยบายแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามกรอบธรรมาภิบาล ในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว มีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ควรปรับโครงสร้างในการดำเนินนโยบายให้เป็นแบบกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมและอำนาจหน้าที่ ในการ

ตัดสินใจ และบริหารโครงการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง โดยรัฐบาลกลางเปลี่ยนบทบาทจากผู้สั่งการและควบคุมมาเป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ที่จำเป็น เพื่อขับเคลื่อนนโยบายโดยประชาชนเป็นศูนย์กลาง

5. จากการศึกษาการวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพกระบวนการกระจายสินค้าและการส่งออกของกล้วยหอมทองไปสู่ประเทศญี่ปุ่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าการกระจายสินค้านั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการค้าผลผลิตทางการเกษตรระหว่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการทำให้สินค้าผลผลิตทางการเกษตรของประเทศไทยสามารถไปสู่มือของผู้บริโภคได้ โดยที่มีสภาพของผลผลิตสมบูรณ์ ไม่มีผลกระทบจากการเดินทาง ซึ่งนอกจากจะสามารถใช้เป็นการทำการประชาสัมพันธ์สินค้าที่มีคุณภาพดีแล้ว ยังสามารถป้องกันข้อผิดพลาดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ และยังเป็น การควบคุมความเสียหายในเชิงพาณิชย์ให้อยู่ในระดับที่น้อยที่สุดด้วย โดยรัฐบาลควรมีมาตรการช่วยเหลือในการวางแผนการขนส่ง และการกระจายสินค้าของสินค้าเกษตร โดยอาจจะทำเป็นข้อกำหนดให้ทุกผลผลิตทางการเกษตรที่จะต้องส่งออกนอกประเทศจะต้องมีการนำเสนอแผนการขนส่งสินค้า

6. จากการพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือในห่วงโซ่อุปทานเฉพาะส่วนการตลาด การจัดจำหน่ายและการขนส่งกระจายสินค้าระบบฟิสิกส์สำหรับเกษตรกรสูงอายุ ผู้ซื้อและผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จ เศรษฐกิจแนวใหม่ประเทศไทย 4.0 มีข้อเสนอแนะบางประการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยการพัฒนาแอปพลิเคชันในส่วนการค้นหาเส้นทางเพื่อการขนส่งสินค้าเกษตรควรมีการพัฒนาขั้นตอนวิธีอื่นๆ เพิ่มขึ้นอีก ควรมีการส่งเสริมและเผยแพร่ใช้งานแอปพลิเคชันที่พัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการจำหน่ายสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรผู้สูงอายุในวงกว้าง และการวิจัยนี้เป็นการพัฒนาแอปพลิเคชันฯ เพื่อการจำหน่ายสินค้าเกษตร หากต้องการนำเทคนิคนี้ไปประยุกต์ใช้กับเรื่องอื่นๆ ที่ซับซ้อน หรือในแขนงวิชาอื่น จำเป็นต้องจัดเก็บและศึกษาข้อมูลของเนื้อหาเพิ่มเติม

7. จากการศึกษาผลสำเร็จขององค์การธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเลิศ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs สามารถนำโมเดลนี้ไปเป็นแนวทางดำเนินการในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีความพร้อมสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และเป็นองค์กรที่มีความสำเร็จอย่างยั่งยืน หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลโดยตรงเช่นกระทรวงอุตสาหกรรม สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้ภาครัฐได้ประโยชน์สูงสุด และสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการ

พัฒนาได้อย่างยั่งยืน และอาจจะนำไปเป็นตัวอย่างกำหนดนโยบายสำหรับอุตสาหกรรมอื่น ให้มีส่วนในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 และนักวิชาการและผู้สนใจ สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในศึกษา และทำการวิจัยเพิ่มเติมในอุตสาหกรรมอื่น

8. จากการศึกษา การเพิ่มมูลค่าวิสาหกิจชุมชนตามแนวทางศาสตร์พระราชา ในรูปแบบคลัสเตอร์ ด้วยผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาครัฐควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยให้คนในชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม เช่น การสร้างองค์ความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาผสมผสานให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ขึ้นได้ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจร

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. การบริหารจัดการชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชน ต้องมีการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับฐานรากของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดการบริหารและจัดการชุมชนได้อย่างแข็งแรง และสมาชิกในกลุ่มสงบสุข สามารถพึ่งพาตัวเองได้

2. สมาชิกในชุมชนสามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน ตั้งแต่การร่วมกันวางแผนการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การประเมินผล และเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากชุมชนโดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงาน และร่วมรับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน

3. การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมกับการพัฒนาศักยภาพชุมชน ให้มีความหลากหลาย และแนะนำสมาชิกในชุมชน และคนรุ่นใหม่ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ และนำมาจัดการพัฒนาชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เกศสุตา โภคานิตย์ และ คณะ. (2562). ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากโดยแนวทางประชารัฐตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(3), 278-289.
- ณรงค์ อนันต์เลิศสกุล และ จิรศักดิ์ จิยะจันทร์. (2561). แนวทางการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าโอท็อปกรณีศึกษา ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารในพื้นที่ภาคใต้. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 10(2), 128-135.
- พิสิษฐ์ พงศาปรมัตต์, ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ และ จิตาภา ธิริกุล. (2561). การพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนเข้มแข็งจากการจัดการความรู้ของมูลนิธิโครงการหลวง. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 5(1), 112-125
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์ และสรานันท์ อนุชน. (2561). เทคโนโลยีสารสนเทศต่อสังคมผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(3), 27-32.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 -2549**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- หทัยชนก คะตะสมบุรณ์. (2562). การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จังหวัดชัยนาท. *บัณฑิตศึกษปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 7(2), 57-70.
- Ahmed, S., & Eklund, E. (2019). Rural Accessibility, Rural Development, and Natural Disasters in Bangladesh. *Journal of Developing Societies*, 35(3), 391-411.
- Forrest, J. (2017). Rural Development and Food Security in the 21st Century: A Review and Proposal. *Journal of Developing Societies*, 33(4), 448-468.
- Schmidt, E. (2006). Sustainable Community for Sustainable Development. *Journal of Developing Societies*, 22(4), 379-400.

การพัฒนาผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มคำบงแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์

Eco-friendly Textile and Textile Products Development of Khambong Handcraft Group, Kalasin Province

กิตติธันต์ ญาณพิสิษฐ์¹, จุมพล ทองจำรูญ²
Kittanut Yanpisit¹, Joompol Thonjumroon²
E-mail: ykittanut@gmail.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีดิจิทัล คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

² อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีดิจิทัล คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹ Asst. Prof. Dr. Program in Innovation for Local Development Faculty of Liberal Arts Kalasin University

² Lecturer Faculty of Administrative Science Kalasin University

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง การพัฒนาผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบทความประเภทผลงานวิชาการรับใช้สังคม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผ้าทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยกระดับเกิดรายได้ของกลุ่มกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ ให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 โดยมีพื้นที่เป้าหมายคือกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มจำนวน 31 คน นักวิจัยจำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการตลาดจำนวน 3 คน เครื่องมือวิจัยประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบประเมินมาตรฐานค่า ผลการดำเนินพบว่า

ในด้านการพัฒนาผ้าทอ การดำเนินงานมีการนำเทคนิคที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญคือการพิมพ์ใบไม้บนผ้าซึ่งเป็นเทคนิคใหม่และเทคนิคการขีดโดยเส้นยืนใช้การพิมพ์ใบไม้บนเส้นยืนส่วนเส้นพุ่งใช้การขีดและจกสลับลีก่อนจะนำมาตกแต่งเพิ่มเติมด้วยการปักและการพิมพ์ใบไม้บนผ้าครั้งที่สองโดยนำเอาลวดลายขีดแบบโบราณมาประยุกต์ใช้ผลการดำเนินงานพบว่าลวดลายผ้ามีความสวยงาม แปลกตาและยากต่อการเลียนแบบ ส่วนในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มเลือกผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าที่ฐานลูกค้าเดิมสนใจนำมาพัฒนาประกอบด้วยเสื้อ ผ้าพันคอ กระเป๋าและย่าม โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่าลวดลายผ้าและผลิตภัณฑ์มีผลประเมินโดยรวมเฉลี่ย 4.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 แปลว่าผ้าทอและผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทำในด้านการยกระดับรายได้ ผลจากการดำเนินโครงการเมื่อเก็บรวบรวมจำนวน 5 เดือนและเทียบกับรายได้เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี 2564) พบว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.02 แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการขายและการขายออนไลน์ผ่านเพจของกลุ่มประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่กำหนดในตัวชี้วัด

คำสำคัญ: ผ้าทอมือ, ชาติพันธุ์ผู้ไทย, ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม, จังหวัดกาฬสินธุ์, ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Abstract

The research-based article on the Eco-friendly Textile and Textile Product Development for Khambong Handcraft Group in Kalasin Province was one of the social services and academic tasks which employed participatory research methodologies. The objectives were to develop eco-friendly textile and textile products as well as to increase 10 percent of the income of the Khambong Handcraft Group, Kalasin Province. The target group comprised 31 members of the group practitioners, 2 researchers and 3 design and market experts. The tools were structural interview guidelines, participative observation guidelines and evaluation forms. The research findings elucidated that in the motif and pattern design for the textile development, the technique of new-innovation leaf printing on fabric, the technique of 'Kit' using the leaf printing on warp thread and decorating with Jok technique for weft thread, and the technique of second leaf printing on the threads were implemented depending on suggestions of the experts. The ancient Kit patterns which were applied to designing patterns made the textile exquisite, novel and unique. In addition, for textile product development, the products with an existing customer base were selected to be developed into a blouse/shirt, bag and shoulder bag. The evaluation by experts indicated an average score of 4.54 for textile motifs and patterns and textile products, with a standard deviation of 0.06. It could be interpreted that the developed eco-friendly textile and textile products had a high level of suitability. For the income increment result, there was a 67.02% increase in 5-month data collection compared to pre-project income data (the year 2021), which presented that sale marketing promotion and online marketing via the Group's Page have been exceedingly successful, as written in the project indicators.

Keywords: Hand-woven textile, Phu Tai ethnicity, Cultural products, Kalasin province, Eco-friendly product

สภาพการณ์ของกลุ่มคำบงแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ก่อนการเปลี่ยนแปลง

1. ประวัติชุมชนและการก่อตั้งกลุ่ม

บรรพบุรุษบ้านคำบงเคยอาศัยอยู่บริเวณบ้านคำม่วงซึ่งเป็นที่ราบเชิงเขาตามแนวเทือกเขาภูพาน แต่ด้วยสภาพภูมิประเทศที่ขาดแคลนแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคจึงอพยพลงมาพื้นที่ราบบริเวณวังโค้งหรือบ้านนาปลวก ต่อมาในปี พ.ศ. 2421 เกิดโรคไข้ทรพิษระบาดชาวบ้านจึงพากันอพยพอีกครั้งโดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มแรกอพยพไปตั้งหมู่บ้านที่บ้านโนนไฮ ส่วนกลุ่มที่สองอพยพมาตั้งบ้านที่บ้านปลาขาวหรือเดิมเรียกป่าขาวและอพยพข้ามลำห้วยสะทมาตั้งหมู่บ้านที่ริมน้ำคำซึ่งเป็นสถานที่มีป่าบงรกทึบด้วยเหตุนี้จึงเรียกว่าบ้านคำบงและอยู่อาศัยมาจนถึงปัจจุบันทั้งนี้ลักษณะภูมิประเทศของบ้านคำบงพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและมีอ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตรที่สำคัญคืออ่างเก็บน้ำห้วยสะทบึงน้อยและบึงใหญ่รวมทั้งมีลำห้วยสาขาอยู่รอบบริเวณชุมชนซึ่งเหมาะแก่การเกษตรนอกจากนี้พื้นที่ปัจจุบันยังติดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ซึ่งเชื่อมเส้นทางไปยังมุกดาหาร สปป.ลาวและเวียตนาม ในปี พ.ศ. 2424 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบ้านคำบงจนถึงปัจจุบัน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 ได้ยกฐานะจากสภาตำบลคำบงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลคำบงและในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ได้ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลคำบงเป็นเทศบาลตำบลคำบง (เทศบาลตำบลคำบง, ออนไลน์) ประชากรในเขตเทศบาลตำบลคำบง 10,580 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,577 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่เป็นในบ้านคำบงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่โดดเด่นคืองานทอผ้าและปักผ้าผู้ไทย นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าชุมชนหลายกลุ่มรวมทั้ง กลุ่มคำบงแฮนด์คราฟ

กลุ่มคำบงแฮนด์คราฟ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 98 หมู่ที่ 1 ตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 โดยเริ่มรวมตัวจากเด็กรุ่นใหม่ในชุมชนที่กลับมาอยู่บ้านเกิดในช่วงสถานการณ์โรคโควิด 19 ระบาดและคนรุ่นใหม่ที่ว่างงานในชุมชนรวมตัวกันขึ้นเพื่อทำงานฝีมือที่ตนเองชอบโดยได้รับการสนับสนุนจากปราชญ์ชุมชนที่สนับสนุนในด้านความรู้เกี่ยวกับงานปัก งานย้อมคราม งานย้อมไหม งานทอ ฯลฯ เพื่อให้สินค้าผลิตภัณฑ์มีเทคนิคในการสร้างสรรค์ที่หลากหลายขึ้นแล้วนำมาต่อยอด

พร้อมทั้งยังได้มีการศึกษาเทคนิค Eco Print เข้ามาผสมผสานในผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 กลุ่มได้จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ชุมชน otop ของกรมการพัฒนาชุมชน เลขที่ 4614000087 และเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ได้มีการจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เลขที่ 446140110051 ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มจำนวน 31 คน โดยกลุ่มมีการผลิตสินค้าและบริการกล่าวคือในด้านการผลิตสินค้ามีการแปรรูปผ้าทอพื้นเมืองเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายประเภทเสื้อปัก หมวก ยาม ผ้าพันคอโดยมีการจำหน่ายที่บ้านของประธานกลุ่ม และการขายผ่าน Facebook Fanpage เป็นหลัก ส่วนในการบริการมีการรับจ้างปักผ้า การสอนการพิมพ์ผ้าด้วยเทคนิค Eco Print และการรับจ้างย้อมเส้นใยด้วยสีธรรมชาติ ทั้งนี้รายได้ของยอดขายผลิตภัณฑ์ผ่านกลุ่มการดำเนินงานโครงการนี้เฉลี่ยเดือนละ 20,000 บาท (ปาลิดา วังซ้าย, สัมภาษณ์)

2. SWOT Analysis

การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม (SWOT analysis) โดยการสัมภาษณ์และการจัดประชุมกลุ่มย่อย ประธานกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจำนวน 20 คน ที่กลุ่มคำบงแฮนด์คราฟ ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ในการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างเป็นระบบ เกิดการรับรู้และยอมรับของสมาชิกในกลุ่มเกี่ยวกับ จุดเด่น จุดด้อย รวมทั้งสถานการณ์ภายนอกที่เป็นอุปสรรคและโอกาสทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ของกลุ่มคำบงแฮนด์คราฟ ก่อนการเปลี่ยนแปลง

ด้านจุดแข็ง (Strengths) พบว่า กลุ่มคำบงแฮนด์คราฟเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีความสนใจในการเป็นผู้ประกอบการและมีสำนึกรักษ์ในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้าน ประธานของกลุ่มเป็นผู้ที่สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองและนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด ทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบในการทำผ้าพิมพ์ลายธรรมชาติ (Eco Print) หาได้ง่ายภายในชุมชน กรรมการกลุ่มมีทักษะดิจิทัลพื้นฐานในการจำหน่ายสินค้าออนไลน์

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า ลวดลายเทคนิคผ้าพิมพ์ลายธรรมชาติ (Eco Print) ที่กลุ่มดำเนินการอยู่มีความคล้ายคลึงกันในท้องตลาด ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่รูปแบบไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับแนวโน้มการใช้ผ้าทอ ช่องทางการจำหน่ายออนไลน์มีเพียงช่องทางเดียว การสื่อสารกับลูกค้าขาดการวางแผนกลยุทธ์ ไม่ชัดเจนและดำเนินการไม่ต่อเนื่อง และกลุ่มยังไม่มีในการทำโฆษณาออนไลน์

โอกาส (Opportunities) พบว่า สถานที่ผลิตสินค้าของกลุ่มที่ทำการกลุ่มมีศูนย์จำหน่ายสินค้าอยู่ติดกับทางหลวงแผ่นดินสะดวกต่อการเข้าถึงของกลุ่มผู้บริโภคประเภท

นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ คู่แข่งในพื้นที่ ทำผ้าพิมพ์ลายธรรมชาติ (Eco Print) มีน้อย ผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มที่กำลังได้รับความนิยม ช่องทางการตลาดออนไลน์ในปัจจุบันมีช่องทางให้เลือกมากมาย

อุปสรรค(Threats) พบว่าการทำผ้าพิมพ์ลายธรรมชาติ (Eco-print) แม้จะมีคู่แข่งน้อยแต่กระบวนการผลิตไม่ยากและมีรูปแบบที่ไม่แตกต่างกัน กลุ่มยังไม่เป็นที่รู้จักจึงขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานขาดการเข้าถึงความรู้และแหล่งทุน และคู่แข่งสามารถใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์ในการสร้างตัวตนได้เช่นเดียวกัน

จากสภาพการณ์ของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ สรุปได้ว่า กลุ่มค่างแฮนด์คราฟ เป็นกลุ่มอาชีพที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ มีลักษณะเป็นกลุ่มของชุมชน โดยเน้นการบริหารกลุ่มโดยคนรุ่นใหม่ที่ออกจากงานเพื่อกลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาและส่วนหนึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมทั้งผู้ว่างงานในชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในกลุ่มเป็นลักษณะทำงานแปรรูปผ้าทอพื้นเมืองเป็นผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาดโดยเน้นการปักและงานพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ (Eco-print) ด้วยการทำผ้าพิมพ์ลายธรรมชาติแม้จะมีคู่แข่งน้อยแต่กระบวนการผลิตไม่ยากและมีรูปแบบที่ไม่แตกต่างกันทำให้เกิดการลอกเลียนแบบกันได้ง่าย อีกทั้งเป็นกลุ่มใหม่ที่เพิ่งรวมตัวกันทำให้กลุ่มยังไม่เป็นที่รู้จักขาดหน่วยงานที่สนับสนุน โดยเฉพาะด้านการออกแบบลวดลายผ้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ และการตลาดออนไลน์ ดังนั้นกลุ่มจึงขอทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์เป็นที่ปรึกษาในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผ้าทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยกระดับเกิดรายได้ของกลุ่มกลุ่มค่างแฮนด์คราฟให้เพิ่มขึ้นร้อยละ10 ซึ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมและการยอมรับของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. การคิดวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม (SWOT analysis) โดยมีประธานกลุ่ม กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มและทีมวิจัยเข้าร่วม รวมจำนวน 20 คน จัดขึ้นที่กลุ่มค่างแฮนด์คราฟ โดยใช้การสัมภาษณ์และการจัดประชุมกลุ่มย่อย

เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ จุดเด่น จุดด้อย รวมทั้งสถานการณ์ภายนอกที่เป็นอุปสรรคและโอกาส ทำให้ทราบสมาชิกกลุ่มทราบถึงสภาพการณ์ของกลุ่ม ค่ายแบรนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ก่อนการเปลี่ยนแปลง

2. การกำหนดแผนการดำเนินงานและ แก้ไขปัญหา เป็นการนำเอาผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มมากำหนดแผนงานและบทบาทของการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเพื่อดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดเพื่อร่วมกับแก้ไข้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ตามตัวชี้วัดของแผนงาน โดยมีขั้นตอนใน การดำเนินการตามลำดับเป็น 3 แผนย่อยคือ แผนงานการออกแบบลายผ้า แผนงานการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ และแผนงานการตลาดออนไลน์โดยมีการมอบหมายสมาชิกกลุ่มทำงานร่วมกับทีมวิจัย

3. การลงมือปฏิบัติ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคณะทำงานตามแผนงานที่กำหนดทั้ง 3 แผนงานโดยการดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม นำผลการดำเนินงานของแผนในแต่ละขั้นตอนมาสรุปและปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ เป็น 4 ขั้นตอนย่อย คือ การประเมินผลการดำเนินการเบื้องต้น การถอดบทเรียนความสำเร็จ อุปสรรคในการดำเนินการเป็นระยะ การคืนข้อมูลให้กับชุมชน และการปรับปรุงกระบวนการให้เหมาะสมจากการมีส่วนร่วม

4. การประเมินผล ทีมงานและคณะกรรมการกลุ่มได้สรุปผลการดำเนินงานตามแผนงานทั้ง 3 แผนงานและจัดทำรายงานสรุปประเมินผลเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการ โดยประเมินจากเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น พร้อมทั้งร่วมกันประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานทั้งหมดของทีมวิจัยและคณะกรรมการกลุ่ม

กระบวนการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านจะช่วยให้กลุ่มกลุ่มค่ายแบรนด์คราฟเกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอันจะช่วยให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

กระบวนการที่ทำให้กลุ่มค่ายแบรนด์คราฟเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

ในกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของกลุ่มค่ายแบรนด์คราฟ ใน

การดำเนินงานครั้งนี้มีกระบวนการที่เกิดจากแผนงาน 3 แผนงานโดยกระบวนการการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการนำเอาผลการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม (SWOT analysis) มาแก้ปัญหาและกำหนดตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดแยกตามแผนงานดังนี้

1. แผนงานการออกแบบลวดลายผ้า จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มในด้านผลิตภัณฑ์พบปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขคือ งานพิมพ์ผ้าด้วยใบไม้ (Eco-print) ด้วยการนำผ้าพิมพ์ลายธรรมชาติแม้จะมีคู่แข่งน้อยแต่กระบวนการผลิตไม่ยากและมีรูปแบบที่ไม่แตกต่างกันทำให้เกิดการลอกเลียนแบบกันได้ง่าย ดังนั้นแนวทางการแก้ไขคือการออกแบบลวดลายผ้าที่ใช้เทคนิคผสมผสานเพื่อให้ยากต่อการเลียนแบบ ในขณะเดียวกันก็เป็นเทคนิคที่กลุ่มมีจุดแข็งและมีอัตลักษณ์ของชุมชนผู้ไทยโดยเฉพาะการผสมผสานเทคนิค Eco-print และเทคนิคขีดในผ้าฝ้ายเดียวกัน โดยกำหนดตัวชี้วัดจำนวน 4 ลาย

2. แผนงานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มในด้านผลิตภัณฑ์พบปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขคือ รูปแบบของผลิตภัณฑ์แม้จะเป็นที่ต้องการของตลาดแต่ต้องการพัฒนาให้มีความทันสมัยมากขึ้นแตกต่างจากคู่แข่งที่มีในตลาด ดังนั้นแนวทางการแก้ไขคือการนำเอาผ้าที่พัฒนาขึ้นจากแผนงานที่ 1 การออกแบบลวดลายผ้าที่ใช้เทคนิคผสมผสาน มาออกแบบใหม่โดยกำหนดตัวชี้วัดจำนวน 4 ผลิตภัณฑ์คือ เสื้อผ้าพันคอ ยาม และกระเป๋า

3. การตลาดออนไลน์ การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มในด้านช่องทางการจำหน่ายพบปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขคือ เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ต้องดูแลครอบครัวไม่มีเวลาในการไปออกบูธแสดงสินค้า จึงเน้นขายของผ่าน Facebook Fanpage แต่ทั้งนี้ยังขาดทักษะที่จำเป็นโดยเฉพาะการสร้าง Facebook Fanpage และกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ดังนั้นแนวทางการแก้ไขคือการนำเอาผลิตภัณฑ์เดิมและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาจำหน่ายใน Facebook Fanpage ของกลุ่ม โดยกำหนดตัวชี้วัดที่รายได้ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับก่อนดำเนินโครงการ

จากกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของกลุ่มค่างางแฮนด์คราฟในการดำเนินงานครั้งนี้มีกระบวนการที่เกิดจากแผนงาน 3 แผนงานสรุปได้ว่าแผนงานการออกแบบลวดลายผ้าด้วยการผสมผสานเทคนิค Eco-print และเทคนิคขีดในผ้าฝ้ายเดียวกัน โดยกำหนดตัวชี้วัด 4 ลาย ในขณะที่แผนงานการออกแบบผลิตภัณฑ์กำหนดตัวชี้วัด 4 ผลิตภัณฑ์ และแผนงานการตลาดออนไลน์กำหนดตัวชี้วัดที่รายได้ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

ทั้งนี้กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟได้ใช้แนวคิด และทฤษฎีดังจะได้อีกกล่าวต่อไป

ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ในกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ ในการดำเนินงานครั้งนี้ที่มิวิจัยในฐานะที่ปรึกษาได้ใช้ศักยภาพของทีมวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ ไปปรับใช้สังคมผ่านแนวคิด การออกแบบลายผ้าและผลิตภัณฑ์ แนวคิดการตลาดออนไลน์ และแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดการออกแบบลายผ้าและผลิตภัณฑ์ การออกแบบลายผ้าและผลิตภัณฑ์ ใช้แนวทางการออกแบบทางศิลปะประยุกต์ (Applied art) โดยมีหลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ หน้าที่ใช้สอย (Function) การออกแบบผลิตภัณฑ์ควรเหมาะสมกับการใช้งานสามารถทำหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์จะต้องเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยและการใช้งาน ความงาม (Aesthetics) การออกแบบผลิตภัณฑ์ เมื่อมันมีรูปร่างและขนาดเหมาะสมกับการใช้งานขนาดความสูง กว้างยาวและขีดจำกัดของประกอบ การออกแบบทั้งนี้ต้องสวยงามและให้คุณค่าเชิงสุนทรีย์ ความสะดวกในการใช้ (Ergonomics) การออกแบบผลิตภัณฑ์ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมในการใช้งานขนาดความสูงและการออกแบบนี้เป็นอมตะ ความปลอดภัย (Safety) การออกแบบผลิตภัณฑ์ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้องด้วยความ ปลอดภัยทั้งการใช้งานและหลังการใช้งาน ไม่สร้างมลพิษให้กับสังคมโลก ทั้งทางตรงและทางอ้อม โครงสร้าง (Construction) การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงวิธีการทำโครงสร้างของเหมาะกับงานมีความทนทาน ประหยัดและใช้วัสดุที่เหมาะสม การเลือกใช้วิธีง่าย ๆ ในการทำจะทำให้มีความเหมาะสมกว่าวิธีการยุ่งยากและควรจะเป็นวิธีการที่ เหมาะแก่วัสดุที่ใช้ด้วย ราคา (Cost) ราคาพอสมควร จากการกำหนดเรื่องกลุ่มผู้บริโภค และการตลาด ความต้องการของลูกค้าเป้าหมายว่าเป็นกลุ่มใด มีความต้องการเช่นไร เพื่อกำหนดราคาของการ ผลิตและราคาขายให้เหมาะสม วัสดุ (Materials) การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงการใช้วัสดุอย่างประหยัด และเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับงานโดยที่ราคาไม่แพง วัสดุที่หาได้ง่ายผลิตได้ง่ายและสามารถ ถอดประกอบเข้าด้วยกันได้ กรรมวิธีการผลิต (Production) การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้อง

สามารถจะทำการผลิตได้ง่าย การซ่อมบำรุงรักษา (Ease of maintenance) การออกแบบผลิตภัณฑ์ เมื่อนำไปใช้งานได้รับความเสียหายควร สามารถแก้ไขและซ่อมแซมได้ง่ายไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายค่าบำรุงรักษาและการสึกหรอ และการขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงความปลอดภัยค่าขนส่งจะขนส่ง สะดวกหรือไม่ใกล้ไกลขนส่งทางบกทางน้ำหรือทางอากาศต้องบรรจุหีบห่ออย่างไรที่จะไม่ทำให้ผลิตภัณฑ์เสียหายขนาด ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นารรวมกันขององค์ประกอบในงานออกแบบสร้างสรรค์ทั้งทางด้านศิลปะ วิศวกรรมศาสตร์ การวิเคราะห์พฤติกรรมด้านการตลาด (ฐปณิต แก้วปานและคณะ, 2563) (ณัฐริกันต์ ปันจุนไร, ออนไลน์)

2. แนวคิดการตลาดออนไลน์ แนวคิดที่นำมาใช้คือ แนวคิดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ 7C กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพเว็บไซต์ให้ประสบความสำเร็จ ตามแนวคิดของ Mohammed, Fischer, Jaworski and Pad-dison โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context) หมายถึง การแสดงภาพลักษณ์ รายละเอียดเบื้องต้นของเว็บไซต์ด้านเนื้อหา (Content) หมายถึง ตัวสารหรือเนื้อหาสาระที่อยู่บนเว็บไซต์ ซึ่งเป็นรายละเอียดโดยภาพรวม ทั้งนี้ได้รวมไปถึงการเชื่อมต่อเข้าไปยังอีกส่วนอื่นๆ ด้านสังคม (Community) หมายถึง สังคมของเว็บไซต์ที่มีการติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ใช้บริการ บริษัทกับผู้ใช้บริการ และบริษัทกับบริษัท ด้านการตอบสนองต่อความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ (Customization) หมายถึง การออกแบบเว็บไซต์ตามความต้องการของผู้ใช้บริการโดยบริษัทเป็นผู้จัดการรูปแบบตามความต้องการของผู้ใช้บริการ สินค้าและบริการ ด้านการสื่อสาร (Communication) หมายถึง การสื่อสารที่อยู่บนเว็บไซต์เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์โดยการติดต่อสื่อสารกัน ทั้งนี้การสื่อสารที่จะมีความสมบูรณ์ได้ นั้นต้องมีการตอบสนองกลับระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ด้านธุรกิจการค้า (Commerce) หมายถึง ธุรกิจการค้า การติดต่อสัมพันธ์กันและสุดท้ายด้านการเชื่อมโยง (Connection) หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (เจาะไชจะนูและคณะ, 2565)

3. กระบวนการมีส่วนร่วม การพัฒนาผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มค่างงแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงานวิชาการรับใช้สังคมโดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการ PAR ที่มีการบูรณาการแนวคิดในการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community- Based Approach) เป็นกระบวนการแก้ปัญหาของชุมชนผสมผสานกับการ

ทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าว ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การคิดวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การกำหนดแผนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา การลงมือปฏิบัติ และการพิจารณาประเมินผล (รัตยานภิศ พลະສິค และคณะ, 2561)

ในกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของกลุ่มค่างแฮนด์คราฟ ในการดำเนินงานครั้งนี้ที่มิจัยในฐานะที่ปรึกษาได้ใช้ศักยภาพของทีมวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปปรับใช้สังคมเป็นการพัฒนาแนวคิดที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการด้วยแนวคิดการออกแบบลายผ้าและผลิตภัณฑ์ แนวคิดการตลาดออนไลน์ และแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วม โดยแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตามตัวชี้วัดหรือการคาดการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง

การคาดการณ์สิ่งที่จะตามมาหลังจากการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นแล้ว

ด้านการออกแบบลวดลายผ้า มุ่งเน้นการดำเนินงานมีการนำเทคนิคที่กลุ่มเชี่ยวชาญคือการพิมพ์ใบไม้บนผ้าซึ่งเป็นเทคนิคใหม่และเทคนิคการขีดโดยเส้นยืนใช้การพิมพ์ใบไม้บนเส้นใยส่วนเส้นพุ่งใช้การขีดและจกสลัสีแบบโบราณ เพื่อแก้ปัญหารูปแบบผ้าของกลุ่มที่ไม่แตกต่างจากผู้ประกอบการกลุ่มอื่นๆ ซึ่งการทำ Eco-print เป็นเทคนิคที่ง่ายต่อการลอกเลียนแบบโดยมีตัวชี้วัดจำนวน 4 ลาย และกลุ่มสามารถนำแนวทางการออกแบบไปใช้ในการออกแบบลวดลายในอนาคต

ด้านการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ มุ่งเน้นการนำลายลายผ้าจากกิจกรรมการออกแบบลวดลายผ้านำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ประกอบด้วย เสื้อ ผ้าพันคอ กระเป๋าและย่าม ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก และกลุ่มสามารถนำแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ในอนาคต

ด้านรายได้ มุ่งเน้นผลการขายสินค้าออนไลน์จากการดำเนินโครงการในระยะเวลา 5 เดือนและเทียบกับรายได้เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี 2564) ให้สามารถเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และกลุ่มสามารถนำแนวการตลาดออนไลน์พัฒนาเป็นช่องทางการขายหลักได้ทั้งในปัจจุบัน

ผลการวิจัยหรือการประเมินผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. การพัฒนาผ้าทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

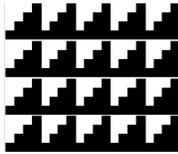
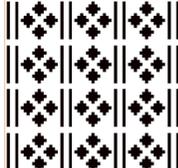
ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มได้ระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อดำเนินการตามแนวทางนี้ คือ การผสมผสานการสร้างลวดลายเทคนิค Eco-print ซึ่งเป็นเทคนิคเดิมของผู้ประกอบการ กับเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยการขีดที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยการสร้างลวดลาย Eco-print บนเส้นยืน และการสร้างลวดลายเทคนิคการขีดบนเส้นพุ่ง ซึ่งส่งผลให้ลวดลายผ้าของกลุ่มยากต่อการเลียนแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนนี้คือ ระดมความคิดเห็น (Focus Group) โดยใช้ที่ทำการกลุ่มเป็นสถานที่จัดการระดมความคิดเห็นผลการดำเนินงานพบว่า สมาชิกกลุ่มเห็นชอบการพัฒนาตามแนวทางนี้โดยกระบวนการในระยะแรกจะแบ่งการทำงานออกเป็น 5 ขั้นตอน ขั้นการออกแบบลวดลาย ขั้นการจัดเตรียมเส้นยืนและ Eco-print ขั้นการจัดเตรียมเส้นพุ่งและการสร้างลวดลายขีด ขั้นการทอ และขั้นตกแต่ง

1.1 ขั้นการออกแบบลวดลาย ดำเนินการคัดเลือกลายขีดที่จะใช้ในการทำเส้นพุ่งและวางแผนการใช้ไหมและสีในการทำเส้นยืน ผลการดำเนินได้ลายขีดที่จะทำเส้นพุ่งจำนวน 4 ลายดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงแบบลายภาพเดิมและการออกแบบลายกราฟิกผ้า

ลาย	ภาพลายเดิม	ภาพกราฟฟิกลายขีด	ภาพกราฟฟิกพื้นผ้า
1.ลายม้าย่องนักเดินทาง			
2.ลายขนาดเล่นน้ำ			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลาย	ภาพลายเดิม	ภาพกราฟฟิกลายขีด	ภาพกราฟฟิกผืนผ้า
3. ลายภูพาน			
4. ลายทะเลดาว			

1.2 ขั้นตอนการเตรียมเส้นยืน

1.2.1 กลุ่มจัดเตรียมเส้นยืน คณะทำงานของกลุ่มนี้ได้ใช้เส้นไหมโรงงานขนาดควบ 6 หรือ 8 เป็นเส้นยืน ดำเนินการพอกเส้นไหมให้สะอาด คั้นเส้นยืนด้วยฟืมขนาด 12 หลบ (480 รูฟืม) นำไปหมักด้วยสารช่วยติดและปล่อยให้แห้ง แล้วนำรูปแบบวางแผนการใช้ไหมและสีในการทำเส้นยืนที่กลุ่มออกแบบลวดลายกำหนดโดยไหมที่นำมาใช้ประกอบด้วยโบสีกและไหมอื่นๆ นำไปนึ่งด้วยความร้อน 100 องศาเซลเซียสนานสองชั่วโมง นำมาคลี่ออกผลการดำเนินงานเส้นยืนติดสีจากเทคนิค Eco-print เป็นอย่างดีก่อนจะนำไปผึ่งลม เพื่อให้เส้นยืนแห้งก่อนจะนำไปต่อเส้นยืนกับฟืมต่อไป

1.2.2 กลุ่มจัดเตรียมเส้นพุ่งและการสร้างลวดลายขีด คณะทำงานของกลุ่มนี้ได้ใช้เส้นไหมโรงงานขนาดควบ 6 หรือ 8 เป็นเส้นพุ่ง ดำเนินการพอกเส้นไหมให้สะอาด และย้อมสีด้วยสีธรรมชาติประกอบด้วยโบสีก โบหูกวาง โบเพกาและอื่นๆ ส่วนลวดลายขีดให้ดำเนินการขีดลายด้วยเทคนิคตะกอยาวเพื่อลดเวลาในการเก็บลายขีดด้วยฟืมขนาด 12 หลบ (480 รูฟืม) ตามลายที่กลุ่มออกแบบไว้ประกอบด้วย ลายม้าย่องนักเดินทาง (จำนวน 26 ไม้ลาย) ลายนาคเล่นน้ำ (จำนวน 7 ไม้ลาย) ลายภูพาน (จำนวน 3 ไม้ลาย) และลายทะเลดาว (จำนวน 7 ไม้ลาย)

ผลการดำเนินงานพบว่ากลุ่มสามารถเก็บลายขีดแบบง่ายได้ส่วนลายม้าย่องนักเดินทางมีจำนวนไม้ลายมากจึงส่งไปให้ช่างกลุ่มผู้ไทบ้านหนองช้าง

อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นผู้ดำเนินการเก็บลาย และกลุ่มจะไปเรียนรู้การเก็บลายในการทำครั้งต่อไป

1.3 การทอผ้าเทคนิคผสมผสาน

คณะทำงานกลุ่มนี้จะดำเนินการเป็นผู้ทอผ้าต้นแบบทั้ง 4 ลาย โดยมีช่างดำเนินการจำนวน 3 คนซึ่งเป็นช่างที่สามารถทอผ้าด้วยเทคนิคนี้ได้ โดยดำเนินการทอที่บ้านของช่างเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการจัดสรรเวลาในการทำงานกลุ่มและงานในชีวิตประจำวัน เครื่องมือที่ใช้คือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและให้คำปรึกษาเชิงลึกขณะทอผ้า นอกจากนั้นคณะที่ปรึกษามอบหมายให้ทีมออกแบบของกลุ่มไปตรวจสอบเป็นระยะเพื่อให้เป็นไปตามการออกแบบที่กำหนดไว้ และช่วยแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะทำงาน

ผลการดำเนินงานพบว่า สามารถทอผ้าตามรูปแบบที่กำหนดทั้งนี้ประเด็นที่ควรพัฒนาครั้งต่อไปคือ ลายขีดอาจจะไม่สม่ำเสมอต้องปรับลายผ้าเพื่อให้ช่างดูเป็นแบบแนวทางการแก้ไขคือการตกแต่งลายเพิ่มด้วยการปักเลียนแบบขีด เส้นยืนที่ทำ Eco-print เส้นไหมมีขนาดเล็กทำให้ลาย Eco-print ไม่เด่นชัดและแนวทางการแก้ไขคือการตกแต่งลายเพิ่มด้วยการ Eco-print ครั้งที่ 2

ภาพที่ 1 การทอผ้าลวดลายผสมโดยใช้กี่แบบดั้งเดิม

1.4 การตกแต่งลวดลายผ้าด้วยเทคนิคผสมผสานระหว่างขีด และเทคนิค Eco-print

จากผลการดำเนินงานการทอผ้าเทคนิคผสมผสานพบว่า สามารถทอผ้าตามรูปแบบที่กำหนดทั้งนี้ประเด็นที่ควรพัฒนาครั้งต่อไปคือ ลายขีดอาจจะไม่สม่ำเสมอต้องปรับลายผ้าเพื่อให้ช่างดูเป็นแบบและแนวทางการแก้ไขคือการตกแต่งลายเพิ่มด้วยการปัก

เลียนแบบชนิด เส้นยืนที่ทำ Eco-print เส้นเล็กทำให้ลาย Eco-print ไม่เด่นชัดและแนวทางการแก้ไขคือการตกแต่งลายเพิ่มด้วยการ Eco-print ครั้งที่ 2 ดังนั้นกลุ่มจึงดำเนินการแก้ไขปัญหาดังที่คณะที่ปรึกษาแนะนำดังนี้

1. การตกแต่งลายเพิ่มด้วยการปักเลียนแบบชนิด ในตำแหน่งที่ลวดลายห่างเกินไป หรือความต้องการในการแทรกสีอื่นๆ ลงไปในผืนผ้าเพื่อสร้างความโดดเด่นและ/หรือ ความกลมกลืน

2. การตกแต่งลายเพิ่มด้วยการ Eco-print ครั้งที่ 2 โดยการวางไปไม่เพิ่มเติมในตำแหน่งที่ลวดลายห่างเกินไป หรือความต้องการในการแทรกลวดลายไปไม่ลงไปบนผืนผ้าเพื่อสร้างความโดดเด่น และ/หรือ ความกลมกลืน

ผลการดำเนินงานการตกแต่งลวดลายผ้าด้วยเทคนิคผสมผสานระหว่างชนิด และ Eco-print เป็นที่พอใจของสมาชิกกลุ่มและสร้างความโดดเด่นของผ้าที่ยากต่อการเลียนแบบนอกจากนั้นยังสะท้อนอัตลักษณ์ผ้าทอที่นำเอาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาใช้ในการออกแบบ สอดคล้องกับ Desy Nurcahyanti และ Ulfa Septiana (2018) ที่ศึกษาเรื่อง Handmade Eco Print as a Strategy to Preserve the Originality of Ria Miranda's Designs in the Digital Age อธิบายว่า Ria Miranda นักออกแบบแฟชั่นสตรีมูสลิมด้วยงานพิมพ์เชิงนิเวศที่ทำด้วยมือ กลยุทธ์นี้ถูกนำไปใช้ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการออกแบบกล่าวคือสามารถสร้างความประทับใจของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตทำด้วยมือทำให้ได้รูปแบบพิเศษไม่สามารถทำซ้ำด้วยรูปแบบเดียวกันซ้ำๆ ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พนาธร ผลัดสุวรรณ และธีระยุทธ เฟิงชัย(2565) ที่ศึกษาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากแรงบันดาลใจเครื่องสัมฤทธิ์บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พบว่าเครื่องประดับบ้านเชียงมีลักษณะลวดลายอัตลักษณ์ลวดลายวนกันหอยสามารถนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีสไตล์สตรีทแวร์ (Street Wear) เมื่อนำไปประเมินพบว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

2. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับผู้บริโภคที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการย้อมสีสิ่งทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่เครื่องแต่งกายที่มีการออกแบบลายผ้าใหม่จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋าเป้ เสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม

2.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์และจัดทำแบบร่าง 4 ผลิตภัณฑ์

คณะปรึกษาและสมาชิกกลุ่มได้ระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อดำเนินการตามแนวทางนี้คือ การผสมผสานการสร้างลวดลายเทคนิค Eco-print ซึ่งเป็นเทคนิคเดิมของผู้ประกอบการ กับเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยการขีดที่เป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยการสร้างลวดลาย Eco-print บนเส้นยืน และการสร้างลวดลายเทคนิคการขีดบนเส้นพุ่งซึ่งส่งผลให้ลวดลายผ้าของกลุ่มยากต่อการเลียนแบบ เนื่องจากการทำ Eco-print เป็นเทคนิคที่ทำได้ง่ายและเป็นที่สนใจของกลุ่มผู้ประกอบการในขณะนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานในขั้นตอนนี้คือ ระดมความคิดเห็น (Focus Group) โดยใช้ที่ทำการกลุ่มเป็นสถานที่จัดการระดมความคิดเห็นการระดมความคิดเห็นสมาชิกกลุ่มเห็นด้วยกับแนวทางการปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับผู้บริโภคที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมด้วยการออกแบบผ่านแนวคิดมินิมอลและการย้อมสีสิ่งทอที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ใหม่เครื่องแต่งกายที่มีการออกแบบลายผ้าใหม่จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋าเป้ เสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์ใหม่เครื่องแต่งกายที่มีการออกแบบลายผ้าใหม่

2.2 การผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋าเป้ เสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม

คณะที่ปรึกษาและสมาชิกกลุ่มได้ระดมความคิดเห็นในการทำงานเพื่อจัดทำการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ พบว่ากลุ่มมีจุดอ่อนในการผลิตต้นแบบประเภทกระเป๋าเป้ที่มีการเย็บด้วยผ้าทอของกลุ่มกับหนังเทียม ซึ่งกลุ่มไม่มีอุปกรณ์หรือเครื่องจักรในการตัดเย็บดังกล่าว ที่ประชุมจึงมีมติให้จ้างผู้ประกอบการภายนอกเป็นผู้รับ

ตัดต้นแบบผลิตภัณฑ์ตามแบบที่กำหนด ส่วนการตัดเย็บผลิตภัณฑ์อื่นๆ ประกอบด้วยเสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม ที่ประชุมมอบหมายให้สมาชิกกลุ่ม เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ผ้าในแต่ละ Collection จะจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ประกอบไปด้วย กระเป๋าเป้ เสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม ดังผลการดำเนินงานแต่ละ Collection ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ กระเป๋าเป้ เสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม ลายม้าย่องนักเดินทาง ลายนาคเล่นน้ำ ลายภูพาน ลายทะเลดาว

ลายม้าย่องนักเดินทาง	ลายนาคเล่นน้ำ	ลายภูพาน	ลายทะเลดาว
			
			
			
			

2.3 การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

การวิเคราะห์ผลการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ กระเป๋าเบ้ เสื้อ ผ้าพันคอ และถุงย่าม ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และนำมาแปลความหมายดังนี้ 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด, 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก, 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง, 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย และ 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด ผลการประเมินแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางผลการประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ผลิตภัณฑ์	Collection 1		Collection 2		Collection 3		Collection 4	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ผ้าพันคอ	4.60	0.14	4.53	0.18	4.53	0.18	4.73	0.00
เสื้อ	4.60	0.14	4.70	0.14	4.53	0.18	4.53	0.38
ย่าม	4.33	0.40	4.47	0.55	4.27	0.23	4.47	0.29
กระเป๋า	4.60	0.14	4.8	0.18	4.53	0.18	4.60	0.14
รวม	4.53	0.13	4.62	0.15	4.46	0.13	4.58	0.11

คะแนนประเมินผลิตภัณฑ์ Collection 1 ลายม้าย่องนักเดินทางมีค่าเท่ากับ 4.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13 แปลความหมายได้ว่า ผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยรวมของ Collection มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนในระดับมากที่สุดประกอบด้วยผ้าพันคอ เสื้อและกระเป๋า

คะแนนประเมินผลิตภัณฑ์ Collection 2 ลายนาครเล่นน้ำ มีค่าเท่ากับ 4.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.15 แปลความหมายได้ว่า ผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยรวมของ Collection มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนในระดับมากที่สุดทุกผลิตภัณฑ์

คะแนนประเมินผลิตภัณฑ์ Collection 3 ลายภูพานมีค่าเท่ากับ 4.46 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13 แปลความหมายได้ว่า ผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยรวมของ Collection มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนในระดับมากที่สุดประกอบด้วย ผ้าพันคอ เสื้อและกระเป๋า

คะแนนประเมินผลิตภัณฑ์ Collection 4 ลายทะเลดาว มีค่าเท่ากับ 4.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.11 แปลความหมายได้ว่า ผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยรวมของ Collection มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนในระดับมากที่สุดประกอบด้วยผ้าพันคอ เสื้อและกระเป๋

ตารางที่ 4 ตารางสรุปผลการประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้ง 4 Collection

Collection	ค่าเฉลี่ย	S.D.
Collection 1 : ลายม้าย่องนักเดินทาง	4.53	0.13
Collection 2 : ลายนาคเล่นน้ำ	4.62	0.15
Collection 3 : ลายภูพาน	4.46	0.13
Collection 4 : ลายทะเลดาว	4.58	0.11
รวม	4.54	0.06

ตารางที่ 5 ตารางสรุปการประเมินแยกตามผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์	Collection 1	Collection 2	Collection 3	Collection 4	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ผ้าพันคอ	4.60	4.53	4.53	4.73	4.59	0.09
เสื้อ	4.60	4.70	4.53	4.53	4.59	0.08
ย่าม	4.33	4.47	4.27	4.47	4.38	0.10
กระเป๋	4.60	4.80	4.53	4.6	4.63	0.11

จากตารางที่ 2 และ 3 จะพบว่าคะแนนประเมินผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 Collection มีระดับการประเมินทั้งโครงการเท่ากับ 4.54 แปลว่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยรวมของ Collection มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดหรือมีความเหมาะสมในการผลิตเพื่อจำหน่าย โดยมี Collection ที่มีระดับคะแนนเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ Collection 2 : ลายนาคเล่นน้ำ Collection 4 : ลายทะเลดาว Collection 1 : ลายม้าย่องนักเดินทาง และ Collection

3 : ลายภูพาน ตามลำดับ หากนำค่าเฉลี่ยทุก Collection แยกตามประเภทของผลิตภัณฑ์ จะพบว่า ความเหมาะสมในการผลิตเพื่อจำหน่ายมีระดับคะแนนเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ผ้าพันคอ เสื้อ กระเป๋า และย้อม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

2.4 การแปรรูปผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย

ผู้วิจัยและกลุ่มดำเนินการผลิตผ้าที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการข้างต้น สำหรับนำไปแปรรูปและจัดจำหน่าย ผลการดำเนินพบว่ากลุ่มได้ดำเนินการทอผ้าที่ผสมผสานเทคนิคขีดและ Eco-print เพื่อใช้ในการจำหน่าย และนำผ้าย้อมแล้วมาแปรรูปเพื่อจำหน่ายโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้เองของกลุ่มตามต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าของผ้าทอพื้นบ้านได้ สอดคล้องกับ นินนาท อ่อนหวานและคณะ (2563) ที่ดำเนินงาน โครงการหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี “หมู่บ้านเชิงดอยใช้นวัตกรรมสร้างสรรค์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนการออกแบบและสร้างลายบนผ้าทอด้วยเทคนิค Eco-print ที่พบว่าการออกแบบและสร้างลายบนผ้าทอเทคนิค Eco-print การตัดเย็บเสื้อผ้าที่นำเอาชิ้นงานผ้าพิมพ์ลายด้วยเทคนิค Eco-print เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนที่สามารถตอบโจทย์ลูกค้าได้หลากหลายกลุ่มมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ วรภรณ์ บันเล็งลอยกัญญาณัฐ ทรวงถูก และพรพิริยา ลาดหนองซุ่น (2565) ที่ศึกษาเรื่อง การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าพิมพ์ลวดลายด้วยพืชพรรณไม้ พบว่าผ้าจากการพิมพ์ใบไม้สามารถนำมาการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยผ้า แนวมินิมอลเป็นเสื้อผ้ายูนิเซ็กซ์สามารถสวมใส่ได้ทั้งหญิงและชาย และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ Nuryawan Arif (2020) ศึกษาเรื่อง Eco-print on Recycle Paper and Fabric as Main Products of Business Development Program of Intellectual Property Campus of Universitas Sumatera Utara พบว่าข้อดีของผลิตภัณฑ์กระดาษและผ้าที่สร้างลวดลายด้วย Eco-print คือผลิตภัณฑ์ธรรมชาติโดยไม่มีสารเคมีสังเคราะห์และผลิตภัณฑ์มีความเฉพาะตนสามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้

3. การส่งเสริมการขายและการขายออนไลน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ผู้วิจัยและกลุ่มได้วางแผนในการส่งเสริมการขายและการขายออนไลน์ เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายตัวชี้วัดคือมียอดขายที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เมื่อเทียบจากผลประกอบการปี 2564 โดยเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางขายออนไลน์ โดย

ใช้ Facebook Fanpage และ Google Business Profile ทั้งนี้กลุ่มเลือกใช้งาน เฟสบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) เป็นช่องทางหลักในการขายออนไลน์ เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีพื้นฐานการใช้งาน Facebook และทางกลุ่มมี Facebook Fanpage ในชื่อ “คำบงแฮนด์คราฟ” เป็นช่องทางการขายออนไลน์เดิมอยู่แล้ว ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่ออกแบบมาสำหรับใช้งานในสมาร์ตโฟนที่ทุกคนในกลุ่มสามารถใช้งานได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวของกลุ่ม ด้วยเห็นว่ากลุ่มมีฐานลูกค้าอยู่แล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องสร้างช่องทางการขายอื่นๆ ในระหว่างนี้ เพียงแต่ต้องสร้างตัวตนของกลุ่มให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในโลกออนไลน์ โดยนำกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ (7C) เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารของกลุ่มในสื่อสังคมออนไลน์ โดยแบ่งออกเป็น 7 แบบด้วยกัน ตามที่ Mohammed, Fischer, Jaworski and Paddison (2004) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. ด้านบริบท (Context) กลุ่มและนักวิจัยได้กำหนดตราสัญลักษณ์ สีของแบรนด์ สีของตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร รูปแบบของตัวอักษร และแนวการถ่ายภาพ สำหรับการนำมาใช้ในสื่อสังคมออนไลน์ และใช้ในการสร้างการจดจำของแบรนด์ในกลุ่มลูกค้า

2. ด้านเนื้อหา (Content) กลุ่มและนักวิจัยได้มีการร่วมประชุมกลุ่มและกำหนดรายละเอียดเนื้อหาของแบรนด์ที่จะใช้ในการสื่อสารโดยกำหนดเนื้อหาเอาไว้ทั้งหมด 8 กลุ่มเนื้อหาดังนี้ 1) เนื้อหาเกี่ยวกับแนะนำ สินค้าและบริการ โปรโมชั่นของกลุ่ม 2) เนื้อหา รีวิวจากลูกค้า 3) เนื้อหาแนะนำลายปักของกลุ่มที่ออกแบบ 4) เนื้อหาแนะนำ ช่างปัก ช่างทอ ช่างตัดเย็บ ช่างย้อม ทีมผลิตวัตถุดิบ 5) เนื้อหาแนะนำ เส้นใย อุปกรณ์เทคนิคการปักผ้า 6) เนื้อหาแนะนำ ไข่มุก ในการทำ Eco-print 7) เนื้อหาแนะนำ วัตถุดิบในการย้อมผ้า 8) เนื้อหาเทคนิค การดูแลรักษาเสื้อผ้า Eco-print ผ้าฝ้าย ผ้าปัก เพื่อใช้ในการสื่อสารกับลูกค้าและนำเสนอตัวตนของแบรนด์

3. ด้านสังคม (Community) กลุ่มใช้ เฟสบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “คำบงแฮนด์คราฟ” เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารและใช้เฟสบุ๊กกลุ่ม “ไข่มุกสร้างสรรค์งานผ้า” ให้ผู้ใช้บริการกับผู้ใช้บริการเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานต่างๆ ซึ่งมีสมาชิกในกลุ่มโดยประมาณ 8,500 คน เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายให้รวดเร็วขึ้น

4. ด้านการตอบสนองต่อความต้องการส่วนบุคคล (Customization)

กลุ่มได้มีกำหนด บริการในการรับผลิตสินค้า Eco-print แปรรูปผ้า Eco-print และรับ ออกแบบลายปักผ้า ตามความต้องการของลูกค้า

5. ด้านการสื่อสาร (Communication) กลุ่มใช้ Facebook Fanpage ชื่อ “คำบางแฮนด์คราฟ” ในการสื่อสารเรื่องราวต่างของแบรนด์กับลูกค้า และใช้งาน Facebook Massager ในการตอบคำถามสื่อสารกับลูกค้าโดยตรง

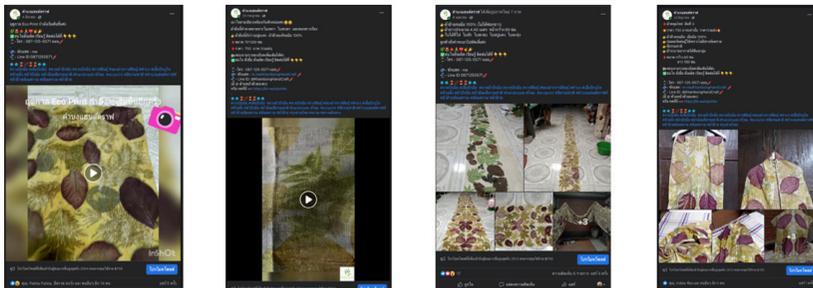
6. ด้านธุรกิจการค้า (Commerce) กลุ่มใช้ Facebook Fanpage ชื่อ “คำบางแฮนด์คราฟ” เป็นช่องทางหลักในการนำเสนอเนื้อหาการขายสินค้า และใช้งาน Facebook Massager ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสารเพื่อปิดการขาย ใช้งาน E-Banking เป็นตัวกลางในการชำระเงิน และใช้แพลตฟอร์มการขนส่ง สำหรับให้ ลูกค้าเข้ามาตรวจสอบพัสดุได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

7. ด้านการเชื่อมโยง (Connection) กลุ่มใช้ Google Business Profile เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกให้ลูกค้า ค้นหาข้อมูลสินค้าและบริการ และข้อมูลต่าง ของกลุ่มผ่าน Google Search และ Google Map ได้มากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ (7C) จะสำเร็จนั้นจะต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วย ทำให้เกิดผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นประกอบด้วย การมอบหมายผู้รับผิดชอบในการขายออนไลน์และการสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ การวางแผนการสร้างคอนเท้น (Content) สำหรับการสื่อสารของแบรนด์ การพัฒนาปรับปรุง ช่องทางการขายออนไลน์และช่องทางการสื่อสารของแบรนด์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใน Facebook Fanpage “คำบางแฮนด์คราฟ” และการส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า โดยผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีดังนี้

1) การมอบหมายผู้รับผิดชอบในการขายออนไลน์และการสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ โดยสมาชิกมีมติมอบหมายให้ประธานกลุ่มเป็นผู้บริหารจัดการ Facebook Fanpage ที่เป็นช่องทางหลักในการขายออนไลน์ ในการทำคอนเท้น การตอบคอมเม้น การตอบแชท และสรุปรายการสินค้าที่ลูกค้าสั่งในแต่ละวันให้กับฝ่ายแพคสินค้าและจัดส่ง และคณะทำงานที่เป็นคนรุ่นใหม่จำนวน 2 ท่านที่สามารถใช้สมาร์ตโฟนได้คล่อง ใช้ Google Business Profile ในการสร้างตัวตนในโลกออนไลน์โดยอัปเดตรูปภาพและผลงานต่างๆ ของกลุ่ม สมาชิก 3 ท่านทำหน้าที่ในการแพคสินค้าและจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า สมาชิก 1 เป็นฝ่ายการเงินและบัญชีของกลุ่ม

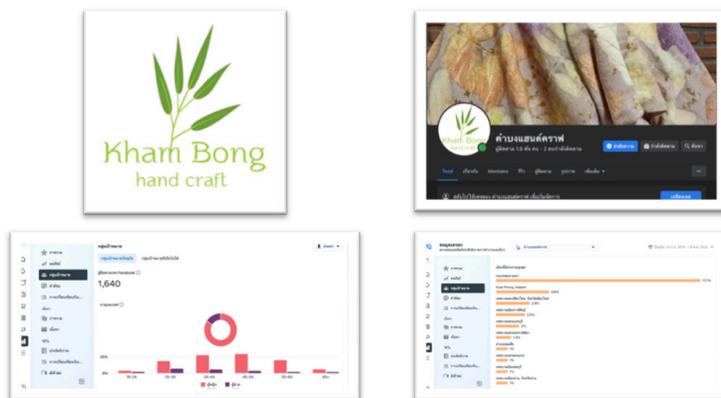
2) การวางแผนการสร้างเนื้อหา (Content) สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนสร้างเนื้อหาสำหรับสื่อสารให้กลับลูกค้า ซึ่งเดิมทางกลุ่มไม่ได้มีการวางแผนในเรื่องนี้ทำให้ลูกค้าไม่ทราบว่าทางกลุ่มสินค้าและบริการอะไรบ้าง โดยมีกลุ่มของเรื่องราวที่จะนำเสนอ ดังนี้ 1) แนะนำ สินค้าและบริการ โปรโมชัน ของกลุ่ม 2) รีวิว จากลูกค้าที่ซื้อ สินค้าและบริการ ของกลุ่ม 3) แนะนำ ลายปัก ของกลุ่มที่ออกแบบ 4) แนะนำ ช่างปัก ช่างทอ ช่างตัดเย็บ ช่างย้อม ทีมผลิตวัตถุดิบ 5) แนะนำ เส้นใย อุปกรณ์ เทคนิค การปัก 6) แนะนำ ไปไม้ ในการทำ Ecoprint 7) แนะนำ วัตถุดิบในการย้อมผ้า 8) เทคนิค การดูแลรักษา เสื้อผ้า Eco-print ผ้าฝ้าย ผ้าปัก และนำมาสร้างเป็นปฏิทินเนื้อหาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการสื่อสารของกลุ่มดังกล่าว อีกทั้งทางกลุ่มได้มีการปรับปรุงรูปแบบการเขียนเนื้อหาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดรูปแบบการเขียนออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เนื้อหา จากเดิมที่อธิบายเพียงสั้น ปรับให้ อธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ให้ครบถ้วน ชัดเจนทั้งขนาด ราคา ส่วนที่ 2 ช่องทางการติดต่อ จากเดิมที่เน้นให้ลูกค้าโทรสอบถาม เปลี่ยนเป็น การติดต่อทุกช่องทางที่ลูกค้าสามารถติดต่อได้ ทั้งทางโทรศัพท์ กล่องข้อความใน Facebook และ LINE Official Account (บัญชีธุรกิจ)

ภาพที่ 3 ผลการค้นหาจาก Google Search ที่สร้างจากGoogle Business Profile

3) การพัฒนาปรับปรุงช่องทางการขายออนไลน์และช่องทางการสื่อสารของแบรนด์ มีการดำเนินการโดยใช้ Facebook Fanpage เป็นช่องทางการขายออนไลน์หลัก ในการพัฒนาปรับปรุงทางกลุ่มเรียนรู้อการใช้ Business Suite เข้ามาช่วยในการบริหารเรื่องการสร้างเนื้อหาต่างๆ โดยกำหนดเวลาไว้ล่วงหน้าในการสร้างตามปฏิทินเนื้อหาที่ร่วมกันวางแผนเอาไว้ ทำให้มีเนื้อหาสำหรับสื่อสารกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และใช้ในการ

ตอบกระทู้ ตอบข้อความ และให้ข้อมูลต่างๆ กับลูกค้า พร้อมกับทำความเข้าใจกับสมาชิกทุกคนให้ช่วยเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่โพสต์ เข้ามาช่วยตอบกระทู้ กตัญญู ทำให้ Facebook Fanpage “คำบางแฮนด์คราฟ” มีการผลการดำเนินงานหลังการพัฒนาปรับปรุงดังนี้

ภาพที่ 4 Facebook Fan page ของกลุ่มหลังการปรับปรุง

ภายหลังการปรับปรุงทำให้ยอดผู้ติดตามจากเดิมมีผู้ติดตามจำนวน 946 หลังการปรับปรุงมีผู้ติดตาม 1,640 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในช่วงอายุ 45-54 ปี มีพื้นที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นในการพัฒนาช่องทางการสื่อสารของแบรนด์ทางกลุ่มใช้ Google Business Profile ในการอัปเดตข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล สินค้าและบริการ รวมถึงแผนที่การเดินทางของกลุ่ม ผ่าน Google ทำให้ลูกค้า ค้นหาของเราได้ง่ายขึ้นและใช้แผนที่เดินทางมายังที่ตั้งของกลุ่มได้ง่ายขึ้น

4) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ผลจากการวางแผนการสร้างเนื้อหา (Content) สำหรับการสื่อสารของแบรนด์และการพัฒนาปรับปรุงช่องทางการขายออนไลน์และช่องทางการสื่อสารของแบรนด์ โดยใช้ Facebook Fanpage “คำบางแฮนด์คราฟ” เป็นช่องทางหลักในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยใช้ Meta Business Suite เข้ามาช่วยบริหารจัดการ ทำให้การตอบโพสต์ ตอบคอมเม้น สดวกมากยิ่งขึ้นและใช้งาน Facebook Massager ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสารเพื่อปิดการขาย ที่จากเดิมเน้นที่เน้นการขาย ด้วยการให้ลูกค้าโทรสอบถามเพียงอย่างเดียว ทำให้มียอดขายที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น

5) การส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้า หลักจากกำหนดบทบาทให้สมาชิก 3 ท่านทำหน้าที่ในการแพคสินค้าและจัดส่งสินค้าให้กลับลูกค้าหน้าที่และแนะนำการใช้ Meta Business Suite ทำให้ทีมการแพคสินค้าและจัดส่ง ลดข้อผิดพลาด ในการจัดซื้อและที่อยู่ของลูกค้าได้ เนื่องจากทุกคนสามารถเข้ามาดูข้อมูล ของลูกค้าที่สั่งซื้อได้ผ่าน Meta Business Suite และสามารถแจ้งเลขที่พัสดุให้ลูกค้าทราบในทันที หลังจากจัดส่ง

โดยผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่าน Facebook Fanpage “คำบงแฮนด์คราฟ” ทั้งผลิตภัณฑ์เดิมและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ปรับปรุงขึ้นในเดือน มิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2565 ที่สรุปโดยฝ่ายற்றுญิกของกลุ่มแสดงดังตารางต่อไปนี้

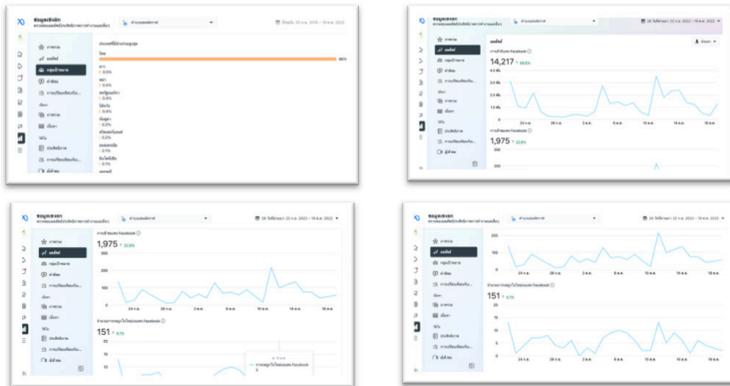
ตารางที่ 6 ตารางแสดงผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านเฟสบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) ทั้งผลิตภัณฑ์เดิมและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ปรับปรุงขึ้นในเดือน มิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2565 (หน่วย: บาท)

เดือน	รายได้	ค่าใช้จ่าย	กำไรสุทธิ	คงเหลือ
มิถุนายน	44,415.00	21,219.00	23,196.00	28,196.00
กรกฎาคม	23,420.00	9,085.00	14,335.00	37,068.00
สิงหาคม	35,850.00	22,314.00	13,536.00	50,594.00
กันยายน	29,935.00	20,420.00	9,515.00	60,109.00
เฉลี่ย	33,405.00	18,259.50	15,145.00	43,991.75

จากตารางข้างต้นจะพบว่ารายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และบริการของกลุ่มพบว่ามีค่าเฉลี่ย 20,000 บาทต่อเดือน และเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี พ.ศ.2564) พบว่าเพิ่มขึ้น 13,405 บาท คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 67.02 แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการขายและการขายออนไลน์ผ่านเพจของกลุ่มประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่กำหนดในตัวชี้วัด ทั้งนี้คาดว่าจะยอดขายจะเพิ่มขึ้นต่อไปต่อเนื่องไปจนถึงต้นปี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีเทศกาลและกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดและการแสดงสินค้าชุมชนที่มีจำนวนมากทั้งนี้ในระยะสั้น นอกจากนี้กลุ่มยังเข้าร่วมเพิ่มพูนความรู้และมีแผนการออกบูธแสดงสินค้าและเพิ่มเติมความรู้ด้านการตลาดอาชีพ การอบรม “STI for OTOP

Hybrid Training” ครั้งที่ 1 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2565 หลักสูตร Up Skill การสร้างแบรนด์ และการเขียนแผนธุรกิจ เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้ได้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2565 ณ ห้องหน้าเมือง ชั้น 3 โรงแรมเจริญธานี จังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังมีแผนการออกบูธแสดงสินค้าในงานประกวดโคกระบือ ในวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2565 และการออกบูธแสดงสินค้าในงานออนซอนภูพาน ในวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ณ ฟาร์มฮักอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จัดโดย อสมท.

ทั้งนี้การประเมินผลโครงการของสมาชิกกลุ่มและนักวิจัยในฐานะที่ปรึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกลุ่มค่างางแฮนด์คราฟประเมินการทำงานของทีมีวิจัยในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้กลุ่มส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและร่วมทำงานจริง ซึ่งเป็นแนวทางในการทำงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป สอดคล้องกับ Heru Dwi Waluyanto Waluyanto/ Listia Natadja and Ani Wijayanti (2021) ที่ศึกษาเรื่อง Exploration of Eco-Print Products Through Participatory Rural Appraisal and Service-Learning Method in Blitar Regency พบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ Eco-Print ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในกลุ่มเป้าหมายเป็นการเสริมพลังในการพัฒนาชุมชนเพื่อปรับปรุงสวัสดิการของตนโดยเฉพาะเยาวชนในการดำเนินการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

ภาพที่ 5 แผนภูมิภาพแสดงรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

แนวทางการติดตามและบำรุงรักษาพัฒนาการที่เกิดขึ้น ให้คงอยู่ต่อไป

แนวทางในการพัฒนาสินค้า กลุ่มควรวางแผนการผลิตสินค้าจากผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่พัฒนาขึ้นสู่การขายทั้งในการตลาดออนไลน์และในงานแสดงสินค้าเนื่องจากอายุของผลิตภัณฑ์ไม่มาก อาจจะมีการลอกเลียนแบบจากผู้ประกอบการรายอื่น อีกทั้งต้องนำรูปแบบการทำงานจากโครงการนี้พัฒนาลวดลายอื่นๆ ต่อไปอันจะเป็นการเสนอลวดลายและสินค้าใหม่ๆ เข้าสู่ตลาด

แนวทางการพัฒนากลุ่ม เพื่อให้กลุ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น กลุ่มจำเป็นต้องหาเครือข่ายในการนำเสนอสินค้าและบริการของตนเองไปยังเครือข่ายอื่นๆ ทั้งเครือข่ายผู้ผลิตผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายสถาบันการศึกษา เครือข่ายของรัฐและเครือข่ายที่สนับสนุนองค์ความรู้ ความรู้ งบประมาณ และเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามก็ดีที่กลุ่มควรเพิ่มพูนความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มโดยเฉพาะการบริการที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้น

แนวทางการขออนุญาตสนับสนุนเพิ่มเติมต่อหน่วยงานที่ให้ทุน แม้กลุ่มจะมีลวดลายผ้าผลิตภัณฑ์ใหม่ และมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นแล้วก็ตาม แต่หน่วยงานผู้ให้ทุนยังต้องการเห็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกลุ่มควรขอรับการสนับสนุนองค์ความรู้และที่ปรึกษาเพื่อช่วยพัฒนาสินค้าให้ได้รับมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง อาทิ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) หรือมาตรฐานตราสัญลักษณ์พระราชทาน เพื่อให้ผู้บริโภคและกลุ่มลูกค้ามีความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์

แนวทางการพัฒนาการขายออนไลน์ กลุ่มจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและสร้างตัวตนในโลกออนไลน์ให้ครบถ้วนทั้งสามช่องทางหลักในการขายออนไลน์ในปัจจุบัน ได้แก่ การขายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การขายสินค้าผ่านมาร์เก็ตเพลส และการขายสินค้าผ่านเว็บไซต์ของตนเอง และเรื่องที่สำคัญคือการดูแลกลุ่มลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าหรือมาใช้บริการของทางกลุ่ม ต้องวางแผนดูแล จัดโปรโมชั่น หรือนำเสนอสินค้าบริการเป็นพิเศษ ซึ่งสามารถผ่าน ไลน์ออฟฟิเชียลแอคเคาท์ (LINE Official Account) ในการดูแลกลุ่มลูกค้านี้ได้ และในระยะยาวควรวางแผนเรื่องการทำโฆษณาออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการพัฒนาผ้าทอและผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกลุ่มค่างงแฮนด์คราฟ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

เอกสารอ้างอิง

- จะไชยะ เจนะและคณะ. (2565). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ 7C ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเว็บไซต์ Noon.com. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์, 21(1): 137-150.
- ฐปณิต แก้วปานและคณะ. (2563). หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 22(2): 161-182.
- ณัฐริกันต์ ปิ่นจู่ไร. (ออนไลน์). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม: หลักการและแนวคิดสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2565, จาก <https://research.kpru.ac.th/sac/fileconference/542018-05-04.pdf>
- เทศบาลตำบลค่างง. (ออนไลน์). แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2561-2565. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2565, จาก http://khambong-ks.go.th/index.php?op=dynamic_content&id=13659.
- นินนาท อ่อนหวานและคณะ. (2563). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี “หมู่บ้านเชิงดอยใช้นวัตกรรมสร้างสรรค์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้งาน หมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ปาลิตา วังซ้าย. (สัมภาษณ์) ประธานกลุ่มค่างงแฮนด์คราฟ, กิตติธันต์ ญาณพิสิษฐ์ (ผู้สัมภาษณ์), 21 มิถุนายน 2565.

- พนาดร ผลัดสุวรรณ และธีระยุทธ์ เฟ็งชัย. (2565). การออกแบบเครื่องแต่งกายสตรี จากแรงบันดาลใจเครื่องสัมฤทธิ์บ้านเชียง. **วารสารศิลปกรรมและการออกแบบ แห่งเอเชีย**, 3(1): 86-106.
- รัถยานภิศ พละศึกและคณะ. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กระบวนการพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม. **วารสาร เครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**, 5(1), 211-223.
- วรารภรณ์ บันเล็งลอย กัญญาณัฐ ทรวงถูก และพรพิริยา ลาดหนองขุ่น. (2565). การ ออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าพิมพ์ลวดลายด้วยพืชพรรณไม้. **วารสารเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์และนวัตกรรม**, 1(1), 32-42.
- Nurcahyanti Desy and Septiana Ulfa. (2018). Handmade Eco Print as a Strategy to Preserve the Originality of Ria Miranda's Designs in the Digital Age. **MUDRA Journal of Art and Culture**, 33(3), 395 – 400.
- Nuryawan Arif. (2020). **Eco-print on Recycle Paper and Fabric as Main Products of Business Development Program of Intellectual Property Campus of Universitas Sumatera Utara** ใน Proceedings of the 4th International Symposium of Arts, Crafts & Design in South East Asia (ARCADESA). สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3807698#.
- Waluyanto Heru Dwi / Natadjaja Listia and Wijayanti Ani. (2021). **Exploration of Eco-Print Products Through Participatory Rural Appraisal and Service-Learning Method in Blitar Regency** ใน Proceedings of the 4th International Symposium of Arts, Crafts & Design in South East Asia (ARCADESA) สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2565, จาก https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3807698#

การวิเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบ
หัตถอุตสาหกรรมเพื่อจำแนกจุดอ่อน
สู่การออกแบบสร้างสรรค์ในอนาคต

ANALYSIS OF INDUSTRIAL CRAFTS DESIGN
FRAMEWORK TO IDENTIFY WEAKNESSES
FOR FUTURE CREATIVE DESIGN

กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค¹

Kittipong Keativipak¹

E-mail: Keativipak@yahoo.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Asst. Prof. Dr. Program in Industrial Crafts Design Faculty of Fine and Applied Arts Thammasat University

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ที่ทำการสร้างขึ้นสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปประเด็นชุดข้อมูลที่มีความสำคัญ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม แม้ว่าผลลัพธ์ของกรอบแนวคิดนี้จะมีเนื้อหาที่ครอบคลุม สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ตามหลักการทางวิชาการได้ แต่ยังคงมีข้อบกพร่องและจุดอ่อน ที่ต้องทำการแก้ไขเพื่อให้ให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้จุดอ่อนนั้นแบ่งไปด้วยกฎเกณฑ์และเงื่อนไข ที่นักออกแบบส่วนมากมองข้ามและไม่ได้พิจารณาให้ถี่ถ้วน ครอบคลุม อาทิวัตถุประสงค์ของการออกแบบสร้างสรรค์ เกณฑ์และเงื่อนไขของภาครัฐที่มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ความเข้าใจของผู้บริโภค หรือแม้กระทั่ง มุมมองของนักออกแบบที่มุ่งหวังเพียงความพึงพอใจของตนโดยมิได้สรุปได้ว่าเมื่อออกแบบสร้างสรรค์แล้วจะส่งเสริมหรือผลักดันผลงานนั้นไปในทิศทางใด กรอบแนวคิดที่ถูกทดลองสร้างขึ้นจึงเป็นเพียงชุดข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เบื้องต้นเพียงตอบสนองวัตถุประสงค์บางอย่างเท่านั้น การวิเคราะห์จุดอ่อนของกรอบแนวคิดนี้จะสามารถขยายมุมมองและเปิดกว้างชุดข้อมูลให้มีความหลากหลายและครอบคลุมมากขึ้นสำหรับนำไปใช้ ในทุกๆ ภาคส่วนที่มีความสำคัญ ผลักดันการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ด้วยภูมิปัญญาและใช้มิติทางวัฒนธรรม ได้อย่างเหมาะสมในสังคมยุคปัจจุบันมากขึ้น

คำสำคัญ: กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม, จุดอ่อน, การออกแบบสร้างสรรค์

ABSTRACT

This academic article has studied and analyzed the conceptual framework of industrial crafts design created to analyze, synthesize and summarize important datasets for designing industrial craft products. Although the conclusions of this conceptual framework are comprehensive and applicable to academic analysis, there are still flaws and weaknesses involving rules and conditions overlooked by designers (e.g., objectives of creative design, government criteria and conditions

related to promoting community product development, understanding of consumers or even perspective of a designer aiming at self-satisfaction in designing a product without concerning its contribution). Therefore, revisions must be made to make it more complete before it is implemented. Notably, the framework was only a dataset of primary analysis for responding to specific purposes. Accordingly, analyzing weaknesses would clarify and vary the comprehensive datasets for implementing in all important sectors and mobilizing product design in terms of wisdom and culture more appropriately in the present society.

Keywords: Industrial crafts design framework, Weaknesses, Creative design

บทนำ

กรอบแนวคิด หมายถึง การวางกรอบแนวความคิดหรือการวางกรอบแนวคิดทางทฤษฎี เป็นการนำแนวความคิดที่มีอยู่หรือทฤษฎีต่างๆที่มีอยู่มาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดประเด็นปัญหาให้แคบลง แคบลงจนเหลือจุดที่มีความละเอียดที่สามารถนำมาใช้ได้สูงสุด คือจุดที่มองเห็นประเด็นหรือสภาพปัญหาที่วิจัย อยู่ในรูปของตัวแปร เห็นถึงกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ทฤษฎีคือชุดของหลักการและคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยทำหน้าที่จัดระเบียบอย่างเป็นระบบ ในด้านความคิดเกี่ยวกับบางลักษณะที่คัดเลือกจากโลกแห่งประสบการณ์ความเป็นจริง ทฤษฎีครอบคลุมถึงข้อสมมุติฐานพื้นฐาน (Assumption) และความเป็นจริงที่ปรากฏ (Axiom) (โดยมิต้องพิสูจน์) รูปร่างของทฤษฎีประกอบด้วยข้อเสนอที่ประกอบขึ้นเป็นทฤษฎี อาจถือว่าเป็นกฎทางวิทยาศาสตร์ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้เพียงพอและยอมรับกันอย่างกว้างขวางหรืออาจถือว่าเป็นสมมุติฐาน ถ้ายังไม่สามารถพิสูจน์ได้ดีพอในกรณีทั้งสองดังกล่าว ข้อเสนอว่าทฤษฎีต้องสามารถนำไปทดสอบจากประสบการณ์แห่งความเป็นจริงและปรับปรุงได้เสมอ (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง, 2545: 90)

กรอบแนวคิดในการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม จึงเป็นเครื่องมือและกระบวนการในการสืบค้นข้อมูล การทบทวนวรรณกรรม (Review Literature) การวิเคราะห์ (Analysis) และการสังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อให้เข้าใจถึงตำแหน่งในการออกแบบสร้างสรรค์ที่

เหมาะสม อันมีความสำคัญในการนำไปใช้เป็นแนวทาง จำกัดแนวคิดที่เหมาะสม สร้างขอบเขต และกำหนดทิศทางในการออกแบบ ส่งผลสู่การต่อยอดพัฒนาแนวคิดทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม สามารถสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความหลากหลาย แต่ยังคงอยู่ในบริบทและภาพรวมขององค์ความรู้ โดยมีทฤษฎีและแนวคิดที่สามารถนำข้อมูลมาผนวกร่วมกันหลากหลาย เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการออกแบบได้อย่างเหมาะสม โดยกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม (Industrial Crafts Design framework) จึงต้องประกอบด้วยทฤษฎีต่างๆ การกำหนดประเด็นที่มีความสำคัญ ชุดของหลักการและคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาและสร้างสรรค์ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางความคิด ทัศนคติ ความอ่อนไหวทางอารมณ์ ความรู้สึก ความศรัทธาและชุดความเชื่อของคนในชนชาติอีกด้วย

จากแนวทางออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรมดังกล่าว จึงเป็นการแสวงหา จุดดี - จุดเด่น ภายในชาติ เพื่อทำการต่อยอดสร้างสรรค์และปรับใช้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาให้เกิดผลเป็นเชิงประจักษ์ในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำเป็นต้องอาศัยรากฐานทางศิลปะและการออกแบบ เนื่องจากวิชาการทางศิลปะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญอย่างหนึ่งในการริเริ่มสร้างสรรค์ กระบวนการ และถ่ายทอดความรู้ทางการออกแบบที่ก้าวหน้า อันสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทอื่นที่แตกต่างทางเศรษฐกิจได้อย่างกว้างขวาง การออกแบบหัตถอุตสาหกรรมจึงเป็นศาสตร์แขนงที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะเป็นศาสตร์ซึ่งผสมผสานระหว่างความรู้ ความเข้าใจในศิลปะและการออกแบบแขนงต่างๆ ไว้ร่วมกัน อีกทั้งยังสามารถผลักดันความคิดด้านเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชนชาติออกมาได้อย่างเด่นชัด ดังนั้นการพัฒนาและสร้างกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม (Industrial Crafts Design Framework) จึงมีความสำคัญ เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการศึกษา ออกแบบและพัฒนาผลงานหัตถอุตสาหกรรมได้อย่างเหมาะสม การนำเอาชุดทฤษฎีและหลักการต่างๆดังกล่าวมาเข้าสู่ขอบเขตการศึกษาข้อมูลและขอบเขตของการออกแบบ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งทำให้แนวคิดในการพัฒนานั้นแคบลง สามารถจับประเด็น หรือแก่นสำคัญในการคัดเลือกข้อมูล แนวคิด วิเคราะห์สิ่งตั้งต้นจากภูมิปัญญา วัฒนธรรม และนำมาใช้สร้างสรรค์ได้อย่างถูกวิธี รวมถึงสอดคล้องกับนัยยะชุดความเชื่อ มิติของ

ข้อมูลสังสมจากวัฒนธรรมที่ส่งผ่านวัตถุสิ่งของได้อย่างเหมาะสมได้ บทความวิชาการนี้ จึงเป็นแสดงผลกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม เพื่อให้เห็นถึงชุดข้อมูลที่มีความสำคัญจากการศึกษา วิจัย, การยกตัวอย่างการวิเคราะห์ และสังเคราะห์การนำชุดกรอบแนวคิดนั้นสู่การออกแบบหัตถอุตสาหกรรมในเชิงวิชาการ และการวิพากษ์ถึงข้อดีและจุดด้อย เพื่อเป็นแนวทางแห่งการปรับปรุงกรอบแนวความคิดนั้นให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป ในการนำไปใช้กับยุคสมัยทางสังคม และบริบทในปัจจุบัน

ซึ่งในการศึกษาและวิเคราะห์ชุดกรอบแนวความคิดนี้ ได้ผลลัพธ์จากการศึกษาข้อมูลจากภาคเอกสาร การเรียนการสอน ประสบการณ์และงานวิจัยต่างๆ ของผู้เขียน รวมถึงข้อมูลที่สำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายแขนง ที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการออกแบบหัตถกรรม, แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์, แนวคิดเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญา, แนวคิดเชิงปรัชญา และแนวคิดการส่งเสริมในการปรับทิศทางของการสร้างสรรค์ รวมถึงสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและตรงตามแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ สำหรับเป็นข้อมูลจำเพาะในการนำไปปรับใช้และพัฒนากรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม รวมถึงการนำกรอบแนวคิดไปใช้เป็นชุดข้อมูลและกำหนดแนวทางขอบเขตในการออกแบบและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม รวมถึงการสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาเชิงวิชาการ ซึ่งได้แบ่งตามประเด็นสรุปผลการศึกษาดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลสรุปการสร้างกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม จากการศึกษาข้อมูลจากภาคเอกสาร การเรียนการสอน ประสบการณ์ งานวิจัย และชุดข้อมูลที่สำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงการนำกรอบแนวคิดไปใช้เป็นชุดข้อมูลและกำหนดแนวทางสำหรับสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง เพื่อศึกษาชุดข้อมูล แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้เบื้องต้น ก่อนนำไปพัฒนา โดยได้สรุปเรียงตามการศึกษาดังนี้

1. การสร้างกรอบแนวคิดหัตถอุตสาหกรรมเบื้องต้น

ผู้เขียนได้ทำการประมวลจากบทความเรื่องพัฒนาด้านการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์โดยใช้กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม Industrial Crafts Design Framework (Grow-Reborn) (กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค, 2560:333 - 366) และศึกษาจากชุดข้อมูลทางวิชาการ งานวิจัย ผลงานทางการออกแบบ และประสบการณ์จากการเรียนการสอน ทั้งจากตัวผู้วิจัยและการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากส่วนต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งนี้จึงได้นำหลักการและชุดข้อมูลที่มีความสำคัญ มาทำการวิเคราะห์และสร้างเป็นกรอบแนวคิดหัตถอุตสาหกรรมเบื้องต้น และได้นำไปทดลองใช้ในการทำงานวิจัย การเรียนการสอน และใช้เป็นชุดข้อมูลและกำหนดแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม ซึ่งจากกรอบแนวคิดหัตถอุตสาหกรรมเบื้องต้นที่ได้ออกแบบและสร้างขึ้นนี้จะใช้เป็นชุดหลักการ กำหนดประเด็นข้อมูลสำหรับการศึกษาเริ่มต้น และทำการทดลองปฏิบัติให้ทราบถึงข้อบกพร่องและค้นคว้า ศึกษาชุดทฤษฎีเพิ่มเติมจากการดำเนินงานวิจัยเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านงานวิจัย ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม และการปฏิบัติงานกับหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน เพื่อปรับทิศทางของกรอบแนวคิดให้ชัดเจน ตรงประเด็นสำหรับนำไปใช้ออกแบบและพัฒนามากยิ่งขึ้น ผู้เขียนได้ทำการสร้างกรอบแนวคิดออกแบบหัตถอุตสาหกรรมเบื้องต้น ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญได้ 5 ข้อหลักดังนี้ (สรุปผลออกมาเป็น Diagram ดังภาพที่ 1)

- 1) ทำความเข้าใจในงานออกแบบสากล (สไตล์และความต้องการในสังคม)
- 2) รู้ลึก ศรัทธาในรากเหง้า ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม
- 3) การศึกษาเรียนรู้บริบททางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในชุมชน (ความชำนาญความสามารถของคนในชุมชน)
- 4) ลักษณะในการเปลี่ยนแปลงและความต้องการ / ความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานออกแบบศิลปหัตถกรรม
- 5) การรับรู้ ความเข้าใจและความรู้สึก (Kansei Design)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล ผลลัพธ์คือ“งานออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ที่มีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะรวมถึงมีกลิ่นอายทางวัฒนธรรม”

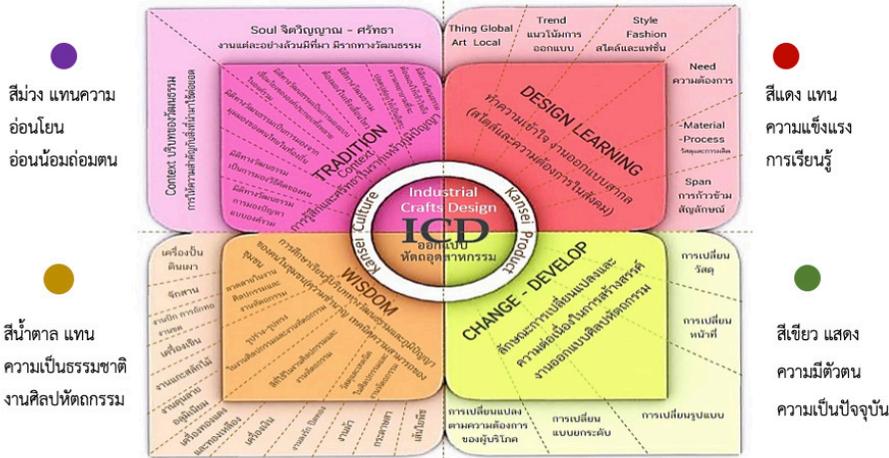
2. การรู้จักและศรัทธาในรากเหง้า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม

แนวคิดทางมิติทางวัฒนธรรม

- 1 มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองปัญหาแบบองค์รวม
- 2 มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองวิถีชีวิตของคน
- 3 มิติทางวัฒนธรรมที่เป็นการมองจากมุมมองของคนไทยในท้องถิ่น
- 4 มิติทางวัฒนธรรม เป็นการมองความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้งหลายในองค์รวม
- 5 มิติทางวัฒนธรรมต้องมองในเชิงเคลื่อนไหว
- 6 มิติวัฒนธรรมต้องมองให้เข้าใจถึงความพยายามที่จะปลดปล่อยให้เป็นอิสระ (ศิริวัฒน์ แสนเสริม. 2547 : 30-32)

1. ทำความเข้าใจในงานออกแบบสากล (สไตล์และความต้องการในสังคม)

- หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์
- ความต้องการทางด้านร่างกาย (หน้าที่ใช้สอย การใช้งาน หรือการรองรับกิจกรรมต่างๆของมนุษย์)
- ความต้องการทั้งทางด้านจิตใจ (ความมีคุณค่า ความงาม)
- การศึกษาแนวทางการออกแบบสากล, ความต้องการของสังคมหรือการศึกษาผลงานออกแบบใหม่ๆ
- แนวโน้มการออกแบบ (Trend)
- สไตล์ (Style) และ แฟชั่น (Fashion)
- การมองวัสดุอย่างเข้าใจและการเลือกใช้วัสดุในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

3. การศึกษาเรียนรู้บริบททางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในชุมชน (ความชำนาญ เทคนิค ความสามารถของคนในชุมชน)

- รูปแบบในงานศิลปหัตถกรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เน้นเกิดจากการสร้างสรรค์งานใน 2 ลักษณะคือ
1. การสร้างงานเพื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ
 2. การสร้างงานเพื่อประโยชน์ใช้สอย

องค์ประกอบในงานศิลปหัตถกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบ

1. ลวดลายในงานศิลปกรรมและงานหัตถกรรม
2. รูปร่างและรูปทรงในงานศิลปกรรมและงานหัตถกรรม
3. สีที่ใช้ในงานศิลปกรรมและงานหัตถกรรม
4. วัสดุและเทคนิคในงานหัตถกรรม (โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบแนวทางล้านนา คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549 : 10-14)

4. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรม

1. การเปลี่ยนวัสดุ
2. การเปลี่ยนหน้าที่
3. การเปลี่ยนรูปแบบ
4. การเปลี่ยนแบบยกระดับ
5. การเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของผู้บริโภค (แสงอรุณ รัตกสิกรและคณะ. 2551 : 283-284)
5. การรับรู้ ความเข้าใจและความรู้สึก (Kansei Design) "คินไซ (Kansei)" เป็นคำภาษาญี่ปุ่นซึ่งหมายถึง การแสดงความรู้สึกในมุมมองต่างๆเฉพาะบุคคลที่มีต่อสิ่งใดๆสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ โดยใช้ประสาทสัมผัสทางสายตา การได้ยิน, ความรู้สึก การได้กลิ่น หรือรสชาติ แนวทางคินไซ ถูกนำมาใช้ในขั้นตอนของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้แปลความรู้สึก ความประทับใจ และความต้องการที่มีต่อผลิตภัณฑ์ให้เป็นแนวทางการออกแบบหรืออยู่ในรูปแบบคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ (Product Properties) กล่าวคือเป็นแนวทางและทฤษฎีการออกแบบ ที่ใช้ความรู้สึก การสัมผัส การรับรู้ได้ยิน หรือใช้ความสามารถในการมองเห็นเพื่อจินตนาการ (กุศล พิมพินธุ์ศรี. 2554)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม (Industrial Crafts Design framework) เบื้องต้น จากการค้นคว้าศึกษาชุดข้อมูลทางวิชาการ งานวิจัย ผลงานทางการออกแบบ และประสบการณ์จากการเรียนการสอน
ที่มา: กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. 2560 : 333-366

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม (Industrial Crafts Design framework) เบื้องต้น เพื่อใช้เป็นชุดข้อมูลและประเด็นการศึกษา สำหรับการออกแบบและสร้างสรรค์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจในงานออกแบบสากล (สไตล์และความต้องการในสังคม)

การทำความเข้าใจในงานออกแบบและงานออกแบบสากล ถือเป็นเรื่องแรก ที่ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึง เพราะนักออกแบบต้องเข้าใจและทราบถึง สิ่งที่ตนเองมีความประสงค์ จะศึกษาและออกแบบ (เป็นการตั้งคำถามในงานออกแบบ) ว่าสิ่งที่ต้องการนั้น ทำอะไร ทำเพื่อใคร ที่ไหน ทำไมและคาดหวังต่อผลลัพธ์อย่างไร ซึ่งเป็นผลที่คาดว่าจะได้รับในการออกแบบ ดังนั้น การวางแผนในการออกแบบ การทำความเข้าใจในงานออกแบบ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของทุกสิ่งในการดำเนินงานเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาและผลงานออกแบบสร้างสรรค์ที่ต้องการการทำมาความเข้าใจในงานออกแบบ ก็เปรียบเสมือนขอบเขตของการศึกษาข้อมูล การศึกษาการสำรวจ การวิเคราะห์แนวทาง แนวโน้มและทิศทางของงานออกแบบ เพื่อทำการศึกษาเข้าสู่แนวคิดของการออกแบบ ให้ผู้ออกแบบได้นำข้อมูลเหล่านั้นนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาทางออกแบบ และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดียิ่งขึ้น, มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต, เรียนรู้ศึกษาและปรับปรุงวิธีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและสามารถแข่งขันกับตลาดได้, มีความเข้าใจพื้นฐานทางสังคมและความสัมพันธ์ของมนุษย์เป็นหลัก รวมถึงเป็นนักสังเคราะห์ที่สามารถผลิตงานออกแบบเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับการใช้งานของสภาพสังคมนั้นๆ (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548 : 67)

2. การรู้สึกและศรัทธาในรากเหง้า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม

เป็นการศึกษาชุดข้อมูลทางวัฒนธรรม ชุดความเชื่อ กล่าวคือก่อนที่ผู้ออกแบบ จะทำการวิเคราะห์ หรือหาแนวทางในการพัฒนางานออกแบบหัตถอุตสาหกรรม สิ่งผู้ออกแบบจะต้องทำการเรียนรู้และเข้าใจ ให้ลึกซึ้ง นั่นคือ ความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก ความศรัทธาในสิ่งที่ศึกษา เนื่องจากการนำรากเหง้า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ ผู้ออกแบบต้องทำการศึกษาที่มา คดีรากเหง้า บริบททางสังคมและวัฒนธรรมให้ถ่องแท้เสียก่อน ก่อนนำไปพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งชุดข้อมูลนี้จะมีความสัมพันธ์ กับแนวคิดวัฒนธรรมที่ส่งผ่านวัตถุสิ่งของ

(Material Culture) ที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น โดยเป็นการศึกษาวัตถุเพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรม ค้นหาชุดความเชื่อ แนวความคิด ทศนคติ ของชุมชนหรือสังคม ณ ช่วงเวลาที่ผลิตสิ่งของวัตถุชิ้นนั้นๆ โดยมีสมมุติฐานว่าสิ่งของวัตถุที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นนั้นสามารถสะท้อน, ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ทั้งทางตรงและทางอ้อม, ความเชื่อของบุคคล ผู้สร้าง ผู้ซื้อ หรือผู้ใช้สอยและสามารถขยายไปสู่การทำความเข้าใจสังคม ที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ด้วย

3. การศึกษาเรียนรู้บริบททางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในชุมชน (ความชำนาญ เทคนิคความสามารถของคนในชุมชน)

ในการศึกษาเรียนรู้บริบททางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในชุมชน เป็นการเรียนรู้ข้อมูลต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของวัสดุ (จากธรรมชาติหรือวัสดุดั้งเดิม) วิธีการ รูปแบบงานหัตถกรรมไทย และขั้นตอนต่างๆในการสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมนั้นๆ ให้ถ่องแท้ การเข้าใจคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะของวัสดุ การนำวัสดุไปแปรรูปและนำไปใช้ การเข้าใจวิถีคิด การเข้าใจกรรมวิธีการสร้างสรรค์ ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนได้ผลงานหัตถกรรม สิ่งนั้นจะเป็นตัวแปรของแนวคิด ให้สามารถต่อยอดในการออกแบบได้ การเรียนรู้เทคนิคและภูมิปัญญางานศิลปหัตถกรรมจะสามารถทำให้เราแทรกซึมไปในกระบวนการความคิดในทุกช่วงของการสร้างสรรค์ สามารถคัดเลือกเทคนิคเฉพาะส่วนหรือเป็นภาพรวมนำมาใช้ต่อยอด ตราบใดที่เราเข้าใจกระบวนการ ก็จะสามารถนำข้อมูลหรือองค์ความรู้นั้นมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

4. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรม

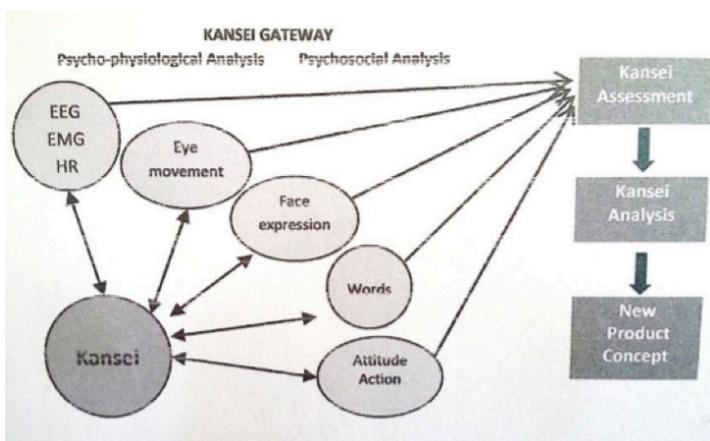
ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรม คือเงื่อนไขประการหนึ่งของชุดข้อมูล ที่จะทำให้การสร้างสรรค์ต่อยอด ทิศทาง และกระบวนการพัฒนา ให้เกิดความต่อเนื่องที่เหมาะสม โดยลักษณะการพัฒนาสร้างสรรค์จะมีวิถีคิด และแนวทางที่หลากหลาย แต่การนำไปใช้ให้เกิดความเหมาะสม และไม่หลุดจากเงื่อนไขสำคัญจนเกิดความคลาดเคลื่อน เกิดการนำไปใช้พัฒนาในทิศทางที่ไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดผลทางด้านลบมากกว่าด้านบวก ทำให้ผลงานที่ได้รับการสร้างสรรค์นั้น ขัดแย้งกับกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมทั้งหมด ดังนั้นผู้ศึกษาควรตระหนักและเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมให้มาก

เพื่อที่สามารถนำไปออกแบบสร้างสรรค์ ในทิศทางที่ควรจะเป็นและสอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งเป้าประสงค์ไว้ เนื่องจากในสภาวะที่บ้านเมืองเกิดความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกนั้น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจากเดิมที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชาวบ้านในชนบท ก็มีโอกาสจะด้านทานหรือแม้แต่จะหยุดนิ่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ในความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ลักษณะในการออกแบบศิลปหัตถกรรมก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปเพื่อตอบสนองผู้บริโภคในยุคสังคมปัจจุบัน เช่นการเปลี่ยนแปลงวัสดุ การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ การเปลี่ยนแปลงให้เกิดการยกระดับ หรือการเปลี่ยนแปลงตามผู้บริโภค ทั้งนี้ไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดก็ตาม ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นขัดต่อชุดความเชื่อ ขัดต่อวัฒนธรรม หรือส่งผลกระทบต่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ออกแบบและพัฒนาต้องตระหนักต่อผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมวงกว้าง และทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนในอนาคต

5. การรับรู้ ความเข้าใจและความรู้สึก (Kansei Design)

ภายหลังจากการพัฒนา สร้างสรรค์และออกแบบผลงานหัตถอุตสาหกรรมเป็นที่เสร็จสิ้น (หรืออยู่ในระหว่างกระบวนการออกแบบและพัฒนา) ขั้นตอนต่อมาคือการศึกษาระบบ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ ความเข้าใจและความเหมาะสมของผลงานที่ได้เปรียบเสมือนการประเมินคุณ ภาพของผลงาน เพื่อให้ทราบถึงความน่าสนใจ และความ รู้สึกต่อผลงานออกแบบ โดยใช้หลักการคันไซ (Kansei Design) เนื่องด้วย ผลงานทางการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมมิใช่เป็นเพียงการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั่วไป แต่มีความเกี่ยวพันถึงชุมชน วิถีชีวิต รากเหง้า ภูมิปัญญา คติความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม กระบวนการคิดของคันไซ เป็นแนวทางที่ได้จากการสังการของสมอง เพื่อให้ได้แนวคิดที่ต่างออกไปจากแนวคิดเดิม ซึ่งในแนวคิดนั้นอาจจะมีหลายด้านได้เสมอ (ไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดเชิงบวกเพียงด้านเดียว) ซึ่งอยู่ที่นักออกแบบจะตีความและนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ กระบวนการคิดของคันไซเป็นกระบวนการคิดของสมอง ที่มีจุดเริ่มต้นจากรสนิยม ความพอใจ ภูมิใจ (Taste) และกลิ่น (Smell) จากการรับรู้ ส่งต่อไปยังความสามารถในการมองเห็น จินตนาการ วิสัยทัศน์ (Vision) และการรับรู้ได้ยิน โสตประสาทในการได้ยิน (Hearing) ทั้งหมดจะถูกประมวลขึ้นไปสู่ความคิด เช่น ดีเหมาะสม-ไม่เหมาะสม, สบาย-ไม่สบายหรือ แข็งแรง-ไม่แข็งแรง เป็นต้น

โดยการวัดแนวคิดวิธีแบบคันไซนี้ สามารถหาตัวชี้วัด ที่สามารถสรุปผลได้ อย่างชัดเจนเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบได้หลากหลายวิธี (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 Kansei Gateway

ที่มา : Lokman & Nagamachi, (2009)

จากภาพที่ 2 ทำให้ทราบถึงกระบวนการแปรผลแนวคิดการออกแบบของคั่นไซ ได้อย่างชัดเจน โดยแนวคิดนี้สามารถใช้หลักการแปรผลได้หลากหลายวิธีด้วยกันดังนี้

1. การใช้เครื่องมือวัดทางสมอง โดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ เช่น เครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง การตรวจอียีจี Electroencephalography: EEG) เป็นการรับรู้เชิงลึกจากสมองโดยตรง

2. การรับรู้จากการเคลื่อนไหวทางสายตา การมอง (Eye Movement)
3. การรับรู้จากการแสดงออกทางสีหน้า (Face Expression)
4. การรับรู้จากคำพูด (Word)
5. การรับรู้จากทัศนคติ การกระทำ การแสดงออก (Attitude Action)

ซึ่งการส่งถ่ายข้อมูลทั้ง 5 ด้านนี้ สามารถนำผลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประเมินแนวทางในการนำไปวิเคราะห์ เพื่อหาผลสรุป แล้วแปรผลเป็นแนวทางและแนวคิดการออกแบบใหม่ได้ในอนาคต โดยนักออกแบบจะสามารถนำผลที่ได้ ไปใช้เป็นแนวคิดสร้างสรรค์ผลงานออกแบบที่มีความแตกต่างออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้ว่าสามารถตีความเพื่อใช้ในการออกแบบในทิศทางใด แบบใดจึงมีความเหมาะสม (กุศล พินาพันธุ์ศรี, 2554)

ตัวอย่างการนำกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมเบื้องต้น ไปใช้เป็นชุดข้อมูล และกำหนดแนวทาง ในการออกแบบชุดเก้าอี้ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปกรรม ล้านนา (LAN-THREE)

แนวคิดของการออกแบบคือ การออกแบบและพัฒนาชุดเก้าอี้พักผ่อนสามที่นั่ง สามารถแยกออกไปเป็นสามทิศทาง เป็นการจัดองค์ประกอบที่สวยงาม มีเอกภาพ มีสัดส่วน และความสมดุลเพื่อให้เกิดรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ น่าสนใจ แต่ยังคงไว้ซึ่งประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ตามหลักทฤษฎีการออกแบบเครื่องเรือน ให้รองรับกิจกรรมในการใช้งาน โดยการออกแบบมีโตะกลางเป็นจุดศูนย์กลาง ลักษณะการออกแบบจะใช้วัสดุเส้นใยพืช ผักตบชวาและการจักสานส่วนของพื้นที่นั่งทางด้านบน ให้เกิดเป็นรูปทรงและลวดลายตามแนวทางแรงบันดาลใจ (จากตัวหิงาล้านนา) ส่วนลักษณะการดุนลายอลูมิเนียมนำมาประดับรอบตัวฐานทางด้านล่างของชุดที่นั่ง (ลวดลายเครือเถา จากลวดลายพันธุ์พฤกษา) เป็นการนำเอาวัสดุศิลปหัตถกรรมที่ต่างชนิดกัน รวมถึงภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานแตกต่างกัน แต่มีคุณค่าและความงามมาประยุกต์ใช้ ให้เกิดแนวทางการคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่นให้มีรูปแบบที่นำไปพัฒนาและต่อยอดทางความคิด รวมถึงความร่วมมือกันระหว่างชุมชนในการผลิตชิ้นงาน

ผลการศึกษาชุดข้อมูลและกำหนดแนวทางการพัฒนาสามารถอธิบายตามกรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมเบื้องต้น (Industrial crafts design framework) ได้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจในงานออกแบบสากล (สไตล์และความต้องการในสังคม) ผลการวิเคราะห์การออกแบบสร้างสรรค์จากการใช้กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม

1.1 เครื่องเรือนเป็นลักษณะสไตล์ล้านนาร่วมสมัย เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์ สืบสานรูปแบบของไทยล้านนา แต่ยังคงคำนึงถึงรูปแบบในงานออกแบบให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย โดยในการออกแบบจะเน้นถึงลักษณะความงามของการผลิต วิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ชีวิตและความ เป็นอยู่ของสังคมในชุมชน เป็นการนำเอาตัวหิงาล้านนามาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการ

พัฒนา แต่ปรับให้รูปร่างรูปทรงที่เกิดขึ้นแปลกใหม่ สามารถใช้งานและตกแต่งพื้นที่ได้ การออกแบบได้มีการแบ่งสัดส่วนและการจัดองค์ประกอบให้สอดคล้องกับการนำเอาวัสดุที่เลือกใช้ คือวัสดุเส้นใยพืชผักตบชวาและการดุนลายอลูมิเนียมมาใช้ตกแต่ง เป็นวัสดุปิดผิวให้เกิดความงามที่ชัดเจน

1.2 การออกแบบเครื่องเรือนจะมีลักษณะการปล่อยพื้นที่ว่างบางส่วน เพื่อให้มองเห็นลักษณะ โครงสร้างของตัวเครื่องเรือนและโครงสร้างหยาบขนาดต่างๆ ที่อยู่ภายใน เนื่องจากในการออกแบบต้องการให้มี ส่วนที่ลดทอนความแข็งกระด้างของรูปทรง และเป็นการลดความแน่นของลวดลายที่ทำการดุนลายอลูมิเนียม ไม่ให้เห็นถึงลวดลายที่มากจนเกินไป โดยลักษณะดังกล่าวเป็นการออกแบบพื้นที่ว่างของเครื่องเรือน เพื่อเป็นการลดความหนาแน่นของความแข็งกระด้างได้ ซึ่งในส่วนของ การปล่อยพื้นที่ว่างนั้นยังคงทำการออกแบบให้ เป็นลักษณะตัวเหงา ที่เห็นเพียงมิติขอบนอกเท่านั้น เว้นและปล่อยพื้นที่ว่างให้เป็นรูปตัวเหงาเพื่อมองเห็นถึง ลักษณะโครงสร้างที่อยู่ภายในได้ โดยการออกแบบได้ใช้วัสดุหยาบหลายขนาด ทำการเจาะรูแล้วสอดหยาบเส้น เล็กให้เป็นขึ้นเดียวกัน เพื่อให้รูปทรงที่ได้ของโครงสร้างภายในคล้ายกับตะกร้า ดังนั้นในการออกแบบโครงสร้าง ภายในจึงต้องพิถีพิถันในการผลิต เพื่อให้เมื่อเว้นหรือปล่อยพื้นที่ว่างนั้น จะเห็นถึงความงามของโครงสร้างได้อย่างชัดเจน และเป็นแนวเส้นระนาบเดียวกันได้อย่างสวยงาม

1.3 ด้านล่างมีการออกแบบขายื่นออกมาเล็กน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดความผิดเพี้ยนไปจากแบบเดิม เนื่องจากการวางอาจะมีพื้นที่ไม่เรียบ ทำให้เวลานั่งจะไม่มั่นคง จึงทำการแก้ไขปัญหา โดยขาแต่ละส่วนทำหน้าที่ เป็นตัวรับน้ำหนักทั้งสิ้นที่สุด ทำให้พื้นที่ไม่เรียบเสมอกันสามารถจัดวางได้ และไม่เกิดอันตรายขณะเวลาใช้งาน

2. รู้ลึกศรัทธาในรากเหง้า ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม

2.1 เลือกใช้วัสดุเส้นใยพืชผักตบชวาชนิดเกลียวในการออกแบบ เพื่อให้การจักสานผักตบชวานั้นออกมามีมิติความถี่ ลวดลายที่มีความประณีต ละเอียดและมีความหนาแน่นของการสาน เห็นถึงรูปร่าง รูปทรงที่ชัดเจนของตัวเหงาได้ ใช้การมัดย้อมทำสีของผักตบชวาสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม และการออกแบบเลือกใช้สีน้ำตาลแดงในการย้อมผักตบชวาให้กับเครื่องเรือนในส่วนของที่นั่ง สืบจากแท้จริงแล้วสีแดงและสีดำเป็นสีที่เป็นเอกลักษณ์ในงานศิลปกรรมและงานหัตถกรรมของชาวล้านนา เป็นสีที่บ่งบอก

และแสดงถึงศรัทธาอันแรงกล้าในพุทธศาสนาของชาวล้านนา แต่ในการออกแบบจำเป็นต้องเลือกสีที่สามารถทำการออกแบบได้และยังคงเอกลักษณ์ในส่วนดังกล่าวไว้ สีน้ำตาลแดงจึงเป็นสีที่ยังคงมีเฉดของสีแดงและสีดำเจือปนอยู่ทั้ง 2 สี เพื่อให้สามารถเข้าสู่การออกแบบในสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

2.2 การคูณลายอลูมิเนียมใช้ลวดลายเครือล้านนา ที่ได้พัฒนามาจากลวดลายพันธุ์พฤกษา มาใช้ในการออกแบบ โดยลวดลายดังกล่าวส่วนมากจะเป็นลายดอกไม้ ใบไม้ เป็นกลุ่ม พร้อมทั้งลวดลายประดิษฐ์เป็นแถบปลิวประกอบ ซึ่งลวดลายดังกล่าวเป็นลักษณะเด่นของลวดลายล้านนาที่ได้อิทธิพลจากลวดลายประดับแบบจีน และในการออกแบบลายยังมีดอกบัวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเนื่องจากดอกบัวเป็นดอกไม้มงคล แสดงถึงความบริสุทธิ์ ความสมบูรณ์ และความเจริญเติบโต อีกทั้งยังเป็นลวดลายสื่อได้ถึงธรรมชาติที่มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรม และลักษณะการทำงานของชุมชนชนกนบ้านวัลลายแบบดั้งเดิมอีกด้วย โดยการทำสีวัสดุอลูมิเนียมจะเป็นลักษณะของการรมดำ เป็นการเน้นให้เกิดความงามตามรอยการคูณลายและขัดเงาส่วนที่มีความมันวาวให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงเนื้อของตัววัสดุได้อย่างเต็มที่

2.3 การออกแบบในสไตล์ล้านนาใช้ลักษณะโครงสร้างและความงามของตัวheng มาเป็นแรงบันดาลใจ เนื่องจากตัวhengจะมีลักษณะของศิลปะที่มีเอกลักษณ์เด่นชัด มีการจัดเรียงตัวและมันตัวจากจุดศูนย์กลาง วนกันรอบตัวรัศมีของวงกลมทำให้เกิดความรู้สึกที่น่าค้นหาและน่าสนใจ ซึ่งตัวhengในลายไทยนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของรูปทรงนกสามตัว เป็นลายที่ถูกวางอยู่ด้านหลังตอนล่าง จะมีลักษณะโครงสร้างขมวดกันหอยคว่ำหน้าลง ปลายยอดชูตั้งขึ้นทำหน้าที่เป็นฐานเป็นตัวรองรับกบและด้วยยอดของลายกนก ซึ่งสอดคล้องกับบริบทที่ทำหน้าที่เป็นฐาน เป็นที่รองรับน้ำหนักเหมาะสมกับการออกแบบกับเครื่องเรือน โดยตัวhengรวมถึงงานศิลปกรรมและงานหัตถกรรมส่วนใหญ่ในศิลปะล้านนานั้นจะมีลักษณะที่เด่นชัดคือรูปร่าง รูปทรงจะมีลักษณะที่ อ้วนและกลมมน เพื่อแทนความอึดอุมอดมสมบูรณ์ของชนชาวล้านนา เสมือนการได้อยู่ร่วมกับธรรมชาติ ซึ่งรูปทรงที่ปรากฏเด่นชัดคือรูปทรงในงานประติมากรรมงานปูนปั้นตามวัดวาอาราม เป็นต้น

2.4 โครงสร้างเครื่องเรือน เล่นระดับให้มีความสูง - ต่ำ การลดล้นของที่นั่งให้เป็นมิติ ไม่เท่ากัน สอดคล้องกับแนวทางของศิลปะล้านนาในการพัฒนางานออกแบบที่จะมุ่งเน้นรูปทรงที่ปรากฏ เป็นลักษณะของการมองไกลเพื่อความเด่นชัดมากกว่ารายละเอียด

ความถูกต้องของเรื่องสัดส่วน กล่าวคือเป็นการมองไกลเพื่อความเด่นชัด ซึ่งเรียกว่า Long Shot โดยงานทางด้านประติมากรรมล้านนาจะสนใจเรื่องของฟอร์มมาก กว่าความถูกต้องทางกายภาพ ทำให้การออกแบบสามารถดึงบริบทดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาให้มีจุดเด่นแปลกใหม่และน่าสนใจได้ อีกทั้งลักษณะรูปแบบทางสถาปัตยกรรมล้านนานั้น จะมีลักษณะการออกแบบเป็นแบบ Human Scale คือจะไม่มีขนาดใหญ่โตมโหฬาร มีลักษณะการออกแบบที่ใกล้ชิดกับมนุษย์ ซึ่งเป็นบุคลิกที่สำคัญของชาวล้านนา ซึ่งมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมคลาสสิกอย่างจีน อินเดีย หรือแม้แต่ นครวัด ที่เรียกว่า Imperial Scale ที่เน้นความใหญ่โตในการออกแบบ ในการออกแบบทำการเล่นมิติ สูง – ต่ำ ออกเป็นสามส่วน ซึ่งแต่ละที่หนึ่งจะมีขนาดความสูงที่ไม่เท่ากันแต่ยังคงสัดส่วนที่เป็นมาตรฐาน สามารถนั่งได้ตามหลักการของกายภาพสรีระของมนุษย์ ซึ่งขนาดความสูงที่ได้ออกแบบนั้นจะมีทั้งหมดสามระดับคือ ขนาดความสูง 35 ซม., ขนาดความสูง 40 ซม.และ ขนาดความสูง 45 ซม.

3. การศึกษาเรียนรู้บริบททางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในชุมชน (ความชำนาญความสามารถของคนในชุมชน)

3.1 วัสดุและกลุ่มชุมชนที่ใช้ในการทดลอง ในการออกแบบสร้างสรรค์ครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 2 กลุ่มได้แก่

1) ศูนย์ศิลปหัตถกรรมบ้านถวาย ต.บ้านถวาย อ.หางดง จ.เชียงใหม่ มาเป็นแหล่งความรู้ เนื่องจากที่ศูนย์ศิลปหัตถกรรมบ้านถวาย มีการผลิตงานศิลปหัตถกรรม การผลิตเครื่องเรือนที่ใช้ผักตบชวาเป็นวัสดุหลักในการผลิตงานอย่างมากจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และจัดจำหน่ายสินค้าจากผักตบชวาที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งผักตบชวาเป็นวัชพืชประเภทลอยน้ำมีความคงทนต่อดินฟ้าอากาศและมีการแพร่พันธุ์เจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ในปัจจุบันมีผักตบชวาล่องกระจายไปตามแม่น้ำทั่วไป และขยายพันธุ์เป็นจำนวนมาก อันเป็นปัญหา อุปสรรคต่อการคมนาคมทางน้ำและการระบายน้ำทางชลประทาน แต่วัชพืชน้ำอย่างผักตบชวาก็สามารถนำมาแปรรูปเป็นวัสดุเส้นใยพืชจากธรรมชาติที่ดีเยี่ยมเช่นเดียวกัน เนื่องจากสามารถนำไปใช้ทำงานหัตถกรรมเครื่องจักสานได้

2) ศูนย์ศิลปหัตถกรรมงานคุณลายเครื่องเงินและอลูมิเนียม ถ.วัลลาย ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ มาเป็นแหล่งความรู้ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาเครื่องเงินวัลลายเป็น

กลุ่มศิลปหัตถกรรมผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน ซึ่งปรากฏหลักฐานตั้งแต่ครั้งพญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ และได้มีความสัมพันธ์อันดีกับเมืองพุกาม จึงมีการเจรจาขอช่างฝีมือมายังเมืองเชียงใหม่เพื่อฝึกเป็นอาชีพเสริมให้กับประชาชน ด้วยเหตุนี้เองทำให้เชียงใหม่มีช่างหัตถกรรมพื้นบ้านที่ได้รับการฝึกฝน และมีการสืบทอดต่อกันมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำเครื่องเงินของช่างบ้านศรีสุพรรณผู้ดีชั้นเงิน จะสลักลวดลายบนชิ้นเงิน เป็นช่างในคุ้มหลวงเมืองเชียงใหม่ในอดีตและได้นำมาถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องให้ลูกหลานจนสามารถเป็นช่างฝีมือ จนเป็นที่ได้การยอมรับมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นผลิตภัณฑ์เครื่องเงินและอลูมิเนียมในถนนวัวลาย จึงถือว่าเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องเงินและอลูมิเนียม ที่ขึ้นชื่อว่ามี ความสวยงาม เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงระดับประเทศ ซึ่งในปัจจุบันผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสินค้าของเครื่องเงินและอลูมิเนียม ในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น จึงมีความต้องการพัฒนาและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปลักษณะไปตามยุคสมัย เพื่อเพิ่มความสนใจต่อผู้บริโภคในปัจจุบัน เช่นเดียวกัน

3.2 การออกแบบเครื่องเรือน ใช้การจักสานแบบขัดลายหนึ่งในการออกแบบ เพื่อให้เครื่องเรือนนั้นมีความแข็งแรงของโครงสร้าง อีกทั้งในการออกแบบส่วนที่เหลือของเครื่องเรือนจะมีการผสมผสานใช้วัสดุจากสองชนิด มาตกแต่งเพิ่มเติมจึงไม่ควรทำให้วัสดุที่นำมาใช้เกิดความโดดเด่นหรือมีรายละเอียดมากเกินไป และแย่งกันเป็นจุดเด่น ทำให้งานเสียหลักการจัดองค์ประกอบในเรื่องความงามโดยรวม

3.3 ในการดูแลอลูมิเนียมจะใช้อลูมิเนียมเบอร์ 18 และเบอร์ 17 ในการผลิตดูแลลวดลายของชิ้นงานในการออกแบบเครื่องเรือน เป็นอลูมิเนียมลักษณะแบบหนาที่เป็นที่นิยมใช้ในการดูแลลวดลายแบบนูนต่ำ ไม่ทะลุถึงกันและลวดลายที่ใช้ในการดูแลจะใช้ลักษณะลวดลายเครื่องล้านนา ที่ได้พัฒนามาจากลวดลายพันธุ์พันธุ์พฤกษา

4. ลักษณะในการเปลี่ยนแปลงและความต้องการ ความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานออกแบบศิลปหัตถกรรม

เป็นแนวความคิดการเปลี่ยนแปลง และความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์งานออกแบบหัตถอุตสาหกรรม 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงวัสดุ ทำการจักสานผักตบชวาขึ้นรูปร่างรูปทรงเป็นตัวหงาแทนลายปูนปั้น, เปลี่ยนการแกะลายไม้ในอดีตสู่การดูแลอลูมิเนียม (โดยใช้วิธีการทำ Mold ไม้กลึง เคลือบชั้นในการผลิต) 2) การเปลี่ยนแปลงหน้าที่ จากลักษณะรูปแบบอาคารภาคเหนือ ที่มีการเล่นมิติผสมตกแต่งลายปูนปั้นตัวหงาและลาย

ไทยล้าหน้าที่ระดับบริหาร เข้าสู่การออกแบบชุดเก้าอี้สตูล 3) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากรูปแบบตัวหางระดับอาคาร สู่รูปแบบการสร้างเพื่อเกิดประโยชน์ใช้สอย (การนั่ง) มีการปรับเปลี่ยน ดัดทอน เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการใช้งาน และ 4) การเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของผู้บริโภค ออกแบบให้ปรับเข้าสู่ลักษณะการใช้งานในสังคมปัจจุบันให้มีความเหมาะสม การปรับโครงสร้าง วัสดุ ขนาดสัดส่วน และตัดส่วนที่เกินความจำเป็นออก ทำให้วัฒนธรรมนั้นปรับตัวเข้าสู่การใช้งานตามยุคสมัยได้อย่างน่าสนใจ เป็นการสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะสังคมสมัยใหม่ โดยในกระบวนการพัฒนาต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นรอบด้านโดยเฉพาะที่อาจเกิดขึ้นกับทุนวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อมิให้เกิดการลบเลือนหรือทำลายอัตลักษณ์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่ามาแต่ครั้งอดีต ทำการออกแบบเครื่องเรือนเป็นลักษณะสามที่นั่งและส่วนกลางจะเป็นจุดเชื่อมต่อที่นั่งทั้งสามส่วน โดยทำการออกแบบส่วนเชื่อมต่อเปรียบเสมือนโต๊ะกลางและใช้วัสดุไม้ปิดผิวด้านบน เนื่องจากการออกแบบลักษณะการใช้งานตรงส่วนกลาง ของแกนเชื่อมต่อ เป็นบริเวณที่ว่าง และไม่ได้ใช้ประโยชน์จึงทำการออกแบบให้มีลักษณะ Design + Function เพื่อให้สามารถใช้งานของ สัมภาระหรือสิ่งต่างๆ ได้ระหว่างการเดินทางหรือการนั่งพักผ่อน เมื่อส่วนกลางของชุดเครื่องเรือนเป็นโต๊ะกลาง ทำให้เมื่อเวลาแยกชิ้นส่วนของชุดที่นั่งออกทั้งหมด ทำให้ลักษณะการใช้งานในส่วนต่างๆ เปลี่ยนไป สามารถเป็นชุดเก้าอี้สตูล สามที่นั่งที่เป็นอิสระต่อกันสามารถจัดวางได้หลากหลายเพื่อให้สามารถจัดองค์ประกอบให้สอดคล้องกับพื้นที่ และจากออกแบบดังกล่าวนั้นสามารถที่จะนำเอาทุกชิ้นของชุดที่นั่งมาประกอบเข้าด้วยกันได้ทั้งหมด ถึงแม้ว่าขนาดสัดส่วนความสูงของแต่ละชุดที่นั่งนั้นจะมีขนาดที่แตกต่างกัน แต่การออกแบบได้ออกแบบแก้ไข ปรับปรุง ให้มีจุดตัวเชื่อมต่อยุ่ระดับความสูงที่ปรับมาเท่ากันทำให้การประกอบ การเชื่อมต่อของชุดเครื่องเรือนสามารถประกอบกันได้อย่างพอดี สวยงาม อีกทั้งเวลาประกอบให้กลายเป็นชุดเก้าอี้ยาวนั้นระดับความสูงของชุดที่นั่ง ที่มีขนาดสัดส่วนไม่เท่ากันทำให้เกิดมิติ สูง-ต่ำของชุดเก้าอี้ที่สวยงาม แปลกตาและน่าสนใจ ทำให้มองเห็นม้านั่งที่มีการเล่นระดับอย่างชัดเจน ซึ่งในการประกอบแบบสามารถนำมาประกอบกันได้ทุกชิ้นของชุดที่นั่งและโต๊ะกลาง ทำให้เกิดรูปแบบที่ได้หลากหลายได้

5. ผลการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม (การออกแบบชุดเก้าอี้โดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปกรรมล้านนา (LAN-THREE))

จากงานศึกษาและพัฒนาการนำเอาเส้นใยพืชผักตบชวามาประยุกต์เข้ากับการดุนลายอลูมิเนียมเพื่อนำมาออกแบบเครื่องเรือนในสไตล์ล้านนา (กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค, 2555) ได้ศึกษาจากแบบสอบถาม กลุ่มผู้ผลิตจำนวน 50 คน (สุ่มแบบจำเพาะเจาะจง) ผู้จำหน่ายจำนวน 50 คน (สุ่มแบบจำเพาะเจาะจง) และกลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้บริโภคประชาชนในท้องถิ่น และผู้สนใจในตัวของผู้ผลิตภัณฑ์ จำนวน 900 คน (ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ / ไม่อิงความน่าจะเป็น) รวมทั้งสิ้น 1,000 คน ได้ผลดังนี้ ด้านลักษณะความแปลกใหม่ในการออกแบบ ($\bar{x} = 4.33, SD = 0.62$) อยู่ในระดับดี, ด้านลักษณะการเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้ประโยชน์และเป็นวัสดุในการออกแบบ ($\bar{x} = 4.29, SD = 0.65$) อยู่ในระดับดี และด้านประสิทธิภาพการใช้งานและประโยชน์ใช้สอย ($\bar{x} = 4.18, SD = 0.59$) อยู่ในระดับดี (โดยการประเมินมุ่งเน้นเพียงแต่กลุ่มผู้บริโภคทั่วไป และสอบถามเพียงความชื่นชอบ ความสวยงาม น่าสนใจ รูปแบบการประยุกต์ใช้วัสดุและเทคนิควิธีเป็นสำคัญ จึงทำให้การประเมินมิได้มองถึงภาพรวมที่ต้องนำไปศึกษากับบริบทอื่นๆ ได้อย่างครอบคลุม)

6. ผลที่ได้รับจากการออกแบบและพัฒนา

6.1 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม จากการนำผักตบชวามาประยุกต์เข้ากับการดุนลายอลูมิเนียม ให้เป็นกรณีศึกษาในการที่จะนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ มาออกแบบและประยุกต์การใช้วัสดุร่วมกันให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่นำเสนอ โดยยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นอันได้แก่การจักสานผักตบชวาในชุมชนบ้านถวายและการดุนลายอลูมิเนียมในชุมชนถนนวัวลาย รวมถึงการสร้างโอกาสส่งเสริมและเพิ่มรายได้ให้แก่ท้องถิ่น

6.2 เรียนรู้การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม ที่ต้องนำเอาวัสดุทั้ง 2 ชนิดมาประยุกต์และพัฒนางานออกแบบร่วมกัน เพื่อทราบถึงข้อจำกัดของวัสดุ เอกลักษณ์ และลักษณะเฉพาะ และขั้นตอนในการผลิต ก่อนนำมาออกแบบและสร้างสรรค์ รวมถึงต้องคำนึงถึงปัจจัย ขั้นตอนในกรรมวิธีการผลิต รูปแบบลักษณะของการประยุกต์และวัสดุประกอบอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

6.3 เข้าใจลักษณะแบบอย่างโดยใช้มรดกทางวัฒนธรรมล้านนา เข้ามาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์การออกแบบ เข้าใจถึงลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของการออกแบบ

และศิลปะของสมัยล้านนา เพื่อนำมาประยุกต์ ปรับปรุง หารูปลักษณ์และเลือกลักษณะเด่นที่น่าสนใจให้เข้าสู่กระบวนการออกแบบให้เป็นสไตล์ล้านนาประยุกต์ นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานให้มีเอกลักษณ์ สืบสานรูปแบบอย่างไทยล้านนา แต่ยังคงคำนึงถึงรูปแบบในงานออกแบบให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยได้

6.4 เรียนรู้ลักษณะแนวทางในการประยุกต์และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าหัตถกรรมประเภทอื่นๆ ให้มีความแปลกใหม่ และมีลักษณะที่แตกต่างกันโดยใช้การศึกษาสัดส่วน ปริมาณในการประยุกต์วัสดุและการผสมผสานที่แตกต่างกัน อาจมีการเพิ่มหรือลด ตัดทอนสัดส่วนที่ต้องการออกแบบร่วมกันได้ ให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและได้ผลงานจากวัสดุทรัพยากรที่มีอยู่ รวมถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นตามความเหมาะสมของสังคม ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปตามกลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายได้

การวิเคราะห์ข้อดี และจุดอ่อน หลักการของกรอบแนวคิด

การวิเคราะห์ข้อดี และจุดอ่อน หลักการของกรอบแนวคิดที่นำมาใช้เป็นชุดข้อมูลและกำหนดแนวทางการออกแบบและพัฒนา ถึงข้อมูลหรือแนวคิดที่ต้องนำมาเพิ่มในการสนับสนุน และมีจุดใดต้องมีการปรับปรุงชุดข้อมูล เพื่อให้กรอบแนวคิดการออกแบบทัศนศึกษาหัตถกรรมนั้นสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยได้วิเคราะห์ออกมาเป็นตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การสรุปผลการวิเคราะห์กรอบแนวคิด ผ่านผลงานการออกแบบทัศนศึกษาหัตถกรรม

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
1. กรอบแนวคิดการออกแบบทัศนศึกษาหัตถกรรม สามารถนำไปใช้เป็นชุดข้อมูล และกำหนดประเด็นในการศึกษาได้ มีการแจกแจงให้เห็นถึงความสำคัญของแต่ละชุดข้อมูล เพื่อนำไปใช้ค้นคว้าสิ่งที่ต้องการศึกษาและนำไปสู่แนวคิดของการออกแบบได้	1. กรอบแนวคิดยังไม่มีครอบคลุมชุดข้อมูล และประเด็นการกำหนดแนวทางได้อย่างครบถ้วน เนื่องจาก ในการพัฒนาผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ทัศนศึกษาหัตถกรรมนั้น มิได้มีเพียงการนำไปใช้แค่การออกแบบสร้างสรรค์ให้เกิดผลงานใหม่ๆ เท่านั้น หากแต่ในการพัฒนาต้องสามารถที่จะระบุได้ว่า ออกแบบมา เพื่อวัตถุประสงค์ใดมีปัจจัยและเงื่อนไขใดต้องพิจารณา ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
<p>2. กรอบแนวคิด มีการเรียงลำดับความสำคัญของชุดข้อมูล สามารถให้ผู้สร้างสรรค์ ค้นคว้าข้อมูลและเรียงลำดับความสำคัญได้อย่างเหมาะสม</p> <p>3. เป็นการริเริ่มกรอบแนวคิด การออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ให้ผู้ที่ออกแบบสร้างสรรค์ และผู้ที่สนใจสามารถนำชุดข้อมูลไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาได้</p> <p>4. กรอบแนวคิดการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการวิเคราะห์และการตีความในการนำมาใช้ ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ได้ดี ครอบคลุมองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยมีการถอดชุดองค์ความรู้จากชุดข้อมูลและการกำหนดประเด็นออกมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งรูปแบบรูปทรงของตัวהל้า นานา, รูปแบบศิลปกรรมล้า นานา ทั้งสี สัน, รูปร่างรูปทรง, ลวดลาย, วัสดุ และเทคนิคในงานหัตถกรรม, ลักษณะทางสถาปัตยกรรมล้า นานา และชุดความเชื่อ ความเป็นมาของสิ่ง ที่นำมาใช้ (วัฒนธรรมที่ส่งผ่านวัตถุ สิ่งของ)</p>	<p>1.1 การออกแบบเพื่อการศึกษา และ แวดวงวิชาการ (การนำแนวคิดทางวัฒนธรรม-ภูมิปัญญาสู่การออกแบบสร้างสรรค์ ให้เกิดการการพัฒนาไปพร้อมกับการอนุรักษ์ ให้เกิดการดำรงอยู่อย่าง เป็นพลวัตของวัฒนธรรมในสังคมปัจจุบัน, ให้เกิดผลงานทางวิชาการ การเรียนรู้เพื่อการสร้างสรรค์, เกิดบทความวิจัยและบทความวิชาการ ตำรา อันเป็นตัวอย่างการศึกษา ให้เกิดข้อมูลที่เชื่อถือได้ และแนวคิดการพัฒนาแก่ผู้ที่สนใจให้เกิดประโยชน์ เป็นตัวอย่างที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป)</p> <p>1.2 ออกแบบเพื่อการจัดจำหน่ายในเชิง พาณิชย์ (เป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม, เป็นการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อการจำหน่าย, เป็นการออกแบบสินค้า ของหน่วยงานภาคเอกชน) ซึ่งส่วนมากเป็นการออกแบบ ที่ไม่มีความซับซ้อนมากนัก สามารถผลิตได้จำนวนมาก ง่ายต่อการผลิต แต่รูปแบบผลงานต้องมีเอกลักษณ์ส่วนตัว ส่วนหนึ่งสื่อถึงการใช้วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ได้ เป็นการสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะสังคมสมัยใหม่ โดยในกระบวนการพัฒนาต้องมีการพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นรอบด้าน โดยเฉพาะที่อาจเกิดขึ้นกับทุนวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อมิให้เกิดการลบเลือนหรือทำลายอัตลักษณ์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่ามาแต่ครั้งอดีต</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
<p>5. เป็นแนวคิดการออกแบบและพัฒนาผลงานหัตถอุตสาหกรรมจากการรวมกลุ่มการสร้างสร้างสรรค์ (การสนับสนุนการร่วมมือกันในการสร้างสรรค์) ระหว่างเทคนิคการจักสาน และการดูแลลายอลูมิเนียม รวมถึงการค้นหาแนวคิดการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยวิธีการใหม่ๆ เป็นลักษณะการต่อยอดจากกรรมวิธีการผลิตเดิมของชุมชน (เช่น การดูแลลายอลูมิเนียมเมื่อทำการดุนคลาย วัสดุอลูมิเนียมจะมีการหดลง ทำให้ลวดลายที่ออกแบบไม่ครบตามที่กำหนดไว้ จึงทำการคิดค้นการสร้าง Mold จากไม้ เป็นรูปทรงที่ออกแบบ ซึ่งมีการลดขนาดด้านข้างลง 1-2 ซม. เพื่อนำชิ้นมาติดโดยรอบแล้วจึงทำการดุนคลายอลูมิเนียมไปพร้อมๆกับการวาดลาย สรุปคือเปลี่ยนจากการดุนคลายเป็นแผ่นจากการวางพื้น เป็นการดุนคลายไปเรื่อยๆ ตาม Form ที่กำหนดเป็น 3 มิติ, การหาวิธีการประกอบแบบให้แก้อัปเดตทุกตัวและโต๊ะสามารถเชื่อมต่อกันได้เป็นต้น)</p> <p>6. ส่งเสริมการเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ให้แก่ชุมชน</p>	<p>1.3 ออกแบบเพื่อใช้ในการจัดแสดงผลงานเชิงศิลปะและการออกแบบ (เป็นแนวคิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้เกิดเป็นผลงานทางศิลปะ เน้นเรื่องความงาม ความรู้สึก หรือการตีความหมายของผู้ออกแบบหรือศิลปิน)</p> <p>1.4 ออกแบบเชิงพัฒนาชุมชนและสังคม (เป็นการออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพชุมชน ให้ชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ เข้มแข็งและพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน่วยงานจากภาครัฐในการสนับสนุนการได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.), การได้รับการสนับสนุนงานวิจัยจาก สกว. ฝ่าย 4 งานวิจัยเพื่อชุมชนและสังคม)</p> <p>1.5 ออกแบบงานสร้างสรรค์สำหรับหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP (เป็นการออกแบบและพัฒนาสำหรับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถกรรมชุมชนให้สามารถนำไปจัดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เน้นหนักการค้ากรองสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในมาตรฐานตามคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอนตผ), การจัดกลุ่มระดับผลิตภัณฑ์ (Product Level), การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion : OPC))</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
<p>7. ในกรอบแนวความคิดมีความเหมาะสมในหัวข้อเรื่อง ความรู้สึกศรัทธาในรากเหง้า ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และการศึกษาเรียนรู้บริบททางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนในชุมชน (ความชำนาญ เทคนิคความสามารถของคนในชุมชน) รูปแบบในงานศิลปะหัตถกรรม เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ นั้นเกิดจากการสร้างสรรค์งานใน 2 ลักษณะคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างงานเพื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ 2. การสร้างงานเพื่อประโยชน์ใช้สอย ซึ่งทั้ง 2 หัวข้อนี้จะเป็นตัวกำกับ และมองเห็นถึงความเหมาะสมในการนำ วัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาไปใช้สร้างสรรค์ เนื่องจากวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งจำเป็นต้องรักษาไว้ไม่ควรทำลายด้วยการพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือสนองความต้องการของตลาดอย่างฉาบฉวย (เพราะวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ต้องใช้เวลาสั่งสมหลายชั่วอายุคน ต้องใช้ทักษะของช่างขัดเกล่าให้เกิดความสมบูรณ์) 	<p>1.6 ออกแบบสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับหน่วยงานทางภาครัฐ (ต้องเรียนรู้และเข้าใจประเด็นยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ภายใต้การพัฒนาของจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้เข้าใจถึงแผนการและกลยุทธ์ รวมถึงแผนงานตามห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และตัวชี้วัดที่ต้องการของการพัฒนาในยุทธศาสตร์นั้นๆ, การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของสำนักงานจังหวัด เพื่อยกระดับและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยแยกตามหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบทั้ง สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เช่นโครงการส่งเสริมเครือข่ายองค์ความรู้ KBO (Knowledge-Base OTOP), โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มจังหวัด, โครงการการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP กลุ่ม (Quadrant D), โครงการงบประมาณของจังหวัดที่สอดคล้องกับมติ ครม. นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด /กลุ่มจังหวัด) และ</p> <p>1.7 การออกแบบสำหรับการจัดการทางวัฒนธรรม (เป็นการออกแบบที่เน้นหนักการอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ที่เกิดการส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างวัฒนธรรมและกาพัฒนา เช่นการออกแบบฐานพระพุทธรูป, การออกแบบตู้ใส่หนังสือสำหรับสมุดโบราณ หรือตู้สำหรับใส่วัตถุต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
	<p>สอดคล้องกับสิ่งที่เป็นอย่างนั้นๆ หรือการออกแบบชุดเครื่องเรือนในสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้น เช่น หอคำหลวง จ.เชียงใหม่, พิพิธภัณฑ, หอจดหมายเหตุ เป็นต้น) ซึ่งประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนแล้วแต่มีปัจจัย และเงื่อนไข ที่ส่งผลกระทบต่อกรอบแนวคิดและพัฒนาทั้งสิ้น ต้องทำความเข้าใจและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงกรอบแนวคิดต่อไปให้ครบในทุกมิติ</p> <p>2. ผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม (การออกแบบชุดเก้าอี้โดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปกรรมล้านนา (LAN-THREE)) ที่ได้จากการใช้กรอบแนวคิด เป็นงานลักษณะการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่การออกแบบในลักษณะทางด้านศิลปะ (Art) หรืองานที่เป็น Unique Design แม้ว่าผลงานที่ได้จะมีการศึกษาเรียนรู้การนำวัฒนธรรม และภูมิปัญญามาใช้ร่วมในการพัฒนา แต่ก็เหมาะที่จะเป็นผลงานทางศิลปะ มากกว่าการออกแบบซึ่งผลงานลักษณะนี้ เหมาะสมกับการเรียนรู้ทางการศึกษา ทางวิชาการ และการออกแบบสำหรับการจัดการทางวัฒนธรรม (การออกแบบสำหรับสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง อันเป็นผลจากการจัดการความรู้ อาทิ พิพิธภัณฑ และสถาปัตยกรรมประจำชาติ (หอคำหลวง จ.เชียงใหม่ หอประชุมทองวัฒนธรรมและประเพณี) เป็นต้น งานดังกล่าวได้รับการ</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
	<p>ประเมินกับกลุ่มนักวิชาการได้ในระดับที่ดี และเห็นว่ามีประโยชน์ต่อวงการวิชาการ เป็นแนวคิดการพัฒนาที่น่าสนใจ แต่ในมุมมองของหน่วยงานทางภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป ไม่สามารถมองเห็นถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงาน และตนเองว่าจะนำไปใช้ในส่วนใดให้เกิดประโยชน์ที่สุด อันเป็นจุดที่คลุมเครือหาคำตอบที่ชัดเจนไม่ได้</p> <p>3.แนวคิดคันไซ (Kansai) ในการปฏิบัติงานนั้น ไม่ได้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงเท่าใด เนื่องจาก</p> <p>3.1 เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ เช่น เครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง การตรวจอีอีจี (Electroencephalography: EEG) เป็นการรับรู้เชิงลึกจากสมองโดยตรง เพื่อตรวจสอบความรู้สึคนึกคิดมีราคาที่สูงและเคลื่อนย้ายได้ยากต่อการนำไปใช้ประเมินกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการคัดเลือก (ต้องประเมินทีละคน และอ่านค่าที่ได้รับทีละครั้ง) ซึ่งถ้าต้องการใช้จริงต้องสามารถนำกลุ่มตัวอย่างที่ทำการคัดเลือกไปยังสถานที่จัดวางของเครื่อง EEG ได้ เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น ส่วนที่เหลืออีก 4 ข้อได้แก่ การรับรู้จากการเคลื่อนไหวทางสายตา การมอง (Eye Movement), การรับรู้จากการแสดงออกทางสีหน้า (Face Expression), การรับรู้จากคำพูด (Word) และการรับรู้จากทัศนคติ การกระทำ</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
	<p>การแสดงออก (Attitude Action) สามารถออกแบบเครื่องมือในงานวิจัยได้ ทั้งการสังเกต (การมอง สีหน้า การแสดงออก), การสัมภาษณ์ (ทัศนคติ), การประชุมกลุ่มย่อย หรือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นต้น</p> <p>3.2 ในการประเมินทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ต้องเข้าใจว่าในงานวิจัยนั้นๆ ต้องการประเมินอะไร และใครเป็นผู้ประเมิน เช่นประเมินข้อมูลในเชิงวิชาการ, การประเมินการนำไปพัฒนากับหน่วยงานภาครัฐ, การประเมินกับประชาชนชนทั่วไปสำหรับการจำหน่าย หรือการประเมินเกี่ยวกับความสวยงามทางศิลปะ ทั้งนี้ในการประเมินต้องตรวจสอบให้ชัดเจนว่าตรวจสอบประเมินด้านใด เช่นด้านความเข้าใจ ความเชื่อ ด้านประโยชน์ใช้สอย หรือด้านการนำภูมิปัญญาไปใช้ต่อยอด เป็นต้น</p> <p>3.3 แนวความคิดของคนญี่ปุ่น และคนไทย ไม่เหมือนกัน (ความงามของคนญี่ปุ่นกับคนไทยไม่เหมือนกัน, ความเข้าใจของเรา กับคนญี่ปุ่นก็ไม่เหมือนกันเช่นกัน ดังนั้นการนำเอารูปแบบการประเมินมาใช้มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ยังสามารถหาวิธีการประเมินได้อย่างหลากหลายตามระเบียบวิธีวิจัย เพราะการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มาใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ ในรายละเอียดมีชุดข้อมูลจำนวนมากซึ่งเป็นแนวคิดของคนไทย ซึ่งควรต้องประเมินตามแนวทางความเข้าใจแบบไทยเช่นกัน)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
	<p>4. ภาพรวมความเข้าใจของผู้บริโภค ที่มีต่อผลงานออกแบบสร้างสรรค์ ค่อนข้างเข้าใจได้ยาก ถ้าเป็นประชาชนที่ไม่มีองค์ความรู้หรือไม่มีความเข้าใจเบื้องต้น (เป็นผู้ใช้เพียงอย่างเดียว หรือไม่เข้าใจวัฒนธรรมล้านนา) อาจมีการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องและเกิดความเข้าใจผิดได้ เหตุที่ต้องมีความเข้าใจเนื่องจาก ถ้าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเมื่อถูกนำไปใช้แล้ว มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน อาจส่งผลร้ายมากกว่าผลดีในอนาคต อันมาจากการสื่อสาร การส่งต่อข้อมูลหรือชุดข้อมูลสิ่งของผลิตภัณฑ์นั้นๆ ที่ได้รับการพัฒนา ชุดความเชื่อหรือวัฒนธรรมที่ส่งผ่านวัตถุสิ่งของอาจถูกปรับเปลี่ยนไป ตามรูปแบบที่พัฒนา ทั้งมาจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของผู้ออกแบบ เพราะวัฒนธรรมเป็นของทุกคน สืบเนื่องจากไม่มีการแบ่งสัดส่วนการทำงาน จากรูปแบบงานที่เป็นต้นตำรับ และรูปแบบงานที่ต้องต่อยอด พัฒนา</p> <p>5. ผลงานที่นำแนวคิดวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มาใช้เป็นชุดข้อมูล หรือประเด็นเพื่อนำมาสู่การออกแบบ ต้องมีการตรวจสอบให้ชัดเจนว่า เมื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปร่าง รูปทรงเดิมหรือเกิดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (มากหรือน้อยเท่าไร) ส่งผลต่อความเป็นอัตลักษณ์ของสิ่งๆ นั้น และจะหลงเหลือชุดข้อมูลให้เกิดความเข้าใจเดียวกันได้ของคนในสังคมหรือไม่)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อดีของกรอบแนวคิดเบื้องต้น	จุดอ่อน ที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติม
	<p>6. จากผลงานที่ได้ ถ้าตอบตามวัตถุประสงค์ คือ การได้ผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรมในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจและสามารถนำไปจัดจำหน่ายได้ ส่วนนี้อาจไม่ตอบโจทย์การทำงาน เนื่องจากการในการพัฒนาผลงานมีขั้นตอนการทำงานหลายส่วน และแต่ละส่วนก็มีวิธีการผลิตที่ซับซ้อน ทำให้ไม่สามารถควบคุมราคาต้นทุนในการผลิตได้และใช้เวลาในการผลิตที่นาน ดังนั้นในการออกแบบและพัฒนาดังกล่าวเหมาะสำหรับผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวความคิดการสร้างสรรค์ การค้นหาวิธีการผลิตงานศิลปหัตถกรรมในรูปแบบใหม่ การนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาใช้เป็นหลักการสำหรับการเรียนรู้ สร้างสรรค์และวงการการศึกษา มากกว่าจะนำไปผลิตเพื่อจัดจำหน่ายในกลุ่มของผู้ประกอบการและกลุ่มผู้บริโภค</p>

อภิปรายผล

จากผลการสร้างกรอบแนวคิดออกแบบหัตถอุตสาหกรรม และการนำชุดกรอบแนวคิดนั้นสู่การทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูลเกิดเป็นตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ (การออกแบบชุดเก้าอี้โดยได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปกรรมล้านนา (LAN-THREE)) จะเห็นได้ว่ายังมีประเด็นและชุดข้อมูลที่ยังขาดตกบกพร่อง และมีเงื่อนไขอีกหลากหลาย ที่ต้องทำการนำสู่การพัฒนาชุดกรอบแนวคิดให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มิใช่ว่ากรอบแนวคิดที่สร้างขึ้นนี้ไม่ถูกต้อง เพียงแต่ยังคงต้องมีข้อมูลและชุดทฤษฎีสำหรับนำเข้ามาเป็นองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

สร้างสรรค์นั้นมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ผลการนำไปใช้จึงแตกต่างกันไปด้วย การที่จะมีเพียงกรอบแนวคิดเดียวและสามารถใช้ได้ทุกวัตถุประสงค์อาจเป็นเพียงการกำหนดที่ตายตัวเกินไป ทั้งนี้การออกแบบสร้างสรรค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม การออกแบบเพื่องานวิชาการ การออกแบบเพื่อเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อจัดจำหน่าย หรือเป็นการออกแบบเพื่อสืบสานภูมิปัญญา ซึ่งวัตถุประสงค์แต่ละอย่าง ย่อมต้องมีเงื่อนไขและชุดข้อมูลที่ต้องแตกต่างกันตามเป้าประสงค์หรือตัวชี้วัดของวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนานั้นๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญสามารถกำหนดประเด็นและวัตถุประสงค์กว้างๆได้ 4 ประเด็นดังนี้

1. แนวคิดการจัดการวัฒนธรรม สู่ออกแบบสร้างสรรค์ (การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ปรับให้อยู่ร่วมกับสังคมปัจจุบันได้) วัตถุประสงค์ : เพื่อการศึกษา ค้นคว้า เชิงวิชาการ งานวิจัย และการจัดการทางด้านวัฒนธรรม ให้ผลงานที่ได้รับการออกแบบเป็นเสมือนการส่งผ่านทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการสอดแทรกลักษณะทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอยู่ในตัวผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรมอย่างลึกซึ้ง สามารถอธิบายลักษณะความเป็นมาเชิงลึกได้อย่างละเอียด แสดงถึงวัฒนธรรมที่นำมาจากต้นฉบับได้อย่างแยบยล ส่งผ่านชุดทฤษฎี ความเชื่อ วัฒนธรรมที่ส่งผ่านวัตถุสิ่งของได้อย่างสมบูรณ์ (ให้ผลงานที่ได้สามารถสะท้อน อธิบายชุดความเชื่อและทฤษฎีที่แฝงมากับผลิตภัณฑ์ นับเป็นการส่งผ่านองค์ความรู้ของวัฒนธรรมผ่านวัตถุสิ่งของ) ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานการสร้างสรรค์เสมือนเป็นการส่งต่อองค์ความรู้ และสามารถที่จะสืบค้นในเชิงการจัดการวัฒนธรรมได้ในเชิงลึก ให้วัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีของชาติ ถูกส่งต่อได้อย่างถูกต้องไม่คลาดเคลื่อนและสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

2. แนวคิดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (เป็นการพัฒนา ที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์) วัตถุประสงค์ : เพื่อการศึกษา ค้นคว้า เชิงวิชาการ งานวิจัย สำหรับการนำไปใช้ในการออกแบบ และพัฒนาสร้างสรรค์ ผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถอุตสาหกรรม ให้เกิดเป็นผลงานที่สามารถนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไปต่อยอดให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ๆ แตกต่างไปจากเดิม เปลี่ยนแปลงรูปแบบงานหัตถกรรมให้เกิดความน่าสนใจ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่หลากหลายสู่ออกแบบให้เหมาะสมกับยุคสมัยและใช้ได้จริงในสังคมปัจจุบัน การเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันได้เหมาะสม การพัฒนาส่วนนี้จะเน้นการต่อยอด ปรับเปลี่ยน ผสมผสาน และดึงวัฒนธรรม-ภูมิปัญญาของชาติ สู่ออกแบบสร้างสรรค์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์

นั้นๆ (นำวัฒนธรรม – ภูมิปัญญา สู่การสร้างสรรคเป็นผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ) นับได้ว่าเป็นการศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในมุมมอง “เก่าแบบตามโลกและใหม่อย่างมีกาลเทศะ”

3. แนวคิดพัฒนาการออกแบบงานหัตถกรรมร่วมสมัย (แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ Creative Economy) วัตถุประสงค์ : เพื่อการศึกษา ค้นคว้า สำหรับการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมที่ใช้ในเชิงพาณิชย์ สำหรับห้างร้านบริษัท หรือวิสาหกิจชุมชน เป็นการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มาใช้เป็นส่วนหนึ่งทางด้านการตลาด ให้เกิดเป็นสินค้าที่สามารถจัดจำหน่าย เน้นการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเอกลักษณ์และเป็นจุดขายให้กับผลงาน แต่ยังคงกลิ่นอายรากวัฒนธรรมอันดั้งเดิมและตามกระแสสังคมปัจจุบันไปพร้อมกัน โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของลูกค้าและการปฏิสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาหรือการเมือง นำพาไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่สมดุล ตะหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม (เน้นการนำจุดเด่นในด้านวัฒนธรรมไปสู่ความสามารถในการผลิตสินค้าประเภทงานหัตถกรรมที่มีความหลากหลาย)

4. แนวคิดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการใช้หลักเกณฑ์จากหน่วยงานทางภาครัฐ วัตถุประสงค์ : เพื่อการศึกษา ค้นคว้า การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่ชุมชน, วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มผู้ทำงานศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น ให้เกิดการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของชาติ / แผนยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และแผนกลยุทธ์ของจังหวัดนั้นๆ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมสำหรับการพัฒนาชุมชน, การออกแบบผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) หรือการพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยเครือข่ายองค์ความรู้ KBO เป็นต้น อันเป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับทิศทางและแผนพัฒนาของชาติ เช่น ชุดข้อมูลประเด็นยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน, กลยุทธ์การพัฒนา, แผนงานตามห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ และตัวชี้วัด เป็นต้น (ตามขอบเขตแผนพัฒนาในแต่ละจังหวัด) ทั้งนี้ผลงานที่ได้รับจะเข้าสู่เกณฑ์และเงื่อนไขตัวชี้วัด ส่งผลถึงการผลักดันจากหน่วยงานทางภาครัฐ ที่ให้การสนับสนุน ต่อยอด ทั้ทุนในการสร้างสรรค์ การจัดแสดงสินค้า และสถานที่ในการจัดจำหน่าย ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2552). การศึกษาและพัฒนาการนำเอาเส้นใยพืชผักตบชวา มาประยุกต์เข้ากับการดุนลายอลูมิเนียมเพื่อนำมาออกแบบเครื่องเรือนใน สไตลล์ล้านนา. ลำปาง: สาขาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง: วิจัยได้รับการสนับสนุนจากกองทุน วิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552.
- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2560, กรกฎาคม – ธันวาคม). พัฒนาด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์โดยใช้กรอบแนวคิดการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม. วารสาร ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 9(2): 333-366.
- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2563, มกราคม – มิถุนายน). แนวคิดการนำมิติทาง วัฒนธรรมสู่การออกแบบสร้างสรรค์ที่สืบสน. ใน วารสารสถาบันวัฒนธรรม และศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21(2): 20-41.
- กุศล พิมาพันธุ์ศรี. (2554). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยวิศวกรรมคั้นไซ New Product Development Using Kansei Engineering. การประชุมวิชาการ ด้านการพัฒนารดาเนิงานทางอุตสาหกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 2 (CIOD 2011). กรุงเทพฯ: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2549). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่งบ้านแนวทางล้านนา. โครงการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบแนวทางล้านนา. เชียงใหม่: คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2545). วิธีวิทยาการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: แอปป์้าพรีนติ้งกรุ๊ป.
- ศิริวัฒน์ แสนเสริม. (2547). มิติทางวัฒนธรรมกับการออกแบบ” Design Education 2 รวบรวมความทางวิชาการบทความวิจัยทางการออกแบบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสงอรุณ รัตกลีกร, นิจ หิณูชีระนันท์, จุลทัศน์ พยาฆรานนท์, ฉวีงาม มาเจริญ,
บุหลง ศรีกนก และเบญจมาศ แพทอง. (2551). **ลักษณะไทย วัฒนธรรมพื้น
บ้าน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน).

Anitawati Mohd Lokman & Nagamachi. (2009). **DESIGN & EMOTION: THE
KANSEI ENGINEERING METHODOLOGY**. Malaysia: Faculty of
Computer and Mathematical Sciences, Universiti Teknologi MARA
(UiTM) Malaysia.

JOURNAL of ASIA
ARTS and DESIGN

วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jaad>

